

OUP--556--13-7-71 --4,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T81 Accession No. T41

Author వేంకటపతి, వేమ

Title సారంగధర పరివ్రామ. 1922

This book should be returned on or before the date last marked below.

--	--	--	--

శ్రీ రస్తు.

సా రంగధరచరిత్రము.

చేమకూర - వేంకటపతి

ప్రణీతము.

Post Graduate Library
College of Arts & Commerce, 1917

చెన్నపురి :

వావిళ్ల, రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రకటితము.

1922

All Rights Reserved.

Printed at
the "VAVILLA" PRESS, Tondiarpet,
Madras—1922.

శ్రీ రస్తు.

సారంగధరచరిత్రము

ప్రథమాశ్వాసము.

ధుర్య శౌర్యధైర్య

త్వాధరమూర్ధ్ని యాదిగచ్ఛేశ్వర వి

ద్యాధి వితరణదీప్తా

రాధాసుత యమ్య తేంద్రరఘునాథనృపా. 1

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నా యౌనర్పం బూనిన
సారంగధరచరిత్రం బనుమహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం
బెట్టి దనిన. 2

క. రాజనరేంద్రుడు రిపుఫణి
రాజనరేంద్రుడు కళా పరాక్రమరేఖా
రాజితభోగ పరాజిత
రాజనరేంద్రుడు సుధాకరకుటుంబు డలరున్. 3

సీ. తనయభ్యుదయము నిత్యము గోరి నిజసుహృ
ద్విజబుధవ్రాతంబు వేడ్క నుండఁ

బగలెందుఁ బొడ గానఁబడకుండ నడఁచినఁ

డమృతమే యారూప మయ్యె ననఁగఁ

దనపాదమునకును దమతలలకు లంకే

పాటని దుర్గాధిపతులు వెల్కఁ

జల్లఁదనము గల్గునన్వార్గవర్తి మేల్

మాయన్న యని ప్రజల్ గాంచి మ్రొక్క

గీ. జారచోరాదులకు భీతి సంఘటిల్ల

నహితచక్రము లల్లల నాడుచుండ

నేలె నారాజు కువలయ మింపు దనర

నాడి తప్పక భరతమర్యాద వెలయ.

4

గీ. మహిని రాజనరేంద్రుడు మాళవవతి

రాజరాజనరేంద్రుడు రాజరాజ

ననఁగఁ బే రెన్నికకు నక్కి యతిశయిల్లు

నింద్రవిభవుండు రాజమహేంద్రవిభుడు.

5

క. కల రాములరాయనికిం

గులనతి రత్నాంగి భోగకుటిలశిరోజా

తిలకము చిత్రాంగియు నన

నెలజవ్వను లిరువు రంబు జేందునిభావ్యల్.

6

క. ఆతనికి శక్తిత్రయ

రీతిం గడుఁ బెంపు గాంచిరి సయార్థపుఁడు

నీతిజ్ఞుడు మతిమంతుఁడు

ధీతిలకంబు లరయ నుధీతిలకంబుల్.

7

గీ. ఈక్రమంబున రాజనరేంద్రవిభుడు

నీతిరహితంబు గాకుండ నీతిరహిత

మానటుల భూమి రామరాజ్యముగ నేలు
చుండి రత్నాంగిఁ గనుఁగొని యొక్కనాఁడు.

8

సీ. సంతానరహితసంసారంబు నాయక
రత్నంబు లేనిహారంబు గాదె
పుమవత్సదూర మానమితసామ్రాజ్యంబు
ధాత్రిఁ జంద్రుఁడు లేనిరాత్రి గాదె
యాత్మజవ్యతిరిక్త మగునర్తనముఁ జూడ
నారి లేనిశరాసనంబు గాదె
సుకుమారశూన్య మానకళంకజీవనం
బలమరాళము లేనికొలను గాదె

గీ. నందనవిహీన మైనసేనావితాన
మరయ శిఖరంబు లేనిగోపురము గాదె
నేత్రవర్షంబు గావించుపుత్తుగిఁ డింక
మనకు నెన్నఁడు గల్గునో వనజగంధి.

9

మ. జలుగుంబల్కులు విన్నఁ జన్నిగొనబుంజెయ్య ల్లసుంగొ
న్న నా, దల మూర్కొన్నను ముద్దుగొన్నఁ దనువుం దా
ర్కొన్న నూహింపఁగాఁ, బలుకఁ గానిసుఖంబుఁ జెందు
నటుగాఁ బంచేంద్రియోత్సాహ మై, తలిదండ్రు ల్విలసిల్లఁ
గాఁ దనయుఁ డేతర్నాశ్రుఁడే యెన్నఁగన్.

10

ఉ. చక్కిలిగింత వ్రేట్టినను సారెఁ గికాకి నవ్రచుక బయిం,
బక్కఁ బడంగఁ జక్కనిగుమారుని మక్కువమీఱ నేడ్పు
రాఁ, జెక్కిలి గీఁటి యెత్తి యెదఁ జేరిచి ముచ్చట దీటు
నట్లుగా, నక్కట ముద్దు లాడ వలదా వలదా యిటువంటి
భాగ్యమున్.

11

క. ఈశ్వరకృప గద యీసక

లైశ్వర్యము లెల్ల బ్రాహ్మ మగుటకుఁ గాశీ
విశ్వపతి మనకు నిచ్చు డొక

తాశ్వతయశుఁ డై ననుతుఁ బ్రసాదించఁడొకో.

12

గీ. తాఁ గుమారునిఁ గని ప్రమోదంబు గాంచు
నట్టిసర్వజ్ఞుఁ డఖిలభక్తాళిఁ బోయి
శంకరుఁడు మహాదేవుఁ డాసామి నన్ని
నార నుంట నుఁకోర్కి యీడేలు టగుడె.

13

గీ. ఇపుడు లైనవ్రగంబు లే మేమి గావు
సలువఁ దగు నాని నటు లైన సఫల మగును
భక్తజనులకు ముంగొంగుబసిఁడి గాఁడె
చూడు మెలనాగ యల చంద్రహాటుఁ డరయ.

14

క. నెలవూదాలుపు మనవూ

జలు మెచ్చుకె యని మది విచారింపకు నీ

కిలిమాకిలిగా గల్లిన

చెలదితెర లూని సంపదించుట లేదే.

15

క. ఇటఁ బూడింపఁచు నేర్చిన

యటలు గిరీశు లొక బూతు నెలమిం గొం డు
జని జేపరును గొంగు

జటివ త్తిరి మ్మెన్నాగు గగన గుళే

16

గీ. లో ప్రియోక్తుల శిష్యుఁ గొం యూడి యును

నకలజనన లో శిష్యులు పునఁ గలుగన్

నాజ్ఞ యని చాటు బొచ్చి శిష్యులయఁబులు

ధరణి గట్టించె నూరూరఁ దప్పకుండ.

17

క. రాజశిఖామణిపూజలు

రాజశిఖామణి యొనర్చె రమ్యదళాళి
రాజీవకుముదచంపక
రాజీవకుళాదికుసుమరాసుల వేడ్క.

18

క. వివిధఘనదానములు భూ

ధవమణి పరిశుద్ధుడై ముదంబున నొనగెన్
శివభక్తులు పెద్దలు నగు
నవనీసురవర్చులకు శివార్చన మనుచు.

19

గీ. అంతః గాశీవిభువిపూజ కరుగుడెంచి

వత్సియును దాను నశ్చంభభక్తితోడ
స్నాన మొనరించి నయనహర్షములు మోడ్చి
దేవ పురహర శ్రీమహాదేవ యనుచు.

20

సీ. స్నానం బొనర్చె ఎందానీకరునకు

వస్త్రం బొనగె గృహిణివాసునకును
రత్నాననము వెట్టి రజతాద్రినియును
కలదె గంటము భసిత గుణమును
నవరించె బుహంబు లోక శ్రేయనకు
నిచ్చె భూవర బుధిమమును
నునిచె దీపమున లోక సేన్మగ్రాపుర
కల్పతాప మితియె లోకననుచు

గీ. దండ ముద్రచే నుపగతి పొందునకు

సమిత భాగ శక్తి శక్తి శాస్త్ర
నిబిడపురాణముగా కీలకేనామము
డగుచు రాజనంద్రధరావిభుడు.

21

సీ. మంత్రాభిషేక మేనుర్యాదఁ జేసెనో
తల కెక్కినవిషంబు దొలఁగలేదు
గారుడమణిహార మేరీతి నిడియెనో
మెడఁ జుట్టుకొన్న పా మెడలలేదు
నుదుట గందం బెట్లు నూల్కొన నిద్దెనో
నెఱయ మూసినకన్ను దెఱవలేదు
ధూపవిశేష మేరూపునఁ గూర్చెనో
వెంటాడుభూతముల్ విడువలేదు

గీ. దెలియ నమృతకరుం డనఁ జేసిరిల్లు
నోవధీశుకులంబున నుద్భవల్లి
యెన్నికకు నెక్కురాజును హే వ విభుఁడు
వంచశరవై రిపూజ గావించుచును.

22

ఉ. చేరి నృపాలుఁ డర్పణము చేసి వ క్కెర లువృత్తిల్లువం
దేరము లారగించుచు నుతింపఁదొడింగె మహేశుఁ డింపునఁ
సారెకుఁ గుత్తుక విషము నాలుక బెల్లము పెట్టి యాడుటల్
మేర లటయ్యె నామి కని మేల ము లాడుచు గౌరి నవ్వఁగఁ.

గీ. ఇట్లు లత్యంతభక్తి మై నెపుడు సంత
రంగవై భవముల సమస్తముల నైన
యారగింపుల సంతృప్తి నలఁగించి
శివుఁ డ్రికాలంబులందు బూజించుచుండె.

24

క. నందనసంతానము మది
యందుం గోరుచు భజింప నాశ్రితపటరీ
నందనసంతానం బగు
నిందుకళాధరుఁడు పార్వతీశ్వరుఁ డంతఁ.

25

సీ. వరదాననంపద వామోత్తమాంగముల్
 శైలజాగంగల సాక్షి దెలువ
 గోపప్రసాదైకగుణరూఢి జూపులు
 చందమామల్లని సాక్షి దెలువ
 ఖలశిక్ష సాధురీతిముగ గటియుఁ గేల్
 శాస్త్రాలమృగమున సాక్షి దెలువ
 ననుపమానాస్థితి బునుగంకాశంబు
 నరసింహాక్షుల సాక్షి దెలువ

గీ. బంధురాష్ట్రవిభూతులు పరిధివిల్లు
 దనదురాశిఖామణిత్వంబు వెలయు
 బ్రమదమున మందహాసనములతోడ
 వచ్చి ధరణీతలేంద్రుని న్యస్పమునను.

26

గీ. ధారుణీనాథ విను మేను దాంకిన
 నదమలాశ్వింతభక్తికి నంకిసిలితి
 నీవు చేసినపూజ స్థంపఁ దరమె
 యిదిగొ నువుడె ఫలించు నియాప్పితంబు.

27

క. రత్నాంగి కుదియ మౌ శౌక
 రత్నమువంటిఁనయుందు రమణీయకళా
 నూత్నిపారిణాంకుఁ డాచరి
 రత్నమ నిమ నాదువేగు రాజనలేంద్రా.

28

క. అని యేగె సంశలోది
 గ్గన మేల్కని విభుఁడు హ మహాదేవ యటం
 చును మేను గొనర్పొసఁగె
 ననుమోడ శ్చంద్రుఁడుగ్గుఁ డియ్యె నటంతః.

29

ఉ. బల్లునఁ దెల్లవాటి నన్మపాలుఁడు మంత్రులఁ బిల్వఁ బంచి
యు, త్ఫల్లముఁగారనిందుఁ డయి తొట్టినవేడుక చే మనంబు
రం, జిల్లఁగ లేయి గన్నగలఁ జెప్పె న దేశయు నాను
పూర్వీక, నల్లగిళాంతరంగు లయి సామి హసా దని
వార లూఁతొనఁ. 30

ఉ. చెప్పిన సంశిల్పి న్నవశేఖరరన్న మావంటినందనం
డొప్పలకుప్పగల్గుఁ దనమన్నఁగి బేరికనుండు వేడ్కతో
నవ్వరమేశ్వరుఁడె యిటు లానఁగి యుచ్చి నాకవాక్యము
ప్పప్ప! భవశ్రీధావనిభవాభ్యుతయే ముని నన్నుఁజింపఁగఁ.

క. అనుచుఁ జెలకేగి మంత్రులు
గొనియాడుచు నుండి రింకఁ గొన్నిదిసంబుల్
జనఁ గనకాచలరాక్షక
వినుతైకకృపాకటాక్షివీక్షణముహినుఁ. 32

క. నెల మసలెఁ బఱ్ఱాంగికి
బలిసెం జిట్టములు నడిచి బరలిక లూగుఁ త్
తెలు పెకెఁ దఱకుఁజెక్కులు
నలఁతొవును గొప్ప యాయుని నా లే వియెఁ. 33

శా. లేవే పోయి పోయి పోయి వియి పోయి పోయి పోయి
వేయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి
నా, నో పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి
లొట్టెనా పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి
లొట్టెనా పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి 34

శా. మించెం పోయిపోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి
నించె న్నేచకాంతి చూచుముఖ శిల్పిత తగఁ

దెల్పు రె, ట్రించె గోర్కులు నందడించె నడ చండించె
మృదామోదము, గాంచె వాతెఱి యోనరించె ద్రివ
కుల్ నానాటికి బోటికి. 35

వ. ఇవిధంబున నిర్భరగర్భభారనితాంతతాంత యగునక్కాం
తకుం బుంసచనాన్ నమస్తశుభశ్రుత్యంబులు నిర్వర్తించిన
యనంతరంబ నపమూనంబులు గడచన నొక్కపుణ్యలగ్నం
బునం గుచూరుండు జన్మించిన. 36

క. దిక్కులు మెఱిసె నెఱిసె
జొక్కులు రం జల్ల గాడ్చు జొబ్బిల్ల సుధా
భుక్కులమంజులసుమన
స్పృక్కులవానలు గురినె మొరనె మూర్ఖులుల్. 37

చ. చినచిన వాణుకీలుజడ పిక్కలు దొక్కుచు వె నటించగా
మిసిమిపిశాళిగుబ్బచనుమిట్టలు పయ్యెన నుచ్చితైక్షగా
నసురుసురై యలంకినను ముల్లల నాడగ ముందుముందుగా
నొసవరిబాగులాడి యపుడొక్కతె వచ్చి వృషాలుతోడుత.

క. మగవాని గదిరి శంబగు
పగల గోర్కులు బుద్ధులతోవుల్
బోత్తెనానా నావులు
కొంగ మొకియిం శంబు బాబులు మూడగు వేడ్క. 39

క. ఆమెల మురం దెల్పిన
భామల బడివడి వేలు చడువారలకి
భూమిగతి భూసుఖా
స్తోమములకు లెక్క లేనిసొమ్ము లొసంగె. 40

క. జననాథచంద్రుఁ డివ్విధ

మున బహువిధదానములనుఁ బుత్తోత్సవ మిం

పొనరంగఁ జేసి నూతక

దినములు వెడలించె ముదము దేజరిలంగఁ.

41

ఉ. పొంగుచు బంధుమిత్రబుధపుంగవమంత్రిజనంబుఁ జూచి తె

ల్పం గలలోన వచ్చి మునుపే తనపే రిడు మంచు వేడ్కతో

నంగజ్వైరి యాయనదయం గద గల్గె నటంచుఁ బల్కి సా

రంగధరాహ్వయం బిడియె రాజనరేంద్రుడనుంగుఁజూలికె.

వ. ఇట్లు కృతనామకరణం దై రాజనూనం డనుదినప్రవర్ధమా

నుం డగు చున్నంత.

43

ఉ. సాలెడలోనఁ బోసి చనుఁబాలు నెయిం గిలకొట్టి కాళ్లపై

బాలకు నుంచి వ్రేల్ నెలవిపై నెడ గా నిడి యుగ్గు వెట్టియా

కే లటు బొజ్జపై నిమిరి కెంజిగిచేతుల నెత్తి గట్టురా

చూలియునుంగుసామికిని జోతలు జోత లటంచుఁ బల్కుచుఁ.

క. కన్నుంగవఁ గాటుక యిడి

చ నిచ్చుచు నేడు పుడిపి చక్కనిముద్దం

జిన్నికుమారుని మారుని

పెన్నుద్దిన బత్తి నెత్తి పెంచిరి దాదుల్.

45

గీ. లాలి గట్టిరి గంధోపలాలితాఘ

లాలిసుమసాంద్రచంద్రోపలాలిసాధ

లాలిః లలి హరునియిల్లాలిః బాడి

మేలిజనరాలిగములు రాచూలి కపుడు.

46

ఉ. పూ నెఱి మేని రాకొమరుఁ బొత్తులలోపల నుంచి గట్టువి
 ల్కానివరప్రసాదమునఁ గల్గినచక్కనియన్న నిద్ర పొ
 మ్మా ననుఁ గన్నతండ్రి యని మక్కువఁ జొక్కఁగ జోల
 వాడి రిం, పూనినజాళువాపసిఁడియుయ్యెల నయ్యెలనాగ
 లూఁచుచున్.

47

క. జోల ల్యాడిరి యమృతపు
 జాలుం జోకొట్టఁ జాలుసరసపుఁజాపుల్
 జోలాయమానముగ ను
 య్యాలో జంపాలొ యనుచు నాలోలాక్షుల్.

48

సీ. కను తెప్ప వేయక కనుఁగొంచుఁ దనలోన
 నుంగుంగ యని సారె నుగ్గడింప
 నెలనవ్వు పాలబుగ్గలపై దువాలింప
 న శ్శ యని డొంగి యాడుచుండ
 విదైము నేయుచు వింత లే కెవ్వరు
 చప్పటు ల్పుటచిన సరగ నరుగ
 జలిబిలిముద్దుమాటలతోడ దాదివ్రే
 లంది మెల్లనె తప్పటడుగు లిడఁగఁ

గీ. గనుమొరంగి చెలుల్ మఱుంగున నడంగి
 తొంగి చూచి దూబూచి యన్నం గికాకి
 క న్నగఁ గుమారుఁ గొఁగిట గారవించి
 యలరుదురు వేడ్కఁ దలిదండ్రు లనుదినంబు.

49

మ. కరముల్ సాఁచి తమిఁ ద యింద యని రాగం బొప్పఁగాఁ
 జేరఁ దా, మరమోమందలిరావిరేకతులకింపఁ జేరి బింబా
 ధరం, బరు దారన్ రసవంత మై మెఱయఁగా నంకంబుపై

నిల్చి బా, పురె సారంగధరుండు ముద్దు గురియుబోం
తండ్రి యుప్పొంగఁగఁ.

50

గీ. ఇనకరస్పర్శనంబున నింపుఁ గాంచి
చిన్ని సారంగధరుండు భాసిల్లుకరణి
నినకరస్పర్శనంబున నింపుఁ గాంచి
చిన్ని సారంగధరుండు భాసెల్లె నంత.

51

ఆ. ఇట్లు తల్లిదండ్రు లెంతయు గారాన
నేటఁ బెంచువానిఁ బూటఁ బెంచి
సరవి వరవిభూతిఁ జొలోపనయనాది
సత్కిరీయాచయంబు సలిపి రంత.

52

వ. ఇట్లు యాన ప్రాచుర్యాపం బై తేజరిల్లి శాస్త్రంబులు
క్రోడీకరించి పురాణంబులు హృన్దతంబులు గావించి నీతులు
విస్తరంబుగాఁ దెలిసి గజహయరథారోహణంబు లభ్యసించి
బహువిధాయుధసాధనల నాటి తేటి నకలవిద్యాపారీణుం
డయ్యె నప్పుడు.

53

క. సారంగధరుండు మిరిచే
ధీరత బహువేదశాస్త్రీ దీక్షాగురు వై
సారెకు సంత్రవిక్రమ
భూరి కళావిధవసారపుంగవు లెంచన్.

54

సీ. శ్రుతిమార్గముల నంటి శోభిల్లెఁ దెలివిమై
నాతనిచూడ్కి యే మనఁగ వచ్చు
సాధుకుంజరపంక్తిసంగతి విలసిల్లు
నాతనినడక యే మనఁగ వచ్చు

దాక్షాయణీనాథుఁ దగిలి లోఁగొనఁ జాలు

నాతనితేజ మే మనఁగ వచ్చు

నించువిల్కాని జయించు నాశనినిర్త

లాకారమహిమ యే మనఁగ వచ్చు

గీ. వసుధఁ బుట్టెడు పెరిగెడు వారిలోనఁ
గని విని యెఱుంగ మంతటిఘనుని నొర
యీడు జోడును సరి సాటి యెందు లేద
తం దమర్త్యుండు గాక మర్త్యుండె తలఁప.

55

క. మాడెత్తు మాట యెవ్వరి

నాడెడు నత్వంబు వీడ నాడెడు ఖలులం

గూడెడు పరకామినులం

జూడెడు సారంగధరుఁడు సుతమాత్రుండే.

56

క. బౌరా యని జను లెన్నఁగఁ

గూరిమిఁగో దండ్రిమాట గురువాక్యముగా

గోరంతయు జవదాటక

యా రాజకుమారచంద్రుఁ డలరఁగ సంతక.

57

మ. వనజాతాహితవంశవారినిధిభాస్వత్కైస్తుభం తై సరా

జనరేంద్రుండు నవీనయావనవిలాసశ్రీ జగన్మోహనాం

గుని సారంగధర్మ విశేషగుణయుక్త యావరాజ్యాభిషి

క్తునిఁగావించినిజాస్వయంబునమమోకోకాప్తవంశంబునక.

క. పేరుగలఘూర్జరాధిపు

గారాబుఁగొమార్తై తెండ్లి గావించెఁ దగక

సారంగధరునకుఁ మన

సారంగను మంజువాణి యను నలివేణిక.

59

క. తారావళి యట నఖము లు

రోరుహములు రెండు మంజరులె యట నేత్ర

కారంబులు ధవళము లఃట

యారమణి మంజువాణి యనఁ జెల్లవొకో.

60

గీ. నకలవై భవములతోఁ బొసంగ నిలులు

రాజరాజవిభుండు గారాబు గొడుగుఁ

బరిణయ మొనర్చి యానందభరితుఁ డగుచు

నుండఁ గొన్నిదినము లంత నొక్కనాడు.

61

సీ. నిలుచుండి చంకఁ జేతులు వెట్టుక కిరీట

ములు గలరాజులు కొలువు నేయ

వేటాటు తునియలు వేయఁ మే లైనవ

జీర్ణ వచ్చి సలాము చేసి నిలువ

శరణాగతారాతిధరణీరమణు లయ్య

జియ్యలు వెట్టుచు నేవ సలువ

సాటికిఁ బోటికి సరససంగీతసా

హిత్యాదివిద్యలు నృత్య మాడ

గీ. మనవిససపుల కేతెంచి మన్నవారు

వేళ యెపు డానొకోయని వేడుచుండ

నమ్మహిపాలుఁ డవుడు సింహాసనస్థుఁ

డగుచు నొడ్డోలగం బున్నయవసరమున.

62

మ. పులితోల్కానెల నంట దోపినపిడెంబు ల్పూలిపూఁదావ

ళం, బులు బల్కింగవుఁజంచుడండకడియెంబుల్ చెంపలఁ

జెక్కుపీఁ, కలు కెంజేగులుబొట్లు జంజాటుసిగల్ గొరంపు

మైపుఁతలు, బలుదూపు త్వడవిండ్లును నైలు వొనర్ప
వచ్చి కే ల్లోడ్చుచున్. 63

క. జల్లులు పునుఁగుజవాదుల
పిల్లులు కుందేటిలేటిపిల్లులు మొద లౌ
నెల్ల సువస్తువులను శో
భిల్లం గానుక లొనంగి భిల్లజనంబుల్. 64

శా. సామీ వింజపుఁగొండకాటడవిపజ్జ గూడముల్ గట్టి మీ
నేమంటే నత మిచ్చు గోరి బలుతైసి బాగైముఁ గల్గి యా
బూమి వేటలఁ దోటలం దిరిగి మీపున్నేన మాకచ్చికం
బేమి లేక సుఖాన నుండుదుము నీవే దిక్కుగా నెమ్మది.

ఉ. అయ్యవరాకు మాని తెలియ విను లచ్చనదేవుఁడు సరా
మయ్యయు సీతమమ్మకొత్తకై తొలుత గనువట్టుముచ్చు
బల్, దయ్యపు మూఁకఁ జెండినపాలానకు మొన్నను వేట
లాడుకో, జయ్యనఁ బోయి యాయడవిచాయలఁ గంటిమి
వాలైకంబుల. 66

క. అందల మందల లే కిపు
డందలమంద లయి యున్న వయ్య మెకంబుల్
చెంచామర కొలనివలె
దెందేవ ల వేమి నెప్పు దేవుఁ డెఱుంగు. 67

సీ. క్రొల్పులు ల్తంపిల్లి గొటగొటమని రొప్పి
బలుసింగముల నైన బట్టఁ జూచు
గండక్రొవ్వన గన్న గానక పండులు
బిరుదేనుఁగుల నైన నొరయఁ జూచు

గాఱువుల్ దిని యాము కవిసి మఱబోతులు

కారుపోతుల నై నఁ గదమఁ జూచుఁ
బోతరించి సివంగు లీతలాశల నేచి

గబ్బియెల్లులనై న గిబ్బఁజూచు

గీ. సామి వానిచలంబు మచ్చరము బలిమి
యెక్క డేవంక నే మని యెంచ వచ్చు
నొకటి నొక్కటి నడ్డనేయక మెలంగు
నాపొలంబునఁ దరతరం బై మెకములు.

68

గీ. జింకదాఁటులు మంచితేజీలపిల్ల
లనఁగఁ దగి యుప్పరము దాఁటునప్పు డడ్డ
మైనఁ బడ దాఁటు నెలలేడి నైన దాఁటుఁ
జిఱుతవులి నైన నే మని చెప్ప వచ్చు.

69

గీ. ఏనుఁగుమదంబువఱద గాతెనుపపాలు
పందినేవెల్లువలు చిక్కఁబాటుచెమ్మ
దఱుఁగ దలమండువేసవిఁ దఱుమఁ గలుగఁ
బాల్ మెకా లందు దొప్పున బాటి పడును.

70

ఉ. ఉల్లములోన నే మనుచు నుండునొ యేనొకదబ్బుదబ్బెద
బల్లిదవున్వరాహములు భద్రగజంబులమీఁద నాడుకోఁ
వెల్లుగ నెక్క వానికొనవెండుక యొక్కటి రెప్పి దీసిన్
జిల్లున వెల్లుఁ బో చమురు చిమ్మనగ్రోవిని జిమ్ముకై వడిన్.

71

సీ. తాము శక్తిహయంబు లై మంద మని సుమీ
మొగులు చొచ్చినయట్టు లెగురుచుండు
దిక్కులములు మోచి రెక్కొంద మని సుమీ
యలదరు ల్తాము గోరాడుచుండుఁ

బాతాళ మటు సాచ్చి బ్రదుకుడ మని సుమీ
తాము వేమటు భూమిఁ ద్రవ్యచుండు
మింటఁ జందురుఁ జేరి మే లొడ మని సుమీ
తాము నుప్పరమును చాటుచుండు

ఆ. హరులు గరులు గిరులు హరిణంబు లనయంబు
తొలుతఁ బెద్ద లెఱుఁగునొళ వెఱింగి
యటులు పోవనిత్తు మఁటవయ్య తముఁ జట్టి
పట్టి నేలతోడఁ గొట్ట కివుడు ?

72

సీ. వెదురుచే లక్కులుపు దీసి దినంబుఁ గాపాడు
కమఠీలు మా కేకలములు సుమ్ము
కరిము త్తయపునేకఁ గనిపట్టునంగాత
కాండ్లు మా కల్ల సింగములు సుమ్ము
జింకవేటలఁ గాచి జింకించి దొడ్డిఁ దో
ల్లొల్లలు మాకుఁ గోల్లిల్లులు సుమ్ము
పుట్టజ న్నంగళ్లఁ బెట్టించువాడుక
కోమట్లు మా కెల్లుగొడ్లు సుమ్ము

గీ. వాటిలో నిసుమంత తాటోటు చేసి
యటమటింపక యుండఁ బైయద్దికముగ
నేవఁ దిరుగాడువిశ్వాసు లెవుడు మాకు
జాగిలంబులు సుమ్ము మాసామికాన.

73

సీ. ఒకసింగ మల్లన త్తికిఁ గ్రిందు సొచ్చుట
మాఢాక కటు నిల్వ నోడి కాదె
బాలుఁదొల్పింది సాతాళంబుఁ దూఱుట
మాఢాక కటు నిల్వ నోడి కాదె

హరిణం బొకటి రాజు శరణంబుఁ జొచ్చుట

మాధాక కటు నిల్వ నోడి కాదె

వడి దద్దియేనుఁగుల్ కడభూమిఁ జేరుట

మాధాక కటు నిల్వ నోడి కాదె

గీ. కను గలిగి మున్నె తప్పించుకొనియెఁ గాక

కొట్టి కోలోహలము చేసి గూలఁ గ్రుమ్మి

చెండి చిక్కపిక లాడమా యుండనేని

మించి పోయినసుద్దుల నెంచ నేల.

74

చ. అన విని మందహాస మొలయం దనుతోడ విభుండు పొం

డు మీ, వెనుకనె వత్తు నన్నియును వేటకు నాయితపెట్టుఁ

డిప్పుడే, యని యచిరత్న రత్నఖచితాధరణాంబర పంక్తు

లిద్ది పం, చినఁ గొని చెంచుతేం ద్రపుడు సింగఁడు బూ

రఁడు నై ముదంబునన్.

75

క. కై వడి మెకములఁ గ్రుమ్మడి

కై వడి మా యావ చేవ కవఁ బోయెదుగా

దేవర మాదేవరవలె

వేవేగమె సామి వేట విచ్చేయవయా.

76

క. చని రంత వేటఁ బోవం

జన మీ రాయిత్రవడి వెనక రం దనుచుక

జనవరులక జనవరులక

మన సరలక దొరల ననిపి మహిపతి దానుక.

77

గీ. అంతిపుర మేఁగి మజ్జనం బాడి వేటఁ

బోవుతటి దేగవదనుగ భోజనంబు

సేసి యాభేటవిహరణోదితము గాఁగ

తత్త్రుటంబునఁ గై సేసి చిత్తరువుగ.

78

సీ. ఒంటిముత్యములతో నొంటికెంపులకాంతి

చెక్కులజవ్వదిఁ జికిలి నేయ

హారుమంజముత్యాల యొరగుపాగమెఱుంగు

నొనలిబిత్తరిబొట్టు ముసుగు వేయ

జాతినీలపుఁదాళిచాకచక్రప్రభల్

కన్మూరినెటిపూఁతఁ గున్తరింప

సొగసుసూర్యపటంపుచురెవాలుమైతఃస్క

హొంబట్టుదట్టిపై నొలగింపఁ

గీ. జేతివజ్రంపుఁబిడినోడిచిక్కటారి

చాయ వలెవాలుదుప్పటిసంకు దోఁవ

రాచిలుక జేజి నెక్కెడురా తనంగఁ

జక్కఁడన ముప్పతిల్లంగ జనవిధుండు.

79

గీ. నగరు వెలువడి వేటసన్నాహమునకు

హితులు మన్నీలు దుర్గాధిపతులు దొరలు

వేత్రవాస్తులు రాతులు వీరభటులు

బలసి యిరువంకలను జేరి కొలిచి రాఁగ.

80

సీ. మురు వైనచక్కనిమొగముట్టు నవరించి

నవరన్నమయఃఖలీనం బొసర్చి

పచ్చసూర్యపటంపుఁబల్లంబు ఘటియించి

బిరుదుఁదలాడంబు నిరవుకొలిపి

చికిలిచొకాటంపుఁ బికిలి కుచ్చు లమర్చి

యవరంజవక్కెర యలవరించి

సమకట్టుజల్లులు సమకూర్చి యిరువంక

గొరకసింగిణిపాదుల్ గూర్చి కట్టి

గీ. పంచకము తొమ్ము విరివి యై పరిధవిల్ల

మోడి శిర నెత్తుటయుఁ గల్గి మొయిలువోని

జలము తేనోపుపాదరసంబువంటి

యొత్తమాశ్వంబు సాహిణి యొక్కఁడు నిలువ.

81

ఉ. ఉక్కళ మైనమంచిమను మొప్పడునాహయరత్న మెక్కిన

గక్కన మేమి లేక రవగాలును జోడన యడ్డవేడెము

ట్టుక్కుదువాళి జంగనడలుం గనిపించుచుఁ బోయిపోయి రా

జక్కడ వన్నె సోక నటు హా యనిన గదలెఁ జరిలునన్.

గీ. ఎనయఁ జెవిఁ బొడిగించి లోలినహయంబు

దనదువత్సంబు నేలపైఁ దాఁకినటుల

నోరిలోఁ గాల్గు వెల్లెడునో యనంగఁ

గంచుమించుగ ధరణి గ్రోక్కడలఁ గదల.

83

గీ. అనమతురగనమారూఢుఁ డైనవిభుఁడు

కదలునప్పుడు దిక్కులు గగనతలముఁ

గప్పెఁ గెంఢూళి సాంధ్యరాగంబు మించి

గదినెఁ జేకట్లు చక్రంబు లొదిగె సంత.

84

క. వల లురులు బోనులు సివం

గులబండ్లును బొనఁగఁగా జగురుగండెల డే

గల జాగిలములఁ గొని యపు

డలబలములతోడ మృగయు లరిగిరి వెంటఁ.

85

క. భూభాగ నభోభాగ న
మాభోగ నిరోధి మేదురాశ్వప్రజ రిం
ఖాభీషణఘననినదన
మాభీలదిగంతబలనమన్వితఁ డగుచు. 86

మ. చని యంతం గనియె బ్రమోదమున నానర్వంకఊదారధీ
ఖని కూలంకషదానశోయర్పురకృత్కౌశల్యమేఘాయితా
త్యసఘాస్తోకయశోఘనం డెదుట రుంగ్రాభంకషాశేషపు
వ్పనిధానాపనిబాగ్రగణ్యము విరాజద్దండకారణ్యము. 87

మ. కని సాక్షే హరి పుండరీక నవది గ్రస్త ప్రతిశ్యక్త దం
తినికా యైతతతుల్ నిరాకులనముద్వేపితంబు లై వర్తిల్
మన నిస్సాణ మృదంగ కాహళ హుడుక్కా భూరి భేరినిగుం
భన గంభీర విజృంభణ ధ్వని కదంబంబుల్ వనిం బొల్పిన. 88

క. నెలవిందు లెక్కువెట్టుచు
నెల విందు నృపాల యనుచుఁ జేరి కిరాతు
ల్వలకేల మ్రొక్కి చూడుము
వల కేల మెకాలఁ దోలవలె మే మునికొ. 89

గీ. పులులఁ జట్టలు చీరి దుప్పలను లేళ్ల
నేకలమ్ములఁ గ్రుమ్మి కూరాకు నేసి
యమరఁ జమరులఁ బట్టి పాలార్తు మిపుడు
సామి చూడుము నీబంట్లనత్తు వనుచు. 90

క. ఆరభటుల్ విలసిల్లఁగ
వీరభటుల్ గెడపి రపుడు విభుకట్టెదుట

నైరిభముల మదవదనీ

నైరిభముల సింహశరభశార్దూలములఁ.

91

సీ. జిగు రంటినటుల వెఱ దగిలి పోనీక యీ

సింగాణి మనుఁబోతుఁ జెండివైచుఁ

గడుఁదురీగయుఁ బోలె వడిఁ దోలి కఱచి యీ

కన్నూరి నువ్వుల గావుపట్టుఁ

దొట్టించి గొల్లలోఁ దోడలు సొచ్చిన

ట్లీబ్బి లేళ్ల నట్టిట్లు నేయుఁ

దగగువై ఖరి దూఱి తెగున నీసురగాలి

వీటవెట్టినపాదిఁ బీచ మడఁచు

గీ. వని యిటులు వేలువేట నాయకునియెడుటఁ

గాటుబంటుఁదనంబులు వేటకాండ్రు

మెచ్చి పొగడుచు మెకములమీఁద గొలును

లుడిసి జాగిలముల నుసికొలిపి రవుడు.

92

చ. ఒడినెలరాతిచందమున నుర్వడి సింగిణికొల వాఱుకై

వడి లగు డాఁగటం బఱచువై ఖరి బిస్సున సాళువంబు దూ

తెడుక్రియఁ దూఱఁ బాటి కిటిబృందముఁ జందఱ నేనఁ

జెంచు ల, మృదదున బావురే శుని నరేశుని మెచ్చుఁగఁ జేసి

తొ ననఁ.

93

చ. తిశమక గాఁగఁ జేసి నలుదిక్కుల నార్భటి నేయుసారమే

యకముల నెల్లి కొట్టి నులుమాడుచు నొక్కవరాహ మేఁగఁ

జే, ఎకలిమి నన్ను డాయెలుకువాండ్రదలింపుల కేమి నడ్డ నే

యక తనయిచ్చగా సరగున న్విడివడ్డనుదేభ నూ యనఁ. 94

వ. ఇవ్విధంబున నేకలంపుగుంపుల శునకపరంపరలు చ్చెందాడు
చున్నయెడ. 95

క. వడిఁ జేజిఁ దోలి రాజు
ర్వడి డొంకెనపోటుగా నురఃస్థలి నవు డా
విడికిటిగొరక్క వేయం
బిడి కిటి బి బ్బగసి బిల్లమీటుగఁ బడియె. 96

చ. బలువిలుకాంధ్రు మెచ్చ నరపాలకుఁ డేసినయాశుగం బన
ర్గళ మదనాగ కేసరిని గాఁడి రసాస్థలి దూఱఁజాతె నా
వలఁ దనవేరు దాలిదినవాయువుఁ గ్రోలుట యెట్లు భోగిరా
ట్కుల మని నాగలోకమునకుఁ బగ దీర్చుగఁ బోవుకై వడి.

ఉ. భూమివరేఁబ్బుఁ డేయశరముల్ పులుల గఱి మోవ నా
టుటల్, పై మఱి వెళ్లునెత్తుగులు భాసితె నా నవి వుండ
రీకముల్, తాము శిలీముఖంబులుఁ గదా యటు గావున
రక్తనీధువాఁ, స్తోమము లాని కుత్తుకకుఁ దొట్టిన వెళ్లఁగఁ
గ్రానెనో యన్. 98

క. నీపాలఁ బెట్టుకొను మవ
నీపాల యనుగతిఁ జేరి నెగసినలేడి
జేపట్టి పులిని జీతె ద
యాపరుఁ డై రాజహౌళి కది యుక్తమె కా. 99

చ. సమదగజంబుపై కుఱుకుసామజునై రికి నూటి పెట్టునా
గమకముఁజూచి భూపతిముఖంబున వ్యాధులమూఁక నిల్వలే
కమితభయాప్తి నోరిసితె నా నవు నేనుఁగు పోవువీధి సిం
హముమెడగంట యెవ్వ రొరయంగల రానిలవంక బాణము.

చ. అల వెనయం గజారులహృదంతరముల్ నలి నజ్జు చేసె సం
ధిలుతను ఋక్షసంఘముల తేజము దూలిచెఁ బుండరీకమం
డలిఁ దెగటార్చె నిర్లడ టడంచె నహో కరచాతురీగతుల్
విలసిల రాజు నై జగదవిక్రమముం గొనియాడ నయ్యెడఁ.

క. వాలమ్ముల దంష్ట్రాకర
వాలమ్ముల నెత్తి నైచి వాలమ్ముల వే
జాలమ్ములఁ దగిలినకిటి
జాలమ్ములు దూఁటె నింద్రజాల మ్మనఁగఁ.

102

క. ఆవల చించుక వెడలిన
నావలఁ జోసీక చెంచు లపు డడ్డం బై
యావల నులుమాడినఁ గని
యావలను విభుండు మెచ్చి హర్షము నొందెఁ.

103

చ. శ్వసనునిఘోటి ఘోటివలెఁ జంగున దాటి పయిం జనం
గఁ దా, రన మయి యొక్కఁ డొక్కయవరంజవరుం జగు
రోత్తువాలువార, వెనఁ గొని కిన్నఁ గొంకిఁ దెగవ్రేసి
బడిఁ బడి లేటికుంటు మా, నిసివరు వంట గానఁబడె నేఁ
డనఁ గానఁ బడంగఁ జీలిచెన్.

104

క. భటుఁ డొకఁడు పందిపోటున
బొటవ్రేలికి నూటి పెట్టి పూని యదల్పు
గిటి దూటి ముట్టెమొనఁ బడ
నటు చిమ్మిన తొమ్మఁ దాకి యావల వెల్లెన్.

105

క. బాటియలకడ నెటియలయెడ
నెటి యలపడఁ బొంది శునకనికరము శ్రుంచెఁ

బరియలుగా మురియలుగా

నురియలుగా యన శశముల నుడుముందురులన్. 103

మ. కెడనె దుప్పులు డింకవేసి నెలుగుల్ గిట్టె పులు
ల్పింగముల్, కడగొట్టె మనుచిట్లు గంతుగొనె జింక ల్పి
ద్దె దోగె గిటుల్, మడినె గాతెనుపోతు లేదు లిలిగె
న్రుగ్గె వృశ్రాతము, గడుతు ల్చిక్కె గజాళి చొక్కె
నపు డక్కానె గుమాధూళిగన్. 107

ప. ఇన్విధంబున భూవరేణ్యం డయ్యరగ్యంబున ననేకమ్మగ
నిహగర్మాటంబుల నిరాఘాటంబుగా గీటడంది యాఘేటక
విహారంబు చాలించి యెల్లడం బెల్లుగాఁ దెల్లిన యిట్టి జింక
దుప్పి కడితి మనుఁబోతు కొండగొఱియ యేదువంది కుం
డేలు కుఱుపోతు మొదలయిన తినుమొకంబులబొందులను
శకుంతబృండంబులను బొందుగా నొక్కకందువఁ బ్రోవు
వేయించి యందుల బుళిందులు సాగఁచు న్ముగయాధి
దేవతా ప్రీతిగాఁ జేయం దగుకృత్యంబు నేయించి యెల్ల
రకును నమాంశంబుగాఁ బంచి యిప్పించి యుత్తమంబు
లగుదంతిదంతమా క్తికనికరంబులు నికరంబు లయిన క
స్తూరీసంకుమదపంకంబులుఁ బొంకంబు లగుచమరవాలజా
లంబులు నాదిగాఁ గలనమస్తవస్తువులుఁ గైకొని పుష్ప
రసాది బహుపదార్థంబులు పాకనిపుణపాచకరచితమహిత
పిశితఖండంబు లఖండంబులుగా నేదిష్ఠభూమండలాఖండల
మండలంబులు నిండువేడుకలఁ దెచ్చి యెప్పించిన నిష్ఠ
న్మృష్టాన్నంబులు సొతుప్పిగాఁ దానును సకలజనంబులు
భుజియించి యయ్యెలమాపులక్రీనీడలఁ గొంఱొక నేపు పరి

శ్రమంబు వాయ విశ్రమించి యంత నన్నహసీయోత్తమ
 గంధర్వుండు వరూధినీనమన్వితం జై మంత్రిపుంగవులు
 కుఱంగటం గొలిచి చనుదేరఁ గదలి ముందఱఁ గంచుకు
 తెచ్చరింపఁ జెంచుల నసలోకించి పదియైదు ప్రొద్దులు
 నిలిచి యివ్వనవిశేషంబులు చూడ నభిలాష యయ్యెడు
 నియ్యడవి నుండ వనతియైచస్థలంబు గలదా యని యడి
 గిన నయ్యాటవికు లయ్యా యిక్కడికి యోజనత్రయంబున
 ఘోరకాంతారంబుఁ జొచ్చి పోవ నొక్కఁమన్వితంబు
 గలదు తత్స్థలంబునఁ జుట్టామడవెడల్పునం దామర
 కొలంకులు శృంగారవనంబులు నెడతెగక యుండుఁ దదీ
 యనుధ్యస్థలంబున నసన్ఘోదకంబుల ఘనదీర్ఘ కల దందుఁ
 దొల్లి సీతారాములు విహరించుచుందు గని పెద్దలవలన
 వినినార మని విన్నవించి దానికిం ద్రోవపెట్టుచుం జనఁ
 జన ముధ్యమార్గంబున.

108

సీ. కను మాయఁ జని నీతఁ జెనకుకాకాసురుఁ

గనుమాయఁగాఁ బాటికొనినచోటు

శలకెక్కు వలఁ నాఁ దగులు శూర్పణఖము

క్కును జెవుల్ రాసాడుకొనినచోటు

నపరివేషం జైనచంద్రబింబము వోలె

గుడి వ్రాసి జానకి నిడినచోటు

కుహనా మృగ నిశాటు గహనాధిదేవత

కనురక్తి బలి యిచ్చినట్టిచోటు

గీ. గనుఁగొని విభుండు రామలక్ష్మణులు ధర్మ

సాధువులు విష్ణుమూర్తులు నంచరించి

నార లీవుణ్య మగునరణ్యానిఁ జూడఁ
గలిగె నని సంతసిలుచు నావలఁ జనంగ.

109

గీ. అరిది యకావనులు సరసు లనఁగి పెనఁగి
యెనసి శాఖోపశాఖ లై యింపు మీఱి
ప్రబలి తామరతంప రై పరిధవిల్లి
యెదుటఁ గన నయ్యె వాననావదము లగుచు.

110

క. ఆతావు లవుడు గంధవ
తీతలనాథుండు నన్నుఁజెంచుచు బలసం
ఘాతము దిగు మని మెల్లన
నాతలి కటు పాదచారి యై చని చెంతన్.

111

సీ. మరుమాపులరవం బనురుమాపు లగు దైన
తానిక్రిన్ననవట్లు గేవఁ దనరఁ
బ్రామానికపుంగుఁ బ్రామానికపులిలా
వట్టభంగంబులు పరిధవిల్లఁ
గన దంబుజాత కోకనదంబులఁ జరించు
రాయంచ జక్కవ రవము లెనఁగ
నాకాశరుచిఁ గేరు నాకాశగంగతో
నీకాశమై వారి నిండి తొలఁక

గీ. మొలక తెమ్మెరకూనలు వెలయు నొలయు
దేననిర్మిత మైనట్టి దిగ్గియఁ గని
దిగ్గి యగణిత విభవముల్ దేజరిలఁగ
రాజు మంత్రిలుఁ దాను హర్షంబుతోడ.

112

వ. ఇవిధింబున నయ్యవసీవిధుం డమృతహనీయస్థలశృంగారంబున
కత్యంతసంతృప్తాంతరంగుండై యచ్చట విశ్రమించి తత్త

ద్వితీయంబు లప్పటప్పటికిం గనుచు వనవిహారంబు నలుపు
చున్నయెడ. 113

క. సారంగధరుండు లీలా

సారంగధరుండు సాధుసంస్తుత్యనయా

చారుండు ధర్మమర్త వి

చారుం డపు డుబును పోక నమ్మదలీలఁ.

114

గీ. పారువంబులఁ బట్టెడి వారిఁ జీరి

యుద్ధపడి ర మ్మనిన భృత్యు లొకనిఁ బట్టి

పచుగు ర శ్రుతి బడిబడిఁ బాటుతెంచి

పులుఁగులను దె మ్మచుచు వారిఁ బిలువ నపుడు.

115

చ. జిలుఁ గగునాభినామములు చెంపలగండము లోరపాగలుఁ

వలిపపుసాలు వింతవలెవాటులు లాఁగులు రావిరేకులుం

గలిగినగుజ్జరూపములుఁ గంబడిదెంపులు నీలిపాఁత లీఁ

కలుఁ దగు సారువంపుఁబుటిక ల్లానివచ్చి కుమారునన్నిధిఁ.

క. మే లైన లకోరీ లా

క్షీలుం బదతీలు పల్లటి ల్పక్కువలుఁ

జీలుం బకదార్లును గూ

కీలు ననెడుపేరులం దగిన సార్వములఁ.

117

మ. వినయం జేర్పడ ముంగలఁ నిలువ నావిరూపకాతూహలం

బున నారాజకుమారమన్తఘండు సాంపులమీఱ మాధుర్యధు

ర్యనవీనస్వనగుంభనంబు మొద లొనాయావినోదంబు లె

ల్లను హాళి విని వారివారి మనపు ల్పాటించి పాలించుచుఁ.

క. సారావతరత్నం బని

పే రిడి బలుబిరుదు వేసి పెంచినదానిఁ

గూరిచి తననరిరాజకు

మారులతోఁ బందె మొడ్డి మాత్సర్యమునఁ.

119

క. కేళి వల యొడ్డి యొంటిం

బాపురముఁ దిగిచి వడి నభంబున కెగయం

గా వైచి వ్రాలకుండఁగఁ

జే విసరుచు బెదరు వుట్టఁ జేసినయంతఁ.

120

అయ్యసీ.

పేరెములు వాటుచు సమీరునిహుటాహుటిని

గేరడము లాడుచు మహారయముతో న

య్యారె యన మీటి గరుదారవముచేఁ జదలు

బూరటిల మాకొలమువారిఁ గనమా యా

రార యిది వింత గద రోరి యని యెంతయు న

నూరుఁడు పయిం దిరిగి సారెకును జూడఁ

దూర మెగఁ బాటుచుఁ జొకార మయి యన్నలువ

వారువముచందమునఁ బారువము మించెఁ.

121

సీ. అభిమాతంగంబు హస్తంబులో జిక్కి

కదలెడువుండరీకం బనంగ

హరివిధు లె్వఱఁ గండఁ బెరుగునంబరకేళు

తలవాఁకఁ జేలెడునెల యనంగ

మిన్నేటిదరులందు మేఱ లాడుచునున్న

యుదులు రాయంచ లేఁగొదమ యనఁగ

వడిఁ బోవుచో జాటి పడునభోమణిలేరి

తెల్లనిచిన్నారిజల్లి యవఁగ

గీ. తెక్క లార్పుచు లకుముకివక్కిరీతిఁ
దెలుపుచు ధరణి నే మైనఁ దెలుపుఁ గనినఁ
బెట్ట యని గమకించి చూపెట్టుకొనుచు
నుండఁ బారువ ముప్పు డయ్యువజనంబు.

122

సీ. కంటికి జే యారగా నిల్చి కన్గొని
యన్నన్న యెంతద వ్వనెడువారు
వలివచేల మునుంగు వైచి నేమఱు నూచి
హా కంటికి గంటి నే ననెడువారు
మెడలపై హస్తంబు లిడి తప్ప కీక్కించి
యార మిక్కిలి పొడ వనడివారు
వల్లెంపునీటిలోవలినీడ పరికించి
కనిపింప దేచాయ ననెడువారు

గీ. గొబ్బుగొబ్బునఁ దల లెత్తి కొందఁ జుండుఁ
జూడఁ జూడంగఁ బొగలు వీడి పడిన
నవ్విన్నోదము గని నవ్వివట్టివారు
నైరి యొడ్డిన యొడ్డనివారు మెఱయ.

123

క. మినుకు మిను కనెడి మింట
బాసపాస నలతెల్లమబ్బుపొంతన దిగువా
టున నదె కలదో లేదో
యనుమాత్రము గాఁగఁ గంటివా నృపతనయా.

124

గీ. అనినఁ జెలికాండ్రవలు కతఁ డాలకించి
కించి దుపహానమున విలోకించి గంటికి
గంటి నా నాను నే ముందుఁ గంటి ననుచు
ననుచు మదిఁ దాని మరలింతు ననుచుఁ దలఁచి.

125

ఉ. పెట్టను బట్టి తెక్క వెలుపించి కనంబడునట్లుగాఁగ న
ట్టిట్టాక రెండుమాటులు పయి నురటింబలెఁ జేతఁద్రీప్సఁచు
బిట్టగఁ గేక వేసి విసఁ బిల్చిన వెండి గరంగి ముద్ద యై
న ట్టిరుతెక్కలు ముడిచి యబ్బురపుంబటునిబ్బరంబునన్.

సీ. సాధ కేతన పటాంచల వాత ధూత ని
ర్గత గాంగ డిండిర ఖండ మనఁగ
సితమాని పూర్వావసిత భూ పునర్దిద్దు
తూగ తేంద్రాగ లతాంత మనఁగ
నవహార సంఘట్టన గ్రస్త పతయాభు
గగనలక్ష్మీ మాక్షికం బనంగ
మధ్యంది నానంతమణి లూన మండేహ
సంత్యక్త బిరు దైక శంఖ మనఁగఁ

గీ. బంకరుహసంభవ కళత్ర వత్త్ర పుత్త్ర)
సురకులధురీణ కంఖాణ కరి కృపాణ
రమ్య ధావళ్య జైత్ర పారావతంబు
రాఁ దొడఁగఁ జక్క దెగి వడ్డ క్రమము దోఁవ.

127

గీ. అంతలోననె చిత్రాంగి యది యెఱింగి
క్రీడ నలుపుచు బంగారుమేడమీఁద
ములకపన్నెలు చిలుకురాచిలుకఁ బట్టి
చిలుకపలుకుల నటు చూపి పిలిచె నంత.

128

మ. కని చిల్కం దనపెంటిగాఁ దలఁచి యాకైలాటపుంబుల్లు గ్ర
క్కున మి న్నందినమేడమీఁదికిఁ దళుక్కుంగాంతిలో జాటి వి
చ్చినతెక్కల్ పయిడందె మ్రోతలు దగ్గ జిత్రాంగి

రత్నాంగినం, దనుఁ గారింపఁగ వచ్చినట్టివిధియో నా వచ్చి
వ్రాలెఁ దమిన్. 129

చ. కెలఁకుల నిట్లు వ్రాల వలకేలను మెల్లనఁ బట్టి దువ్వి యా
వలినదళాక్షి పక్షి యనునామము దీనికె చెల్లుఁ బిల్పియుం
బిలువక మున్నె వచ్చె నిలుప్రేమ దొలంకఁగ నింక దీనిచేఁ
గలుగునిజంబుగాఁ దనకుఁ గాంక్షలుదీట సుఖంబుచెందఁగన్.

గీ. సందియము లే దొకింతయు నిందు కిప్పుడు
వచ్చు సారంగధరుఁ డిందు వచ్చునపుడె
తగులు నాచేత ననుచు సంతనము నొంది
మేడ దిగి వచ్చి యప్పు డామెఱుంగుఁబోడి. 131

శా. బంగారాన మెఱుంగు వెట్టినగతిం బైపై గుబాళించు లేఁ
జెంగల్వం గడుఁ దావి గట్టినటులఁ జిన్నారిజాబిల్లిమీఁ
దం గన్నట్ట సుధారసం బిడుక్రియఁ దన్తోహనాంగంబునఁ
సింగారించె వధూటికామణి మణిశ్రేణిపరిష్కారముల్. 132

వ. ఇవ్వీధంబున బహువిధాధరణభూషిత మై యయ్యెడ. 133

నీ. రహి గట్టి తగఁ గర్ణమహనీయవిభవంబు
తాటంకములమీఁదితగులు గల్గి
యచలాయతనితంబ మతిశయిల్లి చెలంగెఁ
గాంచి వజ్రప్రభాకలనఁ దనరి
కృశమై కవును పేదఱకము నాయక యొప్పెఁ
బ్రణుతింపఁ దగు నీవి పరిధవిల్లి
యలరాఁ మి న్నంది యరుణకరంబులు
ఘనకంకణములతో ననఁగి పెనఁగి

గీ. యార యద్భుతశృంగార మభినుతించఁ
దరమె వానన కుల్కుకుంగనపుబొమ్మ
కలికిరూ పై నరత్నమో కాక యల్ల
మోహినియొ నాఁగఁ జిత్రాంగి మురు వెసంగి. 134

క. ప్రియ మై రమణీయ మణీ
మయ మై యతిచిత్రభి త్రిమంజుమ నయ మై
నయ మైనచిలుకపలుకుల
నయగారమునం జెలంగిన యగారమునక. 135

క. వెయ్యాయలు తనయుడిగవు
టాయ్యరులు గొలువఁ జెలువ మొలుకఁగఁ గొలువై
గయ్యలి చిలుక తేజ
వయ్యలి పిసాళి చూలిచలె నున్నంతన్. 136

మ. సరసాగ్రేసర వాసర ప్రభుతనూజస్థూలలతౌ పురం
దరజివోగధురంధరా భరతశాస్త్రప్రథమార్థకలా
స్యరసోత్పాదనకోవిదా శ్రవణభూషాదివ్యరత్నప్రభా
తరణిశ్రీకరగల్లభా విభవభృతంజాపురీవల్లభా. 137

క. తరుణీమన్తధ యాశ్రిత
భరణగుణాభరణశౌర్య బహురాజ్యధురం
ధర సత్యాదిమచక్రే
శ్వర యభినవభోజరాజవరబిరుదాంకా. 138

తోటకము. —

అతులాగమశాస్త్రనిరస్తనురే
జ్య తులాధికవిద్యదవాప్తశత

క్రతులాభ శుభోదయకారణర
త్నతులాపురుషాదికదానచణా.

139

గద్యము. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణవరప్రసాదలబ్ధ ప్రసిద్ధవాగైవ
భవః చేమకూర లక్ష్మణమాత్యతనూభవ నదారాధిత
బుధనమాజ వేంకటరాజప్రణీతం ఖైన సారంగధరచరిత్రం
బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.
సా ర ం గ ధ ర చ రి త్ర ము

ద్వితీయాశ్వాసము.

జానకీమనోహర

పూజించిత హృత్పయోజ షోష్యాఖిలది

గ్రాజ సకలార్థజనని

ర్వాప్యజకృపా యచ్యుతేంద్రరఘునాథసృపా. 1

ప. అవధరింపుము.

2

క. ఆరీతిఁ బాఠవము పో

సారంగధరుండు తోడిజననాథసుతుల్

సారెకుఁ గేకలు వేయఁగఁ

గారాకూర మయి మనసు కళవళవడఁగన్.

3

ఉ. వెంగ లిడంగ గెంటి యటఁ వెంటిని గానక దేలిపోయి చి

త్రాంగి విచిత్రతన్న భవనాంగణసీమను జేల వ్రాలె నా

బంగరుముద్దఁ బాపురము బాపురె యంతిపురంబులోని కే

భంగుల నన్యుల న్వేదకఁ బంపఁగరా దిఁక నేమి నేయుదున్.

గీ. తామనము నేయఁ దగ దింక దీమసమున

నేరువరి నైననే బోక తీర దనుచుఁ

బోవ మతిమంతుసుతుఁడు సుబుద్ధి దీర్ఘ
దర్శి గావున సారంగధరున కనియె.

5

ఉ. మన్నన చేసి మీరు బహుమానముతో నను నేలినారు నేఁ
గన్నది దెల్పకుండిన నఘం బగుఁ గా దని వెగ్గలింప కీ
విన్నప మాలకింపుము వివేకివి గాని మఱొండు గావు నీ
కెన్నఁడు లేసియోజ యిది యే మటుఁ బోయిన హాని
యయ్యెడున్.

6

ఉ. రా జొకఁ డూర లేఁడు చెలి ప్రాయఃపుబిత్తరి నీవు రూపరే
భాజితమన్నధుండ వటు కావునఁ బోఁ దగదయ్య నీకు నో
రాజకుమార యొక్కడివరా కిటు నూడఁ గదయ్య భామినీ
రాజులచిత్తము లైలియ రా దెటుబోయెటువచ్చునో కదా. 7

క. వలపు నట వావులా నహి
యలనత్యము సున్న శలఁపు లభ్రచ్ఛాయల్
తలఁ దడవి బావ చేసిన
జలజాతుల నమ్మరాదు సారంగధరా.

8

గీ. వయసువాఁడును మిగుల బా గయినవాఁడు
నన్నిట నొయారి యై యుండునట్టివాఁడు
దైవగతి నొంటిపాటునఁ దగిలెనేని
యోజ చెడి వైకొనదె యెట్టియువిద యైన.

9

వ. అది య టుండ నిమ్ము.

10

ఉ. ఇంతులచూపు నాటుకొను పెం తరుదే మగవారిచిత్త
ముక, గాంతలకన్నునన్న నె మెలంగుఁ గదా మరుసంబ
కంబు లా, ద్యంతము లెంది చూడ జవరాండ్రయెడట

ములందు శక్యమే, యెంతటివాని కైనఁ జలియింపక
బిగ్గ మనంబు నిల్పఁగన్. 11

ఆ. నిజము భీష్మనంతటిజితేంద్రియున కైన
నాశ పుట్టు మది నిరాశ పుట్ట
దితరు లనఁగ నెంత యేకాంత మై యున్న
ధనమువల్ల యువతిజనమువల్ల. 12

క. వినమే తొల్లిటి తవసుల
వనితలకుఁ లోను గానివారలు గలరే
మన మనఁగ నెంత గరఁగక
మన మనఁగా నెంత కలికి మటుమాయలకున్. 13

చ. గుఱుతుగ స్త్రీలకుఁ మగలకుఁ మది నిల్కడ లెందు లేవు నీ
వెఱుంగనినీతియుం గలదె యేటికిఁ దత్తటపాటు మీఁదట
తైఱుఁగవు నీవివేక మిపు డక్కడఁ బోయె విచారహీనతఁ
గఱితితనంబునఁ బదరి కార్యము నేసిన మెత్తురే జనుల్. 14

చ. నృపతికుమార లోకమున నీనరి చక్కనివారు లేరు నీ
విపు డటు పోయినప్పుడె పయింబడి ని స్వలవంతఁ బట్టు న
చ్చవలమృగాఁడీ నీ నది పొనంగక వచ్చితి వేని రాజుతోఁ
గవటుముగాఁగఁజెప్పి నినుఁ గల్లరిఁ జేయుఁ జామీ నిజంబుగఁ.

క. తల గలిగినఁ గుల్లాయులు
గల వేవగ నైన నీవు గలిగినఁ దాదృ
క్కులరవము లెన్ని యైనఁ
గలిగెడుఁ బోకు మని యుద్ధఁ గా లేవయంగన్. 16

క. కోవమునఁ జూచి యపు డా

భూపాలకుమారుఁ డను నుబుద్ధికి నానా

పోపా మ్మూరక వలవని

పాపము గట్టెదవు చాలుఁ బదివే ల్వచ్చెన్.

17

చ. అరమర లేక నీ వహరహంబును మచ్చికఁ గూడి మాడిముఁ

టెరిగిన మందెమేలమున భీతిల కంటివి గాక యిట్లు లాం

డొరు లని పోవ నోవుదు రఁటోయి ప్రధానికుమార నేడు ని

ష్ఠరతరఘోరపాతకపుసుద్దులు నీవలనఁ విసంబడెన్.

18

ఉ. ఎక్కడినుద్దు లయ్యి యివి యెవ్వరి కై ననుఁ జెల్లుఁ గా కిలం

దక్కినయోజ లావిమలతామరసాక్షికిఁ గల్గ నేర్పునే

యక్కట తప్పి దారి యటు లై నను నా హృదయాంబుజాత

మా, దిక్కునఁ జిక్కునే పరవతీవిముఖం బని నీ వెఱుంగవే.

క. ఆదేవి యొక్కటియు మఱి

యీదేవియు నొక్కటియునె యిద్దఱు నాకుఁ

గాదిలితల్లులు గారే

భేదంబులు గలవె తల్లిబిడ్డల కెందున్.

20

క. ఆమె యఁట నన్ను బలిమిఁ

గామించు నఁట యెడఁబడక క్రమ్మటి నే రా

సామికి వెగటుగ నను నఁట

యానూటకె యాజ్ఞ వెట్టు నఁట విభుఁ డహహ.

21

ఉ. ఆయమ పాతకం బని భయంపడ కూరక యేల నావ

యిఁ, మాయలు వన్ని భూవరుమనంబుఁ గలంగఁగఁ జే

యుఁ జేనఁ బో, యాయన యేల వుత్తుఁ డని యాత్మఁ

దలంపక నొంచు నాయె నా, -లే యిది వట్టిశంక పని లే దిటు
వంటివె నీతిమార్గముల్. 22

క. నామదిక్కి నరి పో దిది
యేమి యవశ్యంబు పోదు నిప్పుడె దెత్తు
నాముద్దుఁ బావురము నని
భూమివరుసుతుఁడు గడచి పో నతఁ డనియెన్. 23

ఆ. ఈ సుబుద్ధిమాట లెంతలే యని పోయె
దీసు బుద్ధి నిడుఁ జూచి లతాంగి
నిలు వరాకు మాని తలపోసి చూడుమా
నిలువ రాకు మనుచు నలుగ నేల. 24

గీ. నిన్నుఁ జూచిన నెటువంటి నెలత కై న
మనసు గరఁగక యుండునా మనుజునాథ
యల్లచిత్రాంగి తల్లి నా కనియె దకట
వారకాంతల కెందైన వాని గలదె. 25

క. ఏకాంత నై నఁ బురుషుం
డేకాంతమునందుఁ జేరె నేనియు నతనిఁ
లోకావవాద మంటదె
చీకాకుగ ధైర్య మెడలఁ జేయఁడె మరుఁడున్. 26

క. వేగ నరేంద్రుఁడు రాకే
బాగా యిటు చనఁగ వాఁడిపలుమున సోకఁ
భోగంబున నిను మెదుపదె
భోగిని యైనపుడు చేరఁ బోరాదు సుమీ. 27

ఆ. ఉగ్రశాసనుండు నిగ్రహింపక రాజు
తనయుఁ డనుచుఁ దప్పు తాళి విడఁడు

- తండ్రి నేయనాజ్ఞ తాళెద నంటివా
నిండ నిజము గాఁగ నిలుచు నీకు. 28
- గీ. చదువుకొంటివి నీతిశాస్త్రంబు లెల్ల
నీ వెఱుంగనిమేరలు లేవు జగతి
నైనఁ దెలిపితి నీనున నయ్య యింక
ధాత వ్రాసినవ్రాతకుఁ గల్గెదె. 29
- క. ఈ గానుతునమ్ముమునఁ
జేరి యెవరు బుద్ధిమతులు చెప్పెడివారల్
లేరై రాయని పెద్దలు
దూరుదు రటు గాన నభుకుతో ననవలనెన్. 30
- క. నావలనఁ గొడువ లే దింక
దేవరకును విన్నవించితిని మీచిత్తం
బీవిధముఁ దెలుపకున్న ధ
రావరసుత మీ రెఱుంగరా నర్వజుల్. 31
- క. అనిన నగి యెందుఁ గలదే
మన నెఱుంగనికలయు నొడలు మఱచినసింహము
కనె దేలా మనసునకు
మననే తార్కాణ మని కుమారుడు వేగన్. 32
- క. వల దన్న మాన కరిగె
జలమునఁ దనపాలివిధి వెనక గొనిపోవక
దొలుజన్మంబునఁ జేసిన
కొలయును బుణ్యంబు కట్టి కుడువక యున్నే. 33
- క. చనుచో వాకిటి పెద్దలు
గని దిగ్గున లేది రాజుగా రిట లేరే

యని కొడుకుచు నన లేకుం

డిన నే మాయె నని మందటిలఁ బల్కి తగఁ.

34

సీ. సికపువ్వుటత్తుఁచావికి పెంటఁ బడుతేంట్ల

ఝంకృతి మాగధ స్తవము గాఁగ

గడిది రాయకుమార గండపెండేరంపు

రవళి కంఠుకిలోక రవము గాఁగ

తల చుట్టి వచ్చుద్ధృగ్ధాశధశ్యవ్రథ

లిరువంక వేయుచామరలు గాఁగ

నలుదెన ల్లిటుమిట్లు గొంపు దేహచ్ఛాయ

తలఁగఁ ద్రోయఁగ రానిబలము గాఁగ

గీ. రాజనంబునఁ గఁజ్ఞాంతగములు గడచి

యరిగె నపుడు జగన్తోహనాంగవిజిత

రాజరాజకుమారసారంగధరుఁడు

రాజరాజకుమారసారంగధరుఁడు.

35

గీ. అంత నొకకాంత యరుదెంచి యతనిఁ గాంచి

నరగఁ జని యమ్మ సారంగధరుఁడు వచ్చు

చున్నవాఁడని దెలుప నయ్యుత్పలాక్షి

కోర్కు లీడేతె నని మెచ్చుకొనుచు నపుడు.

36

ఉ. కంతుఁడొ కాక యారజనికాంతుఁడొ లేక జయఁతుఁడొ

యితం, డెంతవిలాస మెంతకళ యెంతయొయార మటంచు

విన్నయా, క్రాంతమనంబుతో నపులక స్తని యై కనుటెప్ప

వేయ క, క్కాంత మహాభిలాషఁ దటకాపడి చూచె

గుమార శేఖరుఁ.

37

చ. ఉరుకుచడెంద మెంతమ్మదువో మఱి తియ్యనితుంటవింటనే
 విరవిరఁ బోవునారిఁ గొని పెన్నెఱిగొజ్జెఁగతూపుచేత న
 చ్చెరువుగఁ బొంది కంటికి దిసింపనివాఁ డవు డేసి యార్పెఁ
 బో, సురసుర స్రుక్క మెత్త నగుచోటనె గుద్దలి వాడి
 యాఁ గదా. 38

క. ఇంతంత గానితమి న
 శ్కాంతామణి యట్టు లతని గనుఁగొని మణిపీ
 తాంతరము డిగ్గి యతఁడ
 ల్లంతట రా వార్షమగ్న యై తనలోనఁ. 39

క. సారంగనయన తనమన
 సారంగను గొఁగిలింది యలరఁగ నపు డా
 సారంగధరునిఁ గూర్చుడె
 సారంగధరుం డటంచు సారెం గలఁగుఁ. 40

ఆ. ఔర వీనిమోహనాశారరేఖ వే
 మాటు మారు హరికుమాగు మాటు
 వెల్లదమ్మితొగల వీనికన్తోయితీ
 రేపు మాపు బాపు రేపు మాపు. 41

సీ. చక్కఁగా సోగ యై ముక్కు ఖోటేరు పె
 ట్టినరీతి నంపెంగఁబెక్కు దెగడ
 లచ్చియన్నకుఁ దమ్ములకును వాడులు పెట్టి
 కళకళ నగుమోము కళల నీన
 కండెము ల్లిరిగి బల్లొండలు దాపించి
 నటువలె నెగుబుజా లతిశయిల్లఁ

గమ్మిఁ దీసివలీలఁ గనువట్టునెమ్మేని

మినమిన ల్కడు మిఱుమిట్లు గొనఁగ

గీ. నడుగులబెడంగు సంచల నాన గొల్పఁ

జెలఁగి యమ్మక్క యొక్క యొచ్చెమ్ము లేక

నిలువునీరునఁ బండిన ట్లరినాఁడు

వేయుఁ గన్నులు వలయుఁ బో వీనిఁ జూడ.

42

ఉ. తీరుగ మల్చివేసినగతిఁ దొడ లున్నవి తొమ్ములోనివి

ప్రారము చెప్పరాదు బలుదల్పు నదల్పును బాలు గాఱు

నా, రార మొగమ్ముచక్కఁదన మన్ని య టుండఁగ నిమ్ము

వీని యొ,య్యారమె లక్ష నేయు నహహ యనుచుఁ దల

యూఁచు సారెకుఁ.

43

శ. ఇవ్విధమున నే నీతని

జవ్వన మిపు డవహరింతు నరగ నని మనం

బువ్విఘ్నరఁగ వెనుకఁ

బువ్విలుదొరి కలువతూపుమొన దీడంగఁ.

44

ఉ. చక్కనివారిలో మిగులఁ జక్కనివాఁ డిటువంటివాని నే

నెక్కడఁ జూచి కాన జగతీశ్వర చిత్తరువందు వ్రాయ రా

దిక్కమనీయరూప మొకయింతయుభాగ్యముగాదెయొచ్చెము

ద్దిక్కినకూర్చి నా కిత్తఁడు దక్కినఁ దక్కినమాట లేటికిఁ.

45

చ. వలపు దువాళి నేయఁ బికవాణి కదంబపుఁగమ్మవాసనల్

కులుకుఁ బయోధరంపుమెఱుఁగుల్ హృదయంబున నాటు

సంబకం, బులబెడిదంపువాఁడితనముఁ గనిసింపఁగ జాఱు

పైఁటతో, సొలపుఁ బినాళి వాలుఁడెలిచూపులతో దమ

కంబుతోడుతఁ.

46

సీ. రూకంత గాని లే దే కై వడి సమంబు
 వచ్చు బంగారు మైహెచ్చుజిగికి
 గోరంత గాని లే దేరీతిఁ బ్రతి వచ్చు
 యావర క్తిమ మించు మోవిరుదికి
 నిసుమంత గాని లే దెటువలె నెన వచ్చు
 సై కశంబు విశాలజఘనమునకుఁ
 గంటిలోఁ బడినంత గాని లే దెటు లీడు
 వచ్చు కాటుక కప్పువాల్కురులకు

గీ. ననుచు నఖిలాంగశృంగార మభినుతించు
 గతిఁ దులాకోటి ఘటికోటి కాంచిదామ
 కింకిణీగణ కంకణాకీర్ణ కలక
 లారవమ్ములు గులుక నొయ్యార మొలుక.

47

గీ. ఇంద్రనందనుఁ గాంచి మోహించి వచ్చు
 నుర్వశితెఱంగు దోఁవ సయ్యరవసితప
 యోదకచ పాకళాసని యెఱువు నెరవు
 నక్కుమారునిఁ గని చేర నగుచేర.

48

గీ. అవుడు మండరకలకలం బాలకించి
 వలదు వల దన్న గతి దోఁవఁ బలికి పెనఁగు
 సంచగమిఁ గాళ్ళఁ ద్రోచి యేతెంచె శకున
 మడ్డగించినపని నేయ నగునె యెందు.

49

క. తనుఁ గన్నవారి నామడఁ
 నను మన్నది తేటపడఁగఁ గడువేడుకతోఁ
 వినతల్లికి నెదురుగ వే
 చని యవు డిం పెనయ వినయసంభ్రమపరుఁ డై.

50

అ. రాజు లేనివేళ రాఁ జెల్ల దిందు నా
వలనఁ దప్పు గలదు లలన నైఁపు
మనుచు మనుచు వేఁడుకొనురీతి మ్రొక్కునా
రంగధరున కనుఁ గురంగనయన.

51

క. వసుధేశుఁడు నీవును నొ
క్కునమం బని మదిఁ దలంపఁగా నాకు నయో
యనమాంబకుండ వయ్యో
బొనఁగునె తొడిఁబడఁ బ్రణానుముఁ ఘటియింపఁ.

52

గీ. అని నుశీలయుబలె నా గయాళిజంత
చేయి చూపి ముందటగ విచ్చేయు మనుచు
నయ్యనఘుఁ దోడుకొని యేఁగె నతివినయము
ధూర్తలక్షణ మని మదిఁ దోఁప నవుడు.

53

క. గంబూర గులికి యనురా
గం బూర మనంబు చల్లఁగాఁ బన్నీర్ట
బింబోష్ఠి యతనిపాదా
జ్జంబులు గడిగించెఁ గూర్చినకియలచేతఁ.

54

చ. జనవరనూనుఁ డందులకుఁ జాలఁ బ్రియంబు చొలంక నన్నెలం
తను గని నీ కుమారుడఁ గదా యిటు తక్కిన వారికి నృప
జననిరొ నాకు నింతయుపచారము నేయఁగ నేటి కమ్మ నే
డనవుడు నాకు మారుడవె యాటను జేయుదు నంచునేర్పునఁ.

క. ఏర్పినబలుమానికములు
నేర్పినయొక చాళువాపసిఁడిగద్దియపైఁ

గూర్చుండఁబెట్టి వినయము

గూర్చి నృపాలనుతుఁ గూర్చి గూర్చి పొనంగఁ.

56

గీ. తలిరుఁగెమ్మానిఁ జిలునప్పు మొలక లెత్త

నలరుకమ్మనివాననల్ గులకరింపఁ

గలనఁ దియ్యనితేనెలు చిలుకుచుండఁ

గలికిలతకూన యాకొమ్మ వలికె నపుడు.

57

ఉ. నీనుగుణత్వమున్ జెలుపు నేర్పును నెచ్చెలులెల్లఁ జెప్పఁగా

వీనరవోనిమోహమున వీనులవిందుగ విందు నవ్యరే

ఖాసుమకాండ నేడు పొడగంటిని గన్నులపండువయ్యె నేఁ

జేసినభాగ్య మెవ్వరును జేయ రయారె ఫలించె గోరికల్. 58

ఉ. చందురునిన్ జయంతుని వనంతునిఁ గంతుని నాదిగా జనుల్

కొందఱు మోహనాంగు లనుకో విని పోవుటకాక చూడ లే

దెందును వారిరూప మదియెట్టిదయో యిదె నిన్నుఁగంటి నా

నందము గాఁగ నేడు సుదినంబుగ నావదనంబు రంజితఁ. 59

ఉ. తొల్లి మనంబులోఁ గలుగుతుందుడుకెల్లను బాసె గామినీ

హల్లకబాణ యెంతవని కై న నిధానము నీవు గల్గ నే

నల్లవిభుండు రాఁ డని మహాపరితాపము నొంది యేల చిం

తిల్లఁగ వెన్నఁ బెట్టుకొని నేటికి నేటికి నంగలార్పఁగన్. 60

క. ననుఁ జూడరాఁ డ దేమో

యని నిను దూరికొనుచుందు ననయము నాపై

నెనరు గలందుకు గుఱు తిడె

కనిపించెను మనము వేడుకలు గనఁ గల్గెఁ.

61

ఉ. నాయవరంజిమేడ యొకనాఁడునుఁ జూడవుగా యగోచరం

బా యురుమంజము త్రియపుటన్నువసోరణగండ్లయంద మా

చాయల కెంపుటోవరుల చందము నా చలువ ల్దొలంకురే
రాయల రా యరంగులనరాగము నామణికుడ్యభాగముల్.

ఉ. అందు వినోదమార్గములు నందు విశేషము లందు హర్ష
లిం, పొందఁగఁ జూచి మానికపు టోవరిలో సాగను ల్ను
టింపఁగా, గందము వక్కలాకులును గైకొని వేడ్క నొ
కింతసేపు నీ, వందుల విశ్రమించి చనుమా చనుమాన
ముతోడ నావుడున్. 63

చ. వెడనగ వంకురింపఁ బృథివీవరనూనుఁడు వల్కు నప్పు డ
పుడఁతుకతోడ నా కివుడు ప్రాణపదం బగుపావురంబు పైఁ
గఁడుఁ బొడవేఁగి పెంటఁ బొడగానక యిచ్చట వ్రాలె దానివెం
బడిఁ బడి రాజు లేనియెడ మాపినతల్లివి నీవు గావునన్.

చ. రవి శశి రశ్మికి జొరఁగరాని భయానక మైన నీమణి
భవనము వచ్చి సొచ్చి పదపంకజము ల్గని మ్రొక్కఁగంటి నీ
దవుకరుణావిశేషమున నన్నియు సున్నవి యేటి కమ్మ పా
రువము నొసంగు పోయెద సరోరుహలోచన యన్న
నవ్వుచున్. 65

క. పోయెదు గా కివు డే మని
యాయనఁచెయివట్టి వట్టియాసల నవు డా
గాయకపుజంత యెంతం
బాయకఁ దోడుకొని మేడవయికిం జనియెన్. 66

ఉ. పాయని మోహతాపమున భామిని యుండఁగ నందు
మీఁద నేఁ, డీయెడ హాని వచ్చు నని యెంచక నూరక
పిట్టరేఁపుచే, నీయన కన్నుఁ గాన కివు డిచ్చట వచ్చునె

యప్పుడెల్ల యే, మో యిది కారణం బనుచు నూహలు
నేయుచు బ్రోడచేడియల్.

67

అ. తత్తతింప దొణగి యిత్తతి నిది యేమొ
నూటి గాదు తలఁపఁ బాటి గాదు
తగదు మాను మన్నఁ బగవార మగుదు మి
క్కటికిమనము పులిసకటికి మనము.

68

క. అటు గనుక నీమె చెప్పిన
యటువలె నియ్యకొని లియ్య మై యుండంగా
నటుమీఁద దైవ గతి యని
యటు నిటు నడయాడుచుండి రా చెలు లంతః.

69

నీ. నిశ్రేణి శోణమణిశ్రేణి కాంతులఁ
జరణాబ్జరాగంబు శీరము దన్న
జాతరూప కవాట జాత రూప స్ఫూర్తి
సంగవల్లిచ్చాయ యవలఁ ద్రోయ
జాల మౌక్తిక వజ్ర జాల మంజుద్యుతిఁ
గనుదోయి జిగి యోరగంటఁ జూడ
న స్తంభ నీలమయ స్తంభ రుచితోడ
నెఱిగొప్పుగప్పుడా లొరసికొనఁగ

గీ. నవ్విలాసిని యతిమనోహరము లైన
చవికె లరఁగులు పాకలు చప్పరములు
నాది యైన విశేషము లన్నియతని
కెచ్చరించుచు మేడపై కేగునపుడు.

70

గీ. చంద్ర కాంత వితర్దికా సాంద్ర కాంతి
యింద్రనీల మయ స్తంభ రుంద్రదీప్తి

రెండుఁ బెనఁగొని యరు దొనరించె మదికి

గంగ యమునయుఁ గూడినభంగి మెఱసి.

71

ఉ. నాయక మైనకెంపుగమి నాటినచోటులు సాంధ్యరాగముఁ
జేయఁగ నింద్రసీలములచెక్కడవుంబనిచక్క యంధకా
రాయిత మై వెలుంగ మగరా లమరించినవట్లు వెన్నెలల్
గాయఁగ మువ్వెలుంగులకుఁ గందువయో యన మించె
నందులన్.

72

చ. పరిమళపేటు లారజవుఁబల్కులదిల్కులుఁ బారువంపుఁ బం
జరములుఁ దూఁగుటుయ్యెలలుఁ జప్పరమంచము లించు తా
విపూ, సరములు ధూపవానసలనంభ్రములుల్ గల కేళి
రత్నముం, దిరముల నక్కుమారుని మణిమయవేదిక నిల్చి
చెంగట.

73

ఉ. ఏకడఁ జూచినఁ రతుల కేఁగట తీరఁగ వ్రాసినట్టి కొ
క్కింకకళారహస్యములు గోప్యము లొచవుసీతిబంధముల్
నాకపురీ విలాస కలనా గణికామణి కాముకాది నా
నాకృతులు విచిత్రగతులచ్చట నచ్చవలాక్షి చూపుచున్.

ఉ. ఈ విటు లెన్న చూచితె మహి న్నైజజాణవు వల్ల వీకుచే
ష్టావిరతానురాగయుతుఁడై తగ నెయ్యపుటాలమందలో
నావగ లెల్ల నక్కలికి యారసి గైకొని యున్ని నో వయో
హావకళాభిరామ జలజాంబక కేళివినోదవైఖరిన్.

75

క. ఒకఁ డూరు పూనఁ జెలి యం

దుకె జం కెనయంగఁ జూడఁ దా మఱి కటిసీ

మకుఁ బెనఁగుడు 'గ్రామా నా

స్తి కుత స్సీమా' యటంట సిద్ధం బయ్యెన్.

76

క. అనుచు విటీవిటనంఘము

కనఁబడ గోపాలుఁ జూపి కడు నేర్పుగ నా

డిన సరసవాక్యములు విని

వినములు చేసికొనఁ దెలియ విను మని వల్కె.

77

ఉ. అల్లన గాధిరాజసుతుఁ డర్థిలి మేనక ము ద్దొనర్ప రా

గిల్లి కుచంబు లాన గమకించుట గంటివె రాకుమార యా

నల్ల నగాధిరాజసుతుఁ డర్థిలి మేనక ము ద్దొనర్ప రా

గిల్లి కుచంబు లాన గమకించుట బాల్యము గాదె మానినీ.

మ. వలునొక్కు ల్నిగుడఁ గళ ల్వేలయఁగాఁ బైపైఁ జెమర్ప

నము, త్కలికల్ పెంపు దగం తెనంగి యలనత్వం బొప్పు

నం దీక విం, తలు గా నుండుటఁ గంటివా రతివినోదప్రాధి

రాచూలి యాఁ, దలిగుంబోఁడిరొ కంటి వా రతివినోద

ప్రాధిజెల్లాఁ గదా.

79

ఉ. నిక్కుగఁ జూడు చిత్ర మిది నెమ్మది వేడుక నోలలాడు న

మృక్కలగుట్టు బట్టబయ లై గనిపింపఁగ శౌరి పొన్నపై

నక్కిరమించు చున్ని యపునేమగువా యిది చిత్రమాట తా

నిక్కము కృష్ణలీల గద నీ విపు డెన్నినమార్గ మంతయు.

క. అని యిటు లతఁ డాకామిని

యనువాక్యము లెల్ల వేతె యర్థముగా నే

ర్పున విఱిచి మాట లాడిన

మన నేమియు విటుగ కవుడు మదవతి కణఁకన్.

81

క. పసిఁడికదంబము మంజుల

వనసకదంబము ననర్థ వరమణిభూషా

వినరంబులు విరినెత్తా

వినరంబులు దిగిచి వలపు వెలి వినరంగ.

82

క. ఓయి నెఱజాణ తలకొనఁ

జేయుము విరు లివె జవాది చెయిఁ బట్టుము వా

లాయ మెదఁ జేర్పు కలవము

కో యని యీఁగానె మరుఁడు కో యని యార్జె.

83

గీ. మంచిమే లైన దిదిగొఁ గొ మ్మంచుఁ గవ్వు

రంబు సగ పాలు నించి వీడెం బొనంగి

పూనుమీ మెయి భోగంబు భూషణంబు

లెనఁగ నీ వని యాతాఁగ యొనఁగ రాఁగ.

84

మ. అవి చే నంటి చెనంటిఁ జూచి యతఁ డిట్ల దల్లిదండ్రుల్

మనఁ, బు విరాజిల్లఁగఁ గూడఁ తెట్టినధనంబుల్ లోకమం

దుఁ గొమా, శృంగిగా కెవ్వరి నమ్మ కావలయువేళ వచ్చి

కొంపోదు నే, డివి నీపెట్టియ నాదుదాఁపురముగా నిం

దుండ ని మ్మన్నియు.

85

క. అని ప్రియము గడల్కొనఁ బ

ల్కిన నెంతయు హావభావలీలాగతులఁ

దనవతురో క్కులచే నా

యన మది మేకొలువ లేక వ్యాకులమతి యై.

86

ఉ. ఆతరళాక్షి డెందమున నారట మొందుచు నేమి నేయుదుఁ

రాతికిఁ దోడు వోయినది రాసుతుఁ డెందము మెత్తగాదు దా

దాతికి వచ్చి యుండ నిఁకఁ దాళిమి చెల్లునెమారుఁ డంటి నూ

ఘాతకుఁ డోర్వ రాదు సముఖంబున నేటికి రాయ బారముల్.

మ. అని యూహించుచు లజ్జఁ బో విడిచి యేకాంతంబుగా నల్లె
న, ల్గనుచుఁ బైఁట దొలంగ నీవి వదలఁ గామాంధకారం
బు నె, మృనముఁ గప్పినఁ గన్ను గాన కపు డామత్తేభ
గంభీరగా, మిని యత్యంతనిరంకుశోద్ధతిని బల్క్లి బట్టఁగాఁ
జూచినఁ.

88

క. గడగడ పాపభయంబున

వడఁకుచు నిది యేటిగొడవ వచ్చె నటంచుఁ

వడి లేచి యతఁడు తల్లి

తడ వాయెను వచ్చి పోయెదను నే ననుడుఁ.

89

క. ని న్నెదు రెదురే నూడఁగ

నిన్నాళ్ళకు నెలపు గాఁగ నిట వచ్చితి విం

క న్నిపు తిరిగి పోయెద

వన్నఁ నేఁ బోవ నిత్తునా నవమదనా.

90

మ. అతిమోహంబున మించుతల్లి నిట నీ కాసించియున్నా ననా
రతసౌఖ్యోన్నతిఁ జెందఁ గోరి నుకుమారా రాసుతా యా
త్మజా, కృతి న న్నేడుకఁ జేల్పుమీ తలఁపఁగా నేటికిశో
రాక్షి న, మృతి సారంగధరుండ వయ్య నలయింపఁ జెల్లునే
నావుడుఁ.

91

మ. అతిమోహంబున మించుతల్లి నిట నీ కాసించి యున్నాననా
రతసౌఖ్యోన్నతిఁ జెందఁ గోరి నుకుమారా రా సుతా యా
త్మజా, కృతి నన్ వేడుకఁ జేల్పు మంటివి దరిత్రి సత్య
వాణి సర, న్వతి యన్వాక్య ము చేల తప్పు నిజమే వాకుచ్చి
నా వియ్యడఁ.

92

మ. అని పో గుచ్చెలు వీడ లేనడుము జవ్వాడజ జగన్మోహన
స్తనగుచ్చంబులమీఁద హారములు సృత్యం బాడ లోఁ
దాల్చి యూ, డనిబాడన్ బులకొంతురంబు లొనఁగూడం
గట్టివాయింతి వే, చని యవ్వాకిటి కడ్డ మై నిలిచి కాం
క్ష బట్టఁగాఁ బోయినాఁ.

93

ఉ. అంటకుమీ లతాంగి నను నంటిన నేమి మనోహరాంగ నే
నంటు పడంగ లే దనుచు సంపెదఁ గాని యటంట గాదు న
న్నంటఁగఁ జెల్లునే జనకు నంటినపిమ్మట నంటి వైన నీ
యంటున నంటు గామి నెటు లంటును గెంటక మేనఁ బ్రాణ
ముల్.

94

క. మే లాటడి నెట్టంగా
మేలా నిలు పోవ లేఁ జూచి చల మేలా
మేలావరసుత తామన
మేలా రమియింపు మనుచు మీఁదఁ బడినాఁ.

95

గీ. హా మహాదేవ యని చెవు లంటి కేల
వడిఁ గడకుఁ బోవ నన్న డవ్వనిత రణిత
మణిగజోజ్జ్వలకంకణకన్దాన ములయఁ
బట్టుదుప్పటి చే జట్టి పట్టుకొనియె.

96

క. పట్టి చలపట్టి యా రా
పట్టిని గూర్చుండఁ బెట్టి పకపక నగి యా
కట్టెడి యగుమరునకు ననుఁ
గట్టిడి యొప్పించి యెందుఁ గదలెద వింకఁ.

97

నీ. చూపుకన్నాటికంటు వాప మే నది మెచ్చి
గుచ్చి కౌగిటఁ జేర్చుకొనఁగ వలదె

చెవులలో నమ్మతంబుఁ జిలుక నో రది మెచ్చి
 తీయవాతెఱి విందు చేయవలదె
 బుగబుగ వాసనల్ నిగుడంగఁ గెమ్మోవి
 యది మెచ్చి మోము ముద్దాడ వలదె
 యుల్లంబుఁ గలఁపఁగా నొయ్యార మది మెచ్చి
 పొనఁగ దానికి నీవి యొనఁగ వలదె

గీ. రమ్మ సారంగధర వేగిరమ్మ మాని
 కలరవమ్మల నణకించుగళరవమ్మ
 నాదు మొలనూలి గంటల నాదు వినక
 చంట నీయర మానక చంట దగునె.

98

మ. అనినం గాలినశూలము లైవులలో నంటించినట్టెన నూ
 నినపెందిమ్మన సొమ్మసిల్లి మగుడఁ వే తేరి యమ్మంత్రినం
 దనువాక్యమ్ములు నిక్క మయ్యె నని విన్నంబోయి కన్నీళ్లుగా
 ఱ నునుంజెక్కుల వాతెఱిం దడుపుచు రాచూలి లో
 జాలిగఁ.

99

గీ. పులుకు పులుకునఁ జూచి యక్కలికితోడఁ
 బలుకువలుకున దై న్యంబు దొలఁకఁ బలికె
 ననుఁ జెనువ నోపునతల్లి ననుచు నమ్మి
 చెల్లఁబో యిటు వచ్చిన దెల్లఁ గలిగె.

100

చ. మదిఁ దలఁపఁ విసం దగనిమాటలు నోరెటు లాడఁ జె
 ప్పఁగా, నెదిరి మనంబులోఁ తెలుఁగ కేమిటి కీవలవంతఁ
 దల్లడిం, చైదు మది వావిఁ బో విడిచి చెల్లరె తల్లియ దైవ
 మంచుఁ గో, విను లన విందు నాకు వినవే పరభామలు
 దోడఁబుట్టువుల్.

101

మ. వల దమ్మా యిటువంటి కానివని యోవామాక్షి యీ వెట్టి
బు, ధ్ధలు నీ కేల ఘటిల్లె నమ్మ తెగువ దుర్భాష లిట్లాడి
యీ, కొల నా కేటికిఁ గట్టె దమ్మ మతి లోకుల్ విన్న నే
మందు ర, మ్మ లఘుత్వంబుగఁ జాతురమ్మ తగ దమ్మా ధర్మ
మూహింపుమా. 102

క. తమశల్లి పురంధ్రీ జా
త మశల్లి గదా దదీయ తనుజుడ నట హ
రమణీ యేశతి నై నను
రమణీయే తరగుణంబు రా నేర్పునొకో. 103

గీ. ఈతలఁపు నుజ్జగింపు భూమీశునాన
యింకఁ బదివేలు నేల నా హృదయ శుద్ధి
యొరు లెఱుంగరు మదనారి యొకఁడె గాక
యనుచుఁ దర్జనిఁ జూపి యయ్యనఘుఁ డనిన. 104

శా. అనీలాక లేతన వొలయ నిట్ల గ్రమ్మఱి నిఁ జగం
బా నా మే లన నీవ తెల్పుకొన నేలా నీగుణంబుల్ నతీ
నూనుగ్రామణి వాడు నీహృదయ మిచ్చోఁ గంటి నేదేవతం
గా నే నివనశల్లిఁ గాను విభుభోగస్త్రీని భావింపఁగఁ. 105

క. భావజునిబారి బడుచో
వావిఁ దలఁప నేల ధర్మవర్తన మేలా
నీ వింత యేల పెనఁగెదు
నే విడ నాకన్ను లాన నినుఁ గూడ కింకఁ. 106

గీ. తక్కునుడువులు నుడువుము పెక్కు లేల
యొకగడియమాత్ర మిటు గూడి యున్నఁ జాలు

ననుచుఁ గదియంగఁ దలుపు మూయంగఁ దివురు
నాకలికితోడ ధీరత నాతఁ డనియె.

107

చ. వడి సరసాలుభోగనతి వాపులు నాకుఁ బ నేమి యంటివం
గడమున కెల్ల సొ డ్డనినఁ గా దటు నే నలచిన్ననాఁడ వే
ర్పడితి నటన్నఁ బోవునె స్వభావము తల్లిని నాకు నేక్రియం
బడఁతుక నీవు వావి చెడ మందు మహిం గల దమ్మ
యెందులక.

108

క. వల దిటువలెఁ గక్కుఁజితి

వలుకులు వలుకంగ నింత వదరం దగునే

తలపోసి చూడు లెస్సంగ

నెలఁతా రత్నాంగి యొకటి నీ వొక్కటియే.

109

క. కాయములుఁ గొమిరె తిమిరపుఁ

బ్రాయములుఁ దలంప నస్థిరంబులు వీనిఁ

స్థాయిగ నమ్మి యశ్రుత్వము

నేయఁగఁ బూనెదపు మీఁది సిలుఁ గెఱుంగవుగా.

110

ఆ. ఇపుడు ధైర్య మూని యిసుమంత పుష్పకో

దండధరునిబాధ తాళ లేవు

పాప మెంచి మీఁదఁ బటుగార్లఁ బట్టించు

దండధరునిబాధ తాళఁ గలవె.

111

మ. ఖరభానుస్త్రియనూనుఁ డిప్పుడు నినుం గాంచునే కా విభుం

డఱచేలోపలిసిమ్మపంటివలె నత్యానక్తి మన్నింప సా

ఖ్యరనైకస్థితి నుండి కావరమునన్ గ న్నాన కాపత్వరం

పర రాఁ ద్రుళైద వేలయో విధిఁ దరింప నీతరంబేమహి.

చ. అనవుడు నవ్విశాలతరళాక్షి కటాక్షములందు నంకురిం
చినకినుకన్ బటాబయలు నేయక నవ్వుముసుంగు వైచియి
ట్లను నతనిం గనుంగొని యనంగునిమామ వెలుంగుసానఁ దీ
రినకఱవాడితూపుఁగిక్రరించిన యొర మిటారి చూపునఁ.

ఉ. ఎన్నఁడు నేర్చినాడవుర యీ మటుచూయవుమాట లీవు నా
కిన్ని దలంప నేమిటికి నిప్పుడు దోసము పెద్ద చేసి యా
దున్నవయాలికానిఁ గడు దొడ్డఁగఁ జెప్పి భయంబు నూపి చ
క్క స్తను దుద్దు వెట్టి యులుకంగఁ దలంచెను మాను
మీవగల్.

114

గీ. నినుఁ గలయుభ ర్త కోపగాఁ డనఁగ నేల
కోల బుజున న నిడి దున్నఁ దోలువాఁడు
అన్వ యన నేల రా నొనొ రడ్డి యకానొ
నాటి కిపు డేమి రారాదె నేటి కలంప.

115

క. ఇక్కల్ల బెలిసి విభుఁ డిం
కొక్కప్పుడు నేయుచేత కొప్పితిఁ బని లే
దెక్కడితగ వెక్కడికొల
యెక్కడివా వేల కొమ్మ లెవ్వరి సామ్ముల్.

116

గీ. వలచి పట్టినఁ దాలిమి వదల కిప్పు
డెన్ని చెప్పెదు తగవు లీ వేకతమున
మొనసి యూరకె రతిరంగమునకు రాని
నుద్దు లివి యేల చాలింపు నుగుణి వాడు.

117

క. వలవదుగా రతి మరునకు
వలవదు గా రంభ యక్షవరనూనునకుఁ

వలవ దురాశలఁ బెట్టఁగ
వలవదు రా వట్టిజోలి వార్తలు విడుమీ.

118

సీ. దారువనస్త్రీలఁ దగిలఁ గాని య దేమొ
నీవలె ముక్కంటి నేరఁ డయ్యె
గారాబుఁగూఁతునే గవినఁ గాని య దేమొ
నీవలె బరమేష్ఠి నేరఁ డయ్యె
సలయహల్యాకాంత సంపెఁ గాని య దేమొ
నీవలె జంభారి నేరఁ డయ్యె
గురునియిల్లాలిసోఁ గూడఁ గాని య దేమొ
నీవలె సుదురాజు నేరఁ డయ్యె

గీ. వారికంటెను హెచ్చైనవాడవార
నీకుఁ గలబుద్ధి వారికి లేకపోయె
నీవు నాటికి లేక పోయితివి గాక
చేరి వారలయోజలు చెఱుప లేవె.

119

ఉ. నావుదు నిట్లనుఁ సుజననాయకుఁ డీ వెడమాట లేల త
ల్లి వినవమ్మ యీజగము లెల్ల స్పృశింప భరింప నొంపఁ జా
త్రైవత లెల్లు వర్తిలిన లె స్పృశుఁ గాకివి చెల్ల వేరికి
నీ విపు డెన్నురంధ రతి నీవలె బుత్తులఁ బల్కి బట్టరే.

క. మన నేరపు పతిమతి రాఁ
గన నేరపు సుదతి తగవు గా దన్న నహ
యన నేర వెంత నెప్పిన
విన నేరపు చాలుఁ జాలు విడు పోవలయుఁ.

121

క. అని పల్కునతనితొల్కి
మనమున నెఱి విఱిగి చాల మఱియును గలిఁ బో

సినవెనుక నుట్లకడఁ జూ

చినగతి నను నతివ యావ చెడ్డది గాదే.

122

క. తా యైనఁ గరఁగు నే నిపు

డీ యాడినమాటలకు నొకింతఁ గరఁగ వే

మోయి యిది నీకు మంచిదో

కో యాఁడుది యునురు మన్నఁ గొఱ గాదు సుమీ. 123

చ. కలికి పినాళి వాలుఁ దెలిగన్నులపై నిడనేల కెంపు నా

వలుచనిమోవికెంజపురుపై నిడరా నెఱజాణ నాయెడఁ

నిలువఁగ నేల గోళ్లు బలునిబ్బర పబ్బుర పుబ్బు గల్బి గు

బ్బులవయి నిల్పరా సుగుణ పైవయి రేవకు కోవతాపముల్.

ఉ. వే దన మించునీవిరహవేదన తాళఁగఁ జాలఁ గంతుని

సా దన రాదుగా తనదుసాదన చూపఁ దొడంగె గాడ్చుదా

నీఁ దన వచ్చునే మెదల నీ దనలాకృతి వేడి నూపుచు

బో దనఁజెల్లునా కడకుఁ బో దనయంబు శుకంబుప్రేలుచున్.

నీ. లతకూన యని తగు ల్పతిఁ దలంపఁడు గదా

వేడితావులఁ బల్లి వేఁచుఁ గాని

జలజగంధి యటంచు సంభ్రమింపఁడు గదా

చుఱుకుసోఁకుల మీఁద నుడియుఁ గాని

చిలుకలకొలికి యం చలమి పైకొనఁడు గా

చిగురుటాకుఁగటారిఁ జిమ్ముఁ గాని

కలువకంటి యటంచు నలరఁ జేయఁడు గదా

యుడుకువెన్నెల గాయఁ దొడఁగుఁ గాని

గీ. మధుఁడు సారంగధరుఁడు మన్మథుఁడు విధుఁడు

వసులసాతర లై వీరు నుసుల నీయ

రేటుల నిటు దాళఁ గల దని యెఱుఁగ వైతి

కట్టకటా నీకు దయ లేదు గా యొకింత.

126

గీ. నిమ్మరి గదా సదాగతి తెలిసి చూడ

మెఱియఁడు గదా యనంగుఁ డేతటి మఱి మడి

యఁడు గదా యల్లజై వాత్సకుఁడు దలంప

నిట్టిచెడుగులచే బాధ కట్టు లోర్తు.

127

క. రారావు లేల నేనెదు

రారా ననుఁ జలువ కలువరారా మేడఁ

రా రా యని తలిరాకుడి

రా రాయనికేళి నేలరా రాకొమరా.

128

మ. పరిరంభం బొనరింపరా కరుణ నాపై నింపరా యాలకిం

వర యేరా యధరామృతం బొనఁగి నా మన్నింపరాయంచు

దై, న్యరసం బుప్పతిల న్నెలంత వలవంతం గుల్కులం

జిల్కుపాం, డర గండ చ్యుత బాష్పధార కొనగోటఁ

మీటుచుఁ బల్కుగన్.

129

చ. విని విన నొల్ల కావలికి వేఱె పరాకుగఁ జూచి జూడఁ డే

మన నెలు వచ్చునో యని భయంబున నోరు మెదల్పఁ డె

వ్విధం, బున నది యూడ వేసికొని పోదు నటంచు నుపా

య మెంచు న, మ్మనుజవరాగ్రగణ్య సుకుమారుఁడు లోభి

యుఁ బోలె నయ్యెడన్.

130

క. ఇట్టటు చూచి యాచెలిఁ

బట్టిన వలరాచ గట్టి బలుబూతంబుఁ

నట్టుకొని వీడఁ జేయఁగ

గట్టిగ మాటలవశంబు గా దని వేగన్.

131

గీ. అవుడు గురుభామ చిత్రాంగి యలమి బలిమి
నొడిసి పట్టిన పై కోక విడిచి చనియె
దా నవీనశానిధి యై నగడిన
యట్టి సారంగధరుఁ డయ్య నబ్బురంబు. 132

గీ. సాము నేసినగతి దట్టిచల్లడముల
తో వెడలె స్త్రీకి లోఁగాక జేవుఁ డనఁగ
నీరు పైకొని వచ్చిన నేరి కై న
కోక యనుబుద్ధి గల్గునే లోకమునను. 133

క. వేగ వులిచేతఁ దడఁబడి
యేఁగెడుగతి సట్టు లేఁగ నెంతయు మఱి యా
లోఁ గామిని తన కాతఁడు
లోఁగామిని వంత జింతిలుచు ని ట్టనియెన్. 134

క. ఎటువంటి సుగుణి వయ్యో
యిటువంటిదె రసికముద్ర యేఁగెడు పైదు
ప్పటి విడిచి నేర్పు చెలి నే
చుట మఱి నీయంగ మెల్లఁ జూపితివి గదా. 135

క. ఆరోపింతును నాపై
నేరము వివరీతముగను నీపై రారా
యూరకె యి కై న రాజకు
మారక నామాట వినుట మంచిది సుష్మా. 136

శా. బొనా పోయెడవా ననుం గలఁచి యేలా యింక నీతోడ
నెం, తే నేమింపఁగ నాడఁ జిక్కె నిదిగో నీయంగమచ్చం
బు నా, చే నీలోననె గాజు రావలె గదా చెక్కింతు నీ

కీలుకీల్, గానీ యిందుల కేమి తాళు మని కేల్ తా
మ్ము తాటించుచున్. 137

క. సారె బగ చాటి పలుకం

గా రిచ్చలు విడిగి పోవఁ గా ల్లాడక యా
భూరమణసుతుఁడు నద్గుణ
హోరుం డటు నిలిచి యిట్లు లనుఁ బటుబుద్ధిన్. 138

క. తల్లి నాపై నీకుం

జెల్లునె కోపంబు మదన శిత శర పాళీ
హల్లీసక నిహతి వ్యధఁ
దల్లడవడి వట్టిదూలు తగవా పూనన్. 139

మ. ఇపు డీ వాడుభయంకరోక్తులకుఁ గా నే లోఁగి దుర్వృత్తి న
ల్పపుసౌఖ్యం బగునీమనోరథము దేర్పం బూనినఁ లోకమం
దవకీర్తిం బడి మీఁదఁ ద్రెల్లి యమబాధఁ నిక్కముం జెంది
హీ, నపుయోనిం దుదిఁ బుట్టఁగా వలయుఁ గాంతా పెక్కువే
లేం డ్దిలఁ. 140

గీ. అ ట్లగుటకంటె నిక వివవమ్మ యొకటి

జగతిలోఁ గీర్తి వెలయుఁగాఁ దెగువమీఱ
నీకు రాజన కింపు సంధిలుచేత
కియ్యకొని యుండ నటుమీఁద నీశ్వరాజ్ఞ. 141

ఉ. కావక రాజు చిత్తము వకావక లై తెగఁ జూచునట్లు లా
హా వివరీత మైనవలు కాడెద సంటివి ముఁ 'వినాశకా
లే వివరీతబుద్ధి' యని లెన్న బయల్పడఁ జెప్పినారె కా
నీవిధి యాడుమీ యనఁగ నీవిధి నాడెదు సుమ్ము భామినీ.

క. నీ కవటోక్తులె పట్టి ము
హీకాంతుం డలిగెనేని యీధారుణి య
య్యాకాశవాణి యెఱుంగరె
నీ కాకొల తోడుతోడనే సిద్ధించున్. 143

గీ. అని పలికి పోయి వచ్చెద ననుచుఁ జక్కఁ
దననగరి కేగి యువరాజు తగినరీతి
దొరల భృత్యుల సఖుల నందఱను బనిచి
తుంచుడుకు డెందమునఁ జాల నందడింప. 144

నీ. పట్టు పాటు మటంచుఁ బారావతంబును
వెకలిన్త నే నేల విడువఁ బోతి
విడువమా యిన్నాళ్లు విడిచిన నది పోయి
యేటికిఁ జిత్తాంగియింట వ్రాలె
వ్రాలిన నది యట్టె పఱదఁ బో ని మ్మని
యూరక యేమిటి కుండ నైతిఁ
జనవుమై నుండక పినతల్లి యని పోవఁ
జెడుగుణం బామెకుఁ బొడమ నేల

గీ. పొడమెఁ బో యిది బుద్ధి గా దుడుగు మనివ
మాన కిటువలెఁ జెల్లునే మచ్చరింపఁ
గారణం బన్నిటికి నల్లపారువమె క
దా య దెక్కడఁ దాఁపుర మాయెఁ దనకు. 145

క. మాయ నెటు లైన మీఁదట
నాయమబాధలను బడుట యది నిశ్చయ మే
మాయ నెటు లైన మీఁదట
నాయమబాధలను బడుట యది తప్పెఁ గదా. 146

గీ. అని ప్రమోదించు నును రను నలతఁ గుందుఁ
గుడిచి కూర్చుండి తన చేసికొనిన నేర
మికి వగచుఁ బాన్పుపై వ్రాలు మిన్ను విడిగి
పైఁ బడినరీతి నివ్వేరపాటు నొందు. 147

క. మదవతికిఁ గోక చేపడి
నది మొదలుగఁ గుట్టు పాటి యడలుఁ గుమారుం
డెదలోనఁ జీర చిక్కిన
యది మొదలుగ బిడ్డకుట్టు లను లేర్పడఁగఁ. 148

గీ. అంతఁ జిక్రాంగి మదనబాణాగ్ని వేగి
హస్తగత మైనసాము పో నాడుకొన్న
కరణిఁ బరితాప మంది యేనరణి నైనఁ
జెలుతు సారంగధరు నింక సిద్ధ మనుచు. 149

సీ. పాయని యవకీర్తి ప్రాపించుఁ దన కన్న
పోలిక నల్లనిమేల గట్టి
తల చూపఁ బాసె నందఱలోనఁ దన కన్న
కై వడి వాసెనకట్టు కట్టి
తనుఁ దోయుదురు గదా ఘనకూపమున నిట్టు
లనుభాతి మూలయింటను వసించి
తనదేహ మిటులఁ జందఱ లొ ననెడురీతిఁ
గులుకుగుబ్బలు వాడిగోళ్ల వ్రచ్చి

గీ. యెంతపాపాత్మురా అని యింక మీఁద
బ్రహ్మ నిజఫలఫలకాక్షరములు గట్టి
పెట్టునట్టులఁ గస్తూరిపట్టు వెట్టి
సొటసొటలు వోపు విన్న నై సొంపు దటిగి. 150

క. ర క్తి గల చెలులయెడ నా
 న క్తియు నూ క్తియును లేక జాలి విరాలి
 ముక్తాహార మనోహర
 ముక్తాహార యుయి శ్రోధమున సాధమునన్. 151

గీ. జంశ యిటు లల్లి యుండ రా జంత నచట
 సరసిచెంత బిసాగ్రంబు సరసి కొంత
 మగని కందిచ్చుకోకిలేమి గని తనదు
 దుండియెడఁ దగు లెంచి యం దుండి యపుడు. 152

ఉ. కేలుఁ జొకాటపుం దలిరు కేశమదాళులు కానుదీఁగె లే
 నూలును జన్ను మొగ్గులు గనుండెలిదమ్ములు మోవి తేనెయుం
 జా లగునవ్వుఁదేటయు భుజాబినము ల్గని యవ్వీలాససాం
 చాలుఁడు ప్రేమఁ బద్మిని నిజప్రియఁ గా మదిలోఁ దలం
 చుచున్. 153

చ. దళ మగుతమ్మిపూఁగొలనితావిసెకల్ గదియంగ ముంగలఁ
 జలుకలు గోయిలల్ చెవులు చిందఱవందఱ నేయ నూరెలఁ
 మలయనమీరముఁ వెరుకమర్లున నుల్కి పడం బయింబడఁ
 గళపళ మంది చుట్టుకొనెఁ గంతునిమందియటంచు నాత్మలో

ఉ. అక్కట యేమి నేయుదు రయంబున నిప్పుడె పోదు నంటి
 నా, మిక్కిలి దూరదేశము సమీపమి మాళవభూమిమం
 డలం, బెక్కడ దండకావన మి దెక్కడఁ జక్కనిముద్దు
 గుమ్మ నా, చక్కెరబొమ్మఁ జూడ కిట నైఁవఁగఁ జాల
 వియోగవేదనన్. 155

వ. అని యత్యంతసంతాపంబున నాందోళింతుచు. 156

క. రాజిత విభ్రము లవ కల

నా జిత సుర మానవాంగనా జిత్రాంగీ
లేజవ్వని మదిలో నిడి
రా జవ్వనిలోపల విరాళిం గ్రాగెన్.

157

గీ. అట పరావనిభృత్తాళిఘటితపాదుఁ

డైన చక్రేశ్వరుండు సహస్రకరుండు
రామవిభ్రాగ్ని తేజఃస్ఫురణ హరింప

వ్రాలె నన వ్రాలె జరమాంబురాళిగోస.

158

మ. తమి మందేహులతోడఁ బోరి యినుఁ డంతఁ వీగి తఁ
జేర న, నమహీభృత్తాళి వెన్న వేసికొని మిత్త్రప్రేమ
రక్తప్రవా, హముగాఁ బోరె నసంగఁజిక్కి యలదైత్యశ్రేణి
కాన్పింపకుం, డ మొగు ల్తాయలు వన్ని నాఁ దనరెఁ జూ
డఁ సంజకెంజేఁకటుల్.

159

ఉ. ద్రోహమె నీతిగాఁ దలచి దుర్మదుఁ డై కనుఁ గాన కా
త్తప, తీహరణం బొనర్చె నని దేవగురుండు శపింపఁగాఁ
జమీ, యాపారిణాంకుఁ డిట్లు తుము రాయె సటంచును
జారచోరు లు, త్సాహము మీఱఁగా నపుడు తారకముల్
నెరనె నభంబున.

160

గీ. నల్ల ప్రజపై నరగ దండు వెళ్లెఁ దలచి

రాజు వేయించువెలిగుడారం బసంగఁ
దోచెఁ బాండిమ ప్రాచి దోజ్జీన యందుఁ
గువలయదళమ్ము లప్పుడు గూచి యయ్యె.

161

క. కలువలు కిలకిల నవ్వె

దొలిమల నెలయేటి యవలి తుహినాంకుకరం

ఋలు గని యపు డేటావలి

గిలిగింత లటంబ వానికీ సరి దాఁకెన్.

162

సీ. కరము లొయ్యనఁ జాచి యిరుల నెఱుల్ చక్కఁ

గాఁ దీర్చి తెల్వి నంఘటిలఁ గూర్చి

కడు నయనచకోరికల ముద్దు గావించి

చనుజక్కవల గోళ్ల నెనయ నాని

కళలు రంజిల్లంగఁ దొలునాఁడు తనుఁగూడి

యిటఁ బొిన్దు గ్రుంకునప్పటికి రేపు

వడి వచ్చి విలుతు నీ కడల నేటికిఁ జాలు

నని యేఁగుటను జేసి యవిధమునఁ

గీ. దామరల నిక్కువమ్ముగఁ దనకు ముదము

లతిశయిల్లంగ వే వచ్చి యపుడె నిల్చె

దమివిలుఁడు తూర్పుదిక్కు లేఁ గొమిరెవయసు

బిత్తరిముఖంబునను బొట్లు వెట్టినట్లు.

163

గీ. రిక్క లెనయంగ నుదయభూభృత్తటమునఁ

దెలివిఁ బొదల మృగాంకమండలముఁ జూచి

వేగ వి ల్లెత్తి వచ్చనివింటిశోయ

యట విరహిబాలములను వేటాడఁ దలఁచె.

164

వ. అప్పు డల్ల బాల్లకహి తాభిజన జనవల్లభ శల్లజాం డా

యల్ల కాసల దందవ్యామాన మానసుం డగును నిబిడ

రస కుసుమ కిసలను వినగ వీతల చూతలతికా నికాయ

నికాయ్యంబున నిశాకాంత కాంతమణి వేదికా నితాంత

కాంత లతాంత శయ్యాంతరంబున మేను నేర్చి పరిచార

గుల నందఱం బనిది యేకాంతంబున నొక్కరుండ

చిత్రాంగీ లతాంగీ దిద్దతొనద్దతొనిజాగరూకరూతొ
 తుం డై యువరిప్రదేశ ప్రనూన వితాన నిర్గళ దనర్గళ
 మరందోదకబిందు ధూళి పాలికలు చంకన చర్చలుగా
 మరు ద్దోధూయమాన ప్రాంత శారద భూరువా దళప్రజం
 బులు వ్యజనంబులుగాఁ దన్నివానం బయత్న శిశిరకృత్యం
 బులు ఘటియించుచుండ నిమ్మ కెరువు వేసినచందంబున
 నందు సంతకంతకుఁ బరితాపం బగ్గలం బై యావల సీ
 వలం బొరలం దొడంగె. 165

క. సుధుమానం బట శుకపిక

మధుపాది మనోజబల నమన్విత వన మే

యధివాసం బట యాపై

విధుఁ డుదయించె నట విరహి వేగుట యరుదే. 166

ఉ. వెట్టగ మందమారుతము వీవగఁ దోడన వ్రాలె బై విరుల్
 మిట్టివడంగ వీడె దవలెం బభికుం డడకొమ్మలోనిపోఁ
 కట్టుల నంచు గాలి గలయప్పుడె తూరువుపాఱఁ బట్టుకొ
 న్నట్టిప్రకార మేర్పడ నసంగుఁడు నించినతూపులోయనె. 167

చ. వెనుకొని యంతలో మరుఁడు వెండ్రుకపట్టెడుతూపులేర్పి బో
 రుననలయించువిల్లుగొని త్రొక్కనిచోటులు ద్రొక్కువాడపైఁ
 బనుపడ నెక్కి నీళ్ల పయిఁ బాటెడులీలఁ జెలంగు మంచి తి
 య్యనివద నై నవాల్నిలిపి యట్టిటుచేసి నృపాలుడెందము.

వ. అక్షతేఁ దత్తటిల్లి చిట్టాడిన గుట్టున నెట్టసం దెట్టిగిలంబడి
 మట్టు మట్టినట్టిమరు కరాళి తేజల శిశిరక రాళి చకోర
 కానిల రమానూసుల సుద్దేశించి వసుధేశుండు సుప్రలావ
 విప్రలాపంబుల నిట్లనియె. 169

సీ. ఓచందమామ నిన్ జూచినయపుడె మా
చిత్రాంగి మొక మింత చేసికొనును
రాచిల్కలార మీరాళ గన్నపుడె మా
మదిరాక్షి నోహార మాటలాడు
నెలదేటులార మి మ్మిక్షించినపుడె మా
గజయాన తల గ్రుచ్చి కౌగిలించు
దమిఁ జకోరములార మిముఁ గాంచినపుడె మా
కలకంఠి కన్నులఁ గప్పుకొనును

గీ. దయ గలిగి కూర్చుచుట్టంబు లయితరేని
యటకు మీ రేగి తా విరహార్తి వేగఁ
దెలిపి మాపద్మగంధిఁ దోడ్తెచ్చి నన్నుఁ
గూర్చుగదరయ్య మిము వేడుకొనదఁగాక. 170

గీ. తనదుపే రై నయికులు చిందఱునేయు
దనుచు నినుఁ బట్టఁ జూచుఁగా యాతమంబు
రాజ నీపేరివాడ గోత్రవతి వీవు
వల దనక మారుతోఁ గూడి కలఁప నేల. 171

మ. నను నీగోత్రజు నింత యేచుటకుఁ గా నాయంబె నీ కబ్బ చ
య్యనఁ దోఁబుట్టువు లైనయబ్జముల నీ వయ్యో పగల్
మీఱఁగా, ననయంబు గఱిగందఁ జేయుదువు నీ కట్లాగ
యె ట్లేని రాజనకుం దమ్ములమీఁదఁ బ్రేమ గలదా సాం
పారఁగా నెందులఁ. 172

గీ. పాము తనరఁ గా మనియెడు వలుకు నిజము
గా మెలంగినరాహువు గఱచి నిన్ను

నేమి నేయక పోయె న దేమి యకట
యోషధీశుండ వీ వాటనో మృగాంక.

173

చ. నకలుడు కాలకూటసహజుని సుధాకరుఁ డంద్రు నిక్క మా
నొకొ యిది యంచు నోసితమయూఖ నినుం దెలియంగఁ
గోరి యూ, రక యటు చేరినంతఁ దలప్రాణము దోకకు
వచ్చె లెక్క నే, యక దిగ మ్రింగ నేని యకటా యలరా
వలుపు మన్ని గాంచునే.

174

ఉ. ఆవిమలాత్మఁ డౌమధునిశాటమహాబలభేది యైనలో
కావనువట్టి వై మధునిశాట మహాబలులందుఁ గూడి లో
కావలి నేచ నీవు విరహార్తులమీఁద నె చూపుశౌర్యముఁ
భావజ యీహాళాహరియు భద్రనిముండఁజ నావ వైతిగా.

సీ. కరమండలాగై కకలన భాన్వద్విహ
వలిఁ బాటఁ దోలినతులువ వీవు

నెమ్మి నెక్కుడు గాఁగ నమ్మి యుండెడు మేటి
గురుని కె గ్గొనరించుకుమతి వీవు

మిత్తుండు వడినంత మెఱసి భామంబు ముం
దుగ నాక్రమించిన ద్రోహి వీవు

తమ్ముల మిగులఁ బాదమ్ములఁ గారింది
యల వింటఁ గనిపించుఖలుండ వీవు

గీ. కటకట వియోగలోకంబు కటకటవడ
ననలశెరముల నేచకు మనిన నీవు
మానుదువె నీగుణంబు లొ నొను మేన
మామపోలిక యిది గడ మాకుమార.

176

ఉ. విం ఖరవృత్తిఁ జూపఁ దగవే విరహార్తులపై ధురంధర
త్తుంఖశరేక్షుచాపములు వూ నిటు లేటికి సాము నేనెడ
ల్కం ఖల మా శరీర మని కాన కనంగ యయో 'శరీర
మా,ద్యం ఖలు ధర్మసాధన' మ టన్నది విన్నది లేదొ
యెన్నఁడు. 177

గీ. మలయపవమానబాలకుల్ మందులు గద
యమృతకరుడవు గద నీవు కమలనైరి
యకట యిటు లయ్యుఁ బెంపు నేయంగఁ దగునె
యంగజవ్యాధులను మాన్పకం గరంబు. 178

క. వ్రతమా యిటు లేచ మధు
వ్రతమా నీ కుచితమా విరాళిం బడునా
రుత చూలింప వయో చా
రుతమామోదయుతమా చిఱుతమారుతమా. 179

పంచచాపరము.

జోహారు మీకుఁ జల్లగాఁగఁ జూడుఁ డోనమీరకం
జహారులాల మంటమారి శంబరారిఁ గూడి న్
గోహారు నేయ నేల సారెకుఁ జలంబునం భుజం
గహారుపాద మాన మీరు కాఁక లింకఁ జేసినఁ. 180

చ. పలుమఱు పచ్చరాచలువబండల వ్రాలుచుఁ బారిజాతమం
జాలవలీనికుంజముల సోలుచు విన్నదిఁ దేలుచు సురల్
నలకొని కంటికిన్ నిదుర లేక చరించుచు నుండు తెల్ల నీ
కళ్ళలు భుజింపఁగా నయినకాఁగకుఁ గాక సుమీ సుధాకరా.

చ. గరళవుముద్ద దిన్న కఱకంతుఁడు నీకళ దాల్చుగా నిశా
కర జడగట్టి మీఁద హిమగాంగజలంబుల నందు నింది మే

నొరయఁగ నుండఁ జేసె నటు లుండియుఁ దా నగ మయ్యె
హానుధా, కరుడవె యైన నిగ వెడలఁ గ్రాయఁగ నేమిటి
కల్ల రాహువున్. 182

చ. చిడిముడిపాటునగ జెఱకుసింగిణిఁ బూని మధుప్రియత్వ
మే, ర్పడ వడిలావు లున్నహరిపై ని జివుక్కున నెక్కి యు
క్కునగ, వెడలెడు చంద్రుఁ జూచి తమి నేఁ డిదె గోవధ
మాచరిండు పూఁ, పడరఁగ నీవు వచ్చితుర కౌదువు పాం
థులకు మనోభవా. 183

ప. అని యనేకప్రకారంబుల నవ్విత్యంభరాజంభారి యుపాలం
భం బొనరించి మందరగిరియునుం బోలె వనరాశిమధ్యం
బున మరు నిశాచర కర భ్రమితుం డై లోభియునుం
బోలె సతనుదుష్టమార్గణగణకుభితుం డై పద్మాకరంబు
నుంబోలె మధువరాజితనుమనఃపాలి యై విరాళిం దూలి
యున్న నమయంబున. 184

చ. ఇనుఁ దుదయాద్రి నండగొని యిప్పుడె సంజను ముచ్చి
లంబడఁ, బనిచి రయంబ తా వెనుకఁ బ్రజ్ఞుఖపార్శ్వము
లేర్చి దాడి దా, నొనరిచె నోటమిం బయట నుండక పా
మ్మని వేగుఁ దెల్పు వ, చ్చినగతి వేగుచుక్క పొడిచెఁ జన
రాజును బళ్ళిమాడ్కిన్. 185

మ. ఇనుఁ డన్రాముఁడు ప్రేమ సారసవనం బీడర్పఁగాఁ జొచ్చి
మిం, చినసంధ్యారుచి రక్తధారలు ప్రవర్షింపంగ వింటం
గరం, బను వంక స్నిగిడించుచో నమయవాయవ్యాస్త్ర
ముద్వృత్తి నె, క్కొన మారీచనిశాచరుం డన మృగాం
కుం డంబురాశిం బడెన్. 186

గీ. ద్విజకులమ్ములకూతలు దెసల నెగనె
నింకె సద్గణ తేజముల్ వంకజాత
మటు విజృంభించె గువలయం బట్టిటు వడె
నట్టు లగుఁ గా యరాజకిం బై నయెడల. 187

చ. కొలఁదిగఁ జక్రకైరవ చకోర సరోజదళంబులఁ జలం
బలవడఁ గూర్ప విప్పుఁ గలయట్టియును డలచందమామ క
ర్తిలిఁ గర మిచ్చి పుచ్చుకొనుమిత్తుఁడు చీకటు లెల్లనీరుగా
నలఁచువిభావసుండుగనయ్యెఁ బతంగుఁడు ప్రాజ్ఞుఖంబునన్.

వ. అయ్యెడం గాలోచితకృత్యంబుల నిర్వృత్తించి నమస్తవమూ
నమూహ నమేతుం డై సరపాలపురుహూతుండు గదలి
నిజరాజధానిఁ జేరం జనుడంచి ఎగరు ప్రవేశించునమ
యంబున. 189

సీ. శృంగారము లెనంగ బంగారపుమెఱుంగుఁ
బోండ్లు కురుఁజలపై గొండ్లి నలువఁ
బుణ్యంగణములందుఁ బుణ్యంగవల్ గ్రంచు
గా సారె ముత్యాలసేనఁ జల్లఁ
జెలరేగి మణిసాధముల మూఁగి యవరోధ
శామినుల్ సోరణగండ్లఁ జూడ
వాద్యఘోషణముల హృద్యభాషణముల
వందిమాగధులు చెల్పంది పొగడ

గీ. గడలపాఁజలరొద లిరుగడలఁ జెలఁగ
దొరల నందఱ మన్ననల్ దొరల ననిచి
వడి నిగుడఁ దేజఁ గొల్పు చావడిని డిగ్గి
యరిగె నత్తటి మహిధర్త యరిగె లెత్తి.

గీ. అటుల సంతఃపురంబున కరిగి విభుఁడు
కొలుపుసింగారము సడల్చి కొండలు నుడి
గంపుఁగుంభ స్తనుల జలకంబుఁ బట్టుఁ
డనుచు నానతి యీ సంత నతిరయమున.

191

సీ. రమణి నిల్చె మనోహరమణిపీఠి యొకర్తు
తల యంటె నీలకుంతల యొకర్తు
అటకలి యిడె లెస్స యట కలికి యొకర్తు
జలజగంధి యొకర్తు జలక మార్చెఁ
దడి యొత్తె నొక్కపుత్తడిబొమ్మ నృపతికిఁ
జెలు వొచలువ లిచ్చెఁ జెలువ యొకతె
సికఁ జుట్టె విరు లొక్కసికతామయనితంబ
వెలఁదికన్తురి నొక్కవెలఁది యులఁదె

గీ. ధూప మొనరించె నొక్కవిధూప మాస్య
తలక మొనఁగూర్చె భామినీతలక మొకతె
మించుదొడపులు దొడిగను మించుబోణి
భోజనము వెట్టె నొక్కయంభోజనమున.

192

క. ఈరీతి శిరిమునుజ్జన
మారోగఁ మయి మణీసుయపుఁబాడుక లొ
య్యారముగ మెట్టి యుడిగవు
నీరజముఖకేలు పెట్టి నృపుఁ డిం పెనఁగె.

193

క. సోగలగు వెండితేకుల
లాగునఁ దెలనాకు మడిది లలన యొసంగె
బాగాలు వేసికొని తన
బాగా లున్నట్టిమేడవజ్జకు నేఁగె.

194

గీ. ఏగుహోః దొంటిచందాన నించు కై న
మెలగుచెలిక త్రియలయలబలము లేక
ప్రాణవల్లభపొలకువ గాన రాక
విన్ననై యున్న యాసాధవీధిఁ జూచి. 195

క. వాలికమెఱుంగుజూపు ని
వాలిగ నొసరించి యెవుడు వడిఁ జేయును దా
నాలింగన మేమో యిపు
జాలిం గన మనుచు నృపతి వ్యాకులమతి యై. 196

క. అరుదెంచి యలిగి యుండెడి
యరు దెంచి మదిన్ వితాకుఁ డై తహతహతోఁ
దరియంగ నరిగి శాతో
దరియంగం బపుడు గాంచి దయ దయివాఱఁ. 197

గీ. హంసతూలికాతల్ప మం తల్పమే ల
తాంగి కడఁ ద్రోచి నేలఁ బడంగ నేల
వెలగఱపునేయు వెలచేలములు గలుగఁగ
నూన మగుమైల నెమ్మేన నూన నేల. 198

ఉ. కప్పురపుణ విడెంబు కుతుకంబునఁ జేయ వ దేల వాసనల్
చిప్పిలుకుంకుమంబు మయి లేప మొనర్ప వ దేమి చీకటుల్
గప్పెడుకీలుకొ ప్పొఱపుగా నవరింప వ దేటి కిప్పు డో
యొప్పులకుప్ప నీ వలిగియుండెడికారణ మేమి తెల్పవే. 199

నీ. ఇం పై ననీపాట కైన గా దటంచునో
యెలనాగ వీణ వాయించ వేల
నీరీతి మాటలు నేర దటంచునో
కలకంఠి చిలుకతోఁ బలుక వేల

తభుకొత్తు నీదుచెక్కులఁ బోల వంచునో
 శుకవాణి యద్దముల్ చూడ వేల
 యొరయునీపాలిండ్ల కుద్ది రా వంచునో
 యలివేణి పూబంతు లంట వేల

గీ. కడు నొయారంటు లై ననీనడలకరణి
 నడువఁగ నెఱుంగ వంచునో నంటుతోడ
 నంచబోదల నడపించి పెంచ వేల
 మోద ముప్పొంగి చిత్రాంగి మోహనాంగి.

200

ఆ. పోతుటేగ కై నఁ బొలయుంగ రాదు నా
 యానఁ జేసి సుందయాన నిన్ను
 నెవ్వ రెగ్గు నేసి రెఱిగింపవే మది
 నభుక వలదు నీకు నలుక వలదు.

201

నీ. తరుణి మహాప్రసాదం బని నీమాట
 మంతురుల్ శిరసా వహింతు రెపుడు
 రమణి నాబాంధవరాజహంసాలి నీ
 యడుగుల కేవేళ మడుగు లొత్తు
 నండజవరయాన యవని నీపేరు నె
 ప్పినఁ బాటుపా మైనఁ బెగడి నిలుచుఁ
 గమలపాణి యొకింత గదిసిని న్నొకనాడు
 వట నిక్కి చూడ బ్రహ్మాయును వెఱచు
 గీ. నింత చన విచ్చి యరమర యింత లేక
 నిన్ను నత్యాదరమున మన్నింప లేదె
 మగువ నే నన కున్న నీమన నెఱుంగదె
 నీకు నేమిటఁ గొద వయ్యె నేడు నెవుమ.

202

క. వలపు మదిఁ దెలియ కూరకె
యలిగితొ నినుఁ దక్క వేతె యతివలపొందులో
కల నై న నెఱుంగ దీనికి
తలిరుకవిల్తుండె సాక్షి తామరసాక్షి.

203

సీ. తరుణి నీనూఁగారుసరి యెందు లే దని
డగ్గటి పాముఁ బట్టంగవచ్చు
వనిత సీముఖకాంతి కెన యెందు లే దని
గెంటక ద్వీజరాజు నంటవచ్చు
నింతి నీకానునో నీ డెందు లే దని
యెదురుగా హరికిఁ జే యెత్తవచ్చు
నువిద నీకనుదోయినవ తెందు లే దని
ధాత్రిఁ దమ్మల వైచి దాటవచ్చు

గీ. నతివ నీకనుబొనుల కప్రతి యటంచు
నట్టిధర్మంబుపై నాన యిడఁగ వచ్చు
నిచ్చకము గాదు నుమ్ము నేఁ డిది నిజమ్ము
భద్రగజయూన వలరాజుపాద మాన.

204

గీ. ఉప్ప నై నట్టిచక్కెరలప్ప లీడె
చేదువగ గలయమృతంపుఁజెలమ యెనయె
పుల్ల నుండెడి తేనకరుల్లు నరియె
వనిత కడుఁ దియ్య నొసీదువాతెఱకును.

205

క. మతినమ్మోహ మొనర్చుట
నతిమధురిమ సారెఁ జలుక నలరించుట నో
లతకూన నీదుమోవికిఁ
బ్రతి బింబమె కాక లేదు ప్రతిబింబ మిలక.

206

నీ. అతివ నీమోవి ముద్దాడఁ గల్గినఁ జాలు
 దివ్యామృతంబు సిద్ధించినటుల
 తొయ్యలి నీపైఁటఁ దిమ్యఁ గల్గినఁ జాలు
 దుర్గాధిపత్యంబు దొరకినటుల
 ముదిత నీమొలనూలు ముట్టఁ గల్గినఁ జాలు
 భూలోక మంతయు నేలినటుల
 యలివేణి నీనీవి యంటఁ గల్గినఁ జాలు
 నలమూలధనము నా కబ్బినటుల

గీ. ఇంతమాత్రము నేయవే యిందువదన
 తాళఁ జాల మనోజాగ్నిఁ దలిరుఁబోణి
 మనవి చేకొను మిఁక నైన మందయాన
 యేల దయఁ జూడవే నన్ను లోలనయన.

207

క. కుటిలాలక నీగుబ్బలు
 బటువులయి మొగాని కెగయు బంగరునిగ్గుల్
 పొటమరిలుఁ బుట్టచెండ్ల
 నటుగా దే నింత పట్టి యాడుదునటవే.

208

గీ. మదవలీమణి రాలతో మాట లాడుఁ
 గదవె నీవట్టువమెఱుంగు గబ్బి కులుకు
 టిఱుకు సిద్ధిపు గుబ్బ పాలిండ్లు దెలియ
 నీవు మా టాడ కుండెడి దేమి చెపుమ.

209

శా. ఏమే పల్కవు మోహనాంగి యిటు లేలే యల్క చిత్రాంగి
 ని, నేనీ మంటిం గలకంతి నావలనఁ దప్పేమి యొయారీ
 యయో, నామీఁదం దయ లే దఁటే చెలి నను న్నన్నిం

పనే కోనులీ, నీమాటల్ జవదాట కుందుఁ గదవే నీరేఁ
వత్తేక్షణ. 210

క. ఇంతి మదనునిపట్టు
దంతి యొనపరి మిటారి తండములో మే
ల్పంతి యేమే రతిపూ
బంతి దయఁ జూచి నన్ను బ్రతికింపఁగదే. 211

వ. అని బహుప్రకారంబులఁ బొగ్గించి. 212

క. ఏ మనిన విననియగ్గజ
గామినియలు కార్పఁ దరము గామిని స్పృహ
గ్రామణి సాగిలి మ్రొక్కెను
గాముకులకు నెగ్గు సిగ్గుఁ గలవే యందుఁ. 213

క. ఆ నతిఁ గైకొని యాతని
యానతి మీఱనిది వోలె నత్తటిఁ జిత్తం
బూనినకవటము నెఱవం
బూనినదై యాగయాళి బూమెలు మెఱయన్. 214

క. ఒడలు పసివాళ్లు వాడఁ
వెడయూర్పు నిగిడ్చి మెల్లని కరాంబుజ ము
య్యెడ నూఁది లేచి బడిబడి
బుడిబుడియేడువు లెనంగ భూవరుతోడన్. 215

గీ. నిబ్బరిక మేది విను మేదిసీవరేణ్య
నీ వరణ్యమునకు వేట పోవఁ బొగ్గి
గడవ లే కెందుఁ జేతఁ జిల్కఁ గొని చాని
చేత నే నటు లుబుసుగాఁ జెలఁగునంత. 216

క. నూరెల ముదికొముదిసిం

గారము గార మయి పాముకిన్వలె మెఱుంగుల్
వాఱు చెలువారు నొకతెలి
పారువ మిట వాల్లె వెరిగువడి వడిఁ జూడన్.

217

ఉ. రింగులవల్లెవాటు నవరించి మెయి మృగనాభినించి వే
భంగులనీటు వెట్టి యలపార్వముఁ బట్టునెవంబు వెట్టి సా
రంగధరుండు నేమము దొఱంగుమదిం జనుదేరఁ గొంకు మీ
ఱం గడ కేఁ దొలంగి వడి రాఁ గని రాగనిమగ్నచిత్తుఁడై.

ఉ. ఎక్కడ నేర్చెనో నలువ యీచెలువ నృజయింపఁజూడ మీ
చక్కనిమీను నీమెఱుంగుఁజన్గవ యీసగుముద్దుమోము నీ
చెక్కులకాంతు లీపిఱుఁదుచెల్వము నీనునుఁగొనుతీరు నీ
చొక్కపుఁగొప్పు నీతళుకుఁజూపులు నీకలహంసయానముల్.

గీ. అని వయఃస్థయనిస్థయాయత్తుఁ డగుచుఁ
జిత్తజివికార దుర్వారచిత్తుఁ డగుచు
మరులునను జేరి ననుఁ జీరి మత్తుఁ డగుచు
నిట్లనియె మాననయహీనవృత్తుఁ డగుచు.

220

క. వనిత గజనిమ్మపండ్లను

ఘనముగ నో రూరఁ జెప్పఁగా విందుము నీ
చనుగుబ్బల యొయ్యారము
వినినప్పుడె వానిపులుసు విఱుగుం జుమ్మి.

221

క. తళతళ మనువజ్రంబుల

తలతల మనునీదురదనతతిఁ బోలెదె కా
యలచుక్కలనిగనిగ యో
పొలఁతీ నీకాలిగోరుఁ బోలదు నుమ్మి.

222

క. నీ కలికితనమునకు బి

బోక శ్రీకి నయోవిభూతికిఁ దలఁవఁ
నీకుఁ జేసికిఁ దగునే
నాకు న్నికు నగుఁ గాక నాశీకముఖ.

223

క. నమ్మేను గంధవహము మొ

గమ్ము కళానిధి యనంగళితము నడు మా
కెమ్మోవి మధువు నాఁ గద
కొమ్మా యెటు లోర్తు నేలుకొమ్మా నన్నన్.

224

నీ. నజిగొప్పు కొనగోర నివిరి చూచెద నన్నఁ

జెలి నీ వది ఘనంబు చేసికొనెదు
గట్టిచన్దవ చేత ముట్టి చూచెద నన్నఁ
జెలి యది యొకకొండఁ జేసికొనెదు
పసిగొను విడికిటఁ బట్టి చూచెద నన్నఁ
జెలి యది గగనంబు చేసికొనెదు
మించుమే నటు కౌగిలింది చూచెద నన్నఁ
జెలి యది బంగారు చేసికొనెదు

గీ. తెప్ప లె త్రిటు చూడవే యొప్పులాడి

యెంత దయలేనిదానవే యేణనయన
యానపడువారి నెఱుంగవే యలరుఁబోణి
చాటు కేఁగెద వేటికే జలజగంధి.

225

గీ. అనుచు నాకేలు వట్టినయప్పు డధిప

యేమి చెప్పుదు నానెగు లీశ్వరుండ
యెఱుఁగు నాసిగ్గుఁ గాచువా రెవరు లేక
మిట్టి మీ నై వడి చెనంటి నిట్టు లంటి.

226

కా. ఓరీ నాపతి లేనిచో భయము లే కొక్కింత శుద్ధాంత మొ
య్యారం బేర్పడఁ జొచ్చి నన్నుఁ గని కామాంధుండ నై
ప్రేలె దీ, వారాజన్యనిశామ్మ ప్రాయమును నాప్రాణంబుఁ బొ
మ్మారకే, యారీతిఁ పినతల్లిఁ బట్టిన ఖలుం డెచ్చోఁ గలండ
మహీన్. 227

క. అనినం గామవికారము

నను బలిమిం గొఁగిలించి నఖముల వ్రచ్చె

జనుఁగవ 'ముంజేకంకణ

మున కద్దం బేల' చూడుము మహీపాలా.

228

వ. అని రయంబున నాఖండల భుజ గ్ర మండలాగ్ర ధారానవ
విదారిత ధరాధరావరణధారాధరంబునుం బోనివయ్యెడ
చెఱుంగు మఱుంగువాయం దిగించి యయ్యెడ. 229

క. కుమ్మెలు దాఁకినబంగరు

బొమ్మరములయెమ్మె గడకుఁ బొమ్మనురేఖా

సమ్మిళిత న్ననకుంభత

టమ్మ దిటమ్మగను జూపి డగ్గు త్తికతోన్.

230

ఉ. ఇం తవక్తీర్తి గాఁగ ఘటియింతునె ప్రాణ మ దెంత యీ
విధం, బంతయు నీకుఁ దెల్పుటకు నై యిట నుండితి నీ
చువట్టి న, స్నింతట నుండి బట్టి రమియించిన యప్పుడె
మామ వైతి నీ, కింతటనుండి కోడలఁ జూచి నను ముట్ట
కు రాజశేఖరా. 231

గీ. కలికి రత్నాంగి నీకులాంగన రమించు

మించుమేడకు నరుగు మమ్మెఱుంగుఁబోడి

పోడిమిగ నిన్ను రతిఁ దేల్చి పొందఁజాలుఁ
జాలు నాతోడి గొడవ నీ కేల యధిస. 232

చ. అని యవు డంతఁ బోక మఱి యాయనృతోదరి రాజు
చేత నుం, డిన బెడిదంపుఁజాయల పిడెం బొర వెళ్ల జరిస
దూసి గొ, బ్బున మెడమీఁదఁ బెట్టుకొనఁ బోవ నహః
యని సౌభ్రమించి మిం, చినతమిఁ బట్టి యింతపని
నేయుదువా మదిరాక్షి నీ వనన్. 233

క. బౌఁ దల ధరణీపాలక
యోఁ దలవం పాయె నిప్పు డందఱలో నె
చ్చోఁ దలపెట్టక నెన రి
చ్చోఁ దలపెట్ట కటు విడువు చూతువు నన్నున్. 234

క. అని మరుబాములఁ బడ లే
నని కై దువు దుస్సి దాఁటునాయితముబలెఁ
బెనఁగునలయుఱియచేసురి
య నులిమి బలిమి విడిపించి యను ననురక్తిన్. 235

క. నిను మానము గొను హీనుని
ననుమానము మాని నూనుఁ డనుమోహముచే
తను మాడక తునుమాడుదు
వినుమా యబుమా శ్రమధ్య పెత వీడ్కొనుమా. 236

చ. అని బరవసంబుగాఁ బలికి యుక్కలికి నూఱడించి మేర
డించినతోపాటోపంబున నచ్చోలు వాసి మాటవాసి
గలరాజమహేంద్రవాసి యుగ్రాకారుం డై మండుచు సభా
మండపంబున కేలేంచి బ్రద్దలవారి నలుగడలం బంది
యాప్తమాత్యబంధుజనంబులం దగిన వారల రావించి

యథోచితాననంబుల నుండ నియమించి కొండొక నేవు
చింతించి కొంత నంకోచించి చెప్పక దీర దని నిశ్చయించి
చిత్రాంగి తన కెఱింగించిన తెఱంగును జెయ్యలకరణియుం
దనకన్ననరణియు నామూలగ్రంబుగాఁ దెల్పి యింక
నెయ్యది కర్ణం బనిన సభ్యులందఱు డెందంబుల విస్మయం
బును సంశయంబును బాపభయంబును బెనఁగొన ముందు
వెనుక దెలియక బహిర్లఘత చిత్రాకారంబుల ప్రకారం
బున నిశ్చేష్టితు లై హారీ యనఁ హారా యనక నూర
కున్నయెడ నందు నయార్జవుం డను ముం త్రిపుం గవుం
డిట్లనియె. 237

గీ. ఘోర మగుపాతకం బిది నోర నుడువ
రాదె కా మదిఁ దలఁపంగ రా దొకరికి
నిట్టి యన్యాయ మేజాతి నెన్నఁ డైనఁ
దొంటికతలందుఁ జెప్పఁగా వింట గలదె! 238

మ. తననీటు లైతయ్య రయం బడరఁ దొల్త రాణివాసం
బులోఁ, జనుటే నేరమి యాఁ గదా సవతి యీర్ష్యం
బట్టి చంపింప నే, ర్పున నీకై వడి మాయ వన్నినది పోహ
మ్మంటిమా యామె నీ, కనుమానంబు దొలంగఁ దెల్పెఁ
గద యూహాపోహ లిం కేటికి. 239

మ. అలఘుప్రాభవ యింక నీకొలము రాజ్యం బేమి గా
నున్నదో, తొలఁగె గీర్తి భవత్ప్రతాపబలముల్ దూరీ
కృతం బయ్యె న, క్కులకాంతారకుతారకుం దనయుఁ
డ౯ కూర్చి గృహ జూచి భూ, స్థలిలో వెల్వడఁ గొట్ట
నట్టయిన నాజ్ఞల్ జబ్బు దాఁకు బయ్యె. 240

క. జననిం దొడరినపాపా

త్తుని గొబ్బునఁ బట్టి తెచ్చి తునిమింపఁ దగున్
వని లే దిఁక నంకోచము

మనుజాధిప కార్య మనుచు మతిమృతుఁ డనున్. 241

గీ. లభిప యిది శాస్త్రమతముగా దరసి చూడ

ధనము వోయిన ఘనమనస్తాప మయిన
నొకటి తనయింట దుశ్శీల మొదవిన నది

బయలు నేయంగఁ దగ దనునయము గలదు. 242

చ. చివవున నొక్క వేళ రధసంబుమెయి బినతల్లులిండ్లకున్

దనయులు ప్రేమతోఁ జనుట త వ్వుగునీ తమచేయుతప్పు తె
ల్లను మగవారిపై నిడి చలంబున బొం కొనరింతు రెందు జ
వ్వసులమనోగతు లైలియువా రిల నెంతటివారు గావలెన్.

క. మనమున నిను టొక్కటి వెలి

నను టొక్కటి నేయు టొకటి యంతయుఁ గవటం
బె నిజంబు లే దొకింతయు

నన్మతోదరి యనుట సార్థ మతివకుఁ జెల్లున్. 244

మ. అనిశక్రైర్యము కల్గిచూపులనె కా దశ్యంతకాతివ్య మం
గనపాలిండ్లనె కాదు చాపలము స్త్రీకందోయినే గాదు త

గ్గనికాటిల్యము బోటిముంగురులనే కా దెల్ల నుల్లంబునం
దును వేటాడుచు నుండు నిక్క మిది యెందు న్నమ్మరా
దింతులన్. 245

క. జనకు నయిన సోదరు నై

నను నుతు నై న నొకపరిఁ గనం దరుణులకున్

దను పెక్కును లజ్జాపద

మని హరితో ద్రుపదపుత్రి యనఁ గద తొలుతఁ. 246

ఉ. ఓనృప నాకుఁ జూడ నలయుగ్మలి నీనుతునిఁ మనోహరా
నూనవిలాసుఁ జూచి నిలుపోవకఁ బట్టిన లోను గామి నెం
తే నగు లూని వానిఁ బోలియింపఁగ మాయలు పన్నె
నిట్లు కొం, డేనకు ధర్మరాజులను నిక్కముగా మిముఁ
జెప్ప నేటికిఁ. 247

చ. పోలఁతుక మీకుఁ గానఁబడఁ బొందుగఁ దెల్పినదే నిజం
బుగాఁ, దలఁచెద రీ ర దెంతయును దబ్బర నూ. 'మగ
వాఁడు బొంకెనా, యల దడి గట్టినట్టు లగు నాఁడుది
బొంకిన గోడ వెట్టిన, ట్లలవడు' నన్నమాట వినరా వన
రాశివరీతభూభుజా. 248

గీ. ఇలఁ జెఱుపు మూయ మూఁకుఁడు గలదు గాక
నోరు మూయంగ మూకుఁ డెందులనుఁ గలదె
యొరు లనుట కేమి సారంగధరునిమీఁద
నాకు సంశయ మొదవ దో నరనరేణ్య. 249

క. ఏతన్నాత్మఁడె చేసో
బాతారికృపాకటాక్షజాతుఁడు సుగుణా
నీవుతుఁడు తెలియక యాడెద
రాతని కటువంటిగుణములా నరనాథా. 250

క. చెలిమాటలకై తొడిఁబడి
ఖలుఁ డని నుతుఁ దునిమి తేని కైకకొఱకుఁ గా
నలకు రఘురాము ననిచిన
యలదశరథుమాడ్కిఁ బడవ నడలుదువు సుమీ. 251

వ. అని పలికిన మొగంబులు దెలివొంది కొలువునా రెల్ల
మతిమంతుం గొనియాడిరి నృపాలుం డిట్లు నానాప్రకారం
బుల మంత్రుల నొరసి యడుగ వార లాడునుడువులకు
నుట్టూతలూగునుల్లంబునఁ గార్యనిశ్చయం బిద్ది యన
నేరక యపారమోహసాగరంబున మునింగి తనలోన. 252

క. ఇటు చూచినఁ జెలిపైఁ ద
ప్పటు చూచిన సుతునినేర మవుఁ గా దనఁగా
నటువలె వచ్చునో మీఁదట
నటమటమో లేక నిజమొ యది యెఱుఁగముగా. 253

ఆ. అల్లనీళ్లలోనిము ల్లయినది యిది
యిట్లు లనుచు నిశ్చయింప రాదు
కప్పి పుచ్చ రాదు ఖండించి యాడరా
దేమి నేయువాడ నింక ననుచు. 254

క. వ్రాలినతెప్పలు వెతఁ గై
వ్రాలినహృదయాంబుజంబు ననుమతిమీఁదన్
వ్రాలినచూపులు మొగమున
వ్రేలంగను ముక్కుమీఁదివ్రేలుం దనరన్. 255

క. ఉన్నంత నృపాలున కని
యె న్నితిజ్ఞఁ డనుమంత్రి యీ మతిమంతుం
డెన్నినప్రకారముననే
యన్నులు చపలాతిచంచలాత్మలు సుష్టి. 256

క. తనకల్ల తెలువదే కద
మన కల్లలితాంగి బుద్ధిమంతు నొకని నే

- ర్పున మెల్లన రాకొమరుని
మన మెల్లను దెలిసి చూడ మన మంపఁ దగున్. 257
- వ. అనిన మతిమంతుం డందుకొని యువ్విభున కిట్లనియె. 258
- చ. మిగుల దృఢంబు చేసి కద మీ రడుగం దగ వేడఁ జెల్లు ని
మ్మగువనె యందు నిక్క మగుమాటకు నిం దడిగింపుఁ డూర
కే, బెగడుకుమారు నాటడిసి బెట్టఁగఁ జెల్లునె వింట లేదె
'యిం, ట గలిచి రచ్చ గెల్పు' మనునానుడి నానుడి నానుడి
చెవిన్. 259
- క. మదిరాత్నుల నమ్మకు నయ
విదుఁడవు గద వేగిరంబు వెరవరిఁ జెఱుచు
బదరకుమీ లెన్న పదిం
బదిగ విచారించి నేయ మంచిది నుమ్మి. 260
- క. అనవుడు జనపతి యడుగం
బనిపిన నే మాయె దోనమా ని ప్పనినం
తనె నోరు పొక్కదు గదా
యనిపి యటుం దెలిసి చూత మని కడు వేగఁ. 261
- క. నడినన్న పెద్దవారలఁ
గడఁకఁ దగువారిఁ బిలిచి కల్ల గలిగినఁ
నుడువులవలననె కానం
బడుఁ గద తెలియుఁ డని పెట్టి పంపిన వారల్. 262
- సీ. కల నైనఁ బరకాంతఁ దలయెత్తి చూడఁడు
పడుచువారలఁ గూడి నడువఁ బోఁడు
మిగుల నిబ్బితికాఁడు మొగమొట గలవాఁడు
వలికి బొంకఁడు బహుభాషి గాఁడు

నేర్చినవారిని నేరనివారిని

దనవారిఁగాఁ జూచువినయవరుఁడు

కినిసి యెవ్వరిని నొచ్చెడుమాటఁ బలుకఁడు

కపట మెఱుంగఁడు గర్వి గాఁడు

గీ. మేరమానిసి సా దుపకారి గోల

నిర్మలుం డట్టివానికి నింద మోవ

జేసెఁగా విధి కటకటా దోసకారి

దయ్యమున కేడ నశ్యంబు దలఁచి చూడ.

263

గీ. అనుచుఁ దమలోనఁ గడు నొచ్చుకొనుచుఁ బనుల

సోగ సొగసును గలనృపనూనునగరి

కేఁగి యువరాజునకుఁ దమ్ము నెఱుక నేయుఁ

డనిన నవనరములవారు నవుడె పిలువ.

264

క. చని గని మ్రొక్కిన మితవరి

జనయుతుఁ డగురాజుపుతుఁడు నవినయమతీ యై

తనగ దైసరన నుచితా

ననయుక్తుఁ జేసి యనుఁ బ్రసన్నాననుఁ డై.

265

ఉ. వచ్చినకార్య మేమి జనవల్లభుఁ డంపఁగ నన్నుఁ బిల్వఁగా

వచ్చితో తగు ల్గులుగువారలకై మనవుల్ ఘటెంపఁగా

వచ్చితో వచింపుఁ డని వారల సారెకు వెల్లదమ్ములఁ

మెచ్చనికన్నులఁ బెదరుమేకొననెఘ్మిగమూఁచిపల్కినఁ.

266

ఉ. భూరమణుండు మీకడకుఁ బొమ్మన వచ్చితమయ్య యెయ్యెడఁ

మీరిలు రాజకంటె నినుమిక్కిలి మా కనురక్తిమై మముఁ

గారనలీలఁ బ్రోతు రటు గావున నొక్కటి విన్నవెంటు మో
భూరివివేక వీరి నటు పొమ్మనుఁడా యని యేకతంబునఁ. 267

క. ఒకయించుక మదిఁ గొంకుచు
ముకుళితహస్త లయి వినయమున రాజకుమార
రక వెఱచి చెప్పుదుమొ వెఱ
వక చెప్పుదుమో యటంచు వారలు పల్కఁ. 268

క. ఇది యేమో యని యెదవడి
యదనద యై గుండె భగ్గు మని తల్లడపా
టొదనఁగఁ బలుకుల దీనత
గదురఁగ నది యేమి దెల్పఁగదరయ్య యనఁ. 269

నీ. అవనీతలేశుఁ డల్లవనీతలమునకు
మొన్న వేట్రాడంగఁ జన్మపిదప
నంగజాలలు గా దనంగఁ జాలఁ జలమ్ము
మీఱ మొక్కలమున మీర లలుకఁ
బారువమ్మును బట్టఁ బాటునెనమ్మున
రాణివాసముఁ జొచ్చి ట్రోణివతికిఁ
బ్రాణవదం బై నయేణాఁజీ జిత్రాంగిఁ
గనుఁగొని మోహంబు పెనఁగొనంగఁ

గీ. దమకమునఁ బట్టినా రని తమ కడలుచు
నావడంతుక దెల్పినఁ గోవగించి
మమ్ము నిది యంతయును నిక్కువమ్ముగాఁగ
నడిగి రమ్మని నిప్పు డప్పుడమితేఁడు. 270

చ. అనిన నమశ్శివాయ యని యొక్కట యొక్కడనుండి సంభవించెను
విసరానిపాప మిది చెల్లరె మాయలు వన్ని యీవిధం

బున నలయింతి నావయిని బూన్చెను నేరమి యింతరోఁ
తయుఁ, వినవలనెం గదా యిప్పుడు వీనుల కే మనువాఁడ
దీనికే. 271

క. ఆయమ్మ యాగ్రహం బెడఁ
బాయక నామీఁద విన్నపముచేసిన భూ
నాయకుఁ డిది యాఁ గా దన
కీయెడ నామీఁద నాగ్రహింపం దగునే. 272

గీ. తల్లి నామీఁద నట లేనితప్పు మోపె
నట యల యనుంగుఁడంద్రి దా నదియె నిశ్చ
యంబు నేనె నట యిఁకఁ గా దన్నఁ బోనె
యేరి నన నేల కల్లరి నేనె యగుదు. 273

క. నాపాలిటిదై వముగా
భూపాలుఁ దలంతు నేను బొరపొచ్చెము లే
కీవట్లం జిత్రాంగిని
నాపినతల్లిని దలంతు నాతల్లివలె. 274

క. ఇది యిటువలెఁ గా కెన్నఁడు
నదలోఁ గొండొకవిచార మే నెఱుంగు నా
మదనారియె నాక్షి యిఁకం
బదివేలును నేల పనికి మాలినమాటల్. 275

ఉ. ఏ నిఁక నేమి నెప్పివ మహీపతి బొంకుగ నెంచు నెందు 'రా
జానుమతంబు ధర్మ' మని యుండుగదా బుధులై ననేమి 'యె
ద్దీనె నటన్నఁ గొట్టమున నేర్పడఁ గట్టు' మటన్నచందమే
కానఁగనయ్యె నొక్కయువకారమునేయుఁడు మీరలీయెడఁ.

క. మీమది శంకాతంకం

జేమియు లేక నభవార లెల్ల వినంగా
నామాటలుగాఁ గొన్ని మ
హీనుండలవిభునితోడ నెఱిగింపఁ దగుఁ.

277

క. మండలవతి తప్పొప్పులు

రెండు విచారించి తగినరీతి న్నితఁ
దండన నేయఁగఁ దగు ను
ద్దండము నేయంగ శుభము దలకొన దెందుఁ.

278

గీ. మీర లన్నిట సడినన్నవారు దెలుప

వలదొకో నన్ను సడినన్నచానిఁగా నొ
నర్చుటకు దైవనన్నిధానమునఁ బెట్టి
నిజము నేయించి పిదప మన్నింపు మనుఁడు.

279

గీ. అనఘమతులార నన్నఁ జిత్రాంగియెదుట

నునిచి తారకాణింపంగఁ గనఁగ నట్టి
కల్ల నావల్ల గోరంత గలిగె నేని
యాజ్ఞ కే నర్హుడను జామీ యని యనుండు.

280

క. కాదే వినుఁ డొక్కటి యిం

కాదేవిని గలది గలిగినట్టు దెలుపు నీ
పై దే నేరము జాణిగిన
గా దని యడుగు మనుఁ డామె గట్టిగఁ దెలుపఁ.

281

క. అటుమీఁదట జగదీశ్వర

ఘటనం బెటు లుండె నటులఁ గా కుండదుగా
యి టనుం దని వారికి నా
దటఁ దాంబూలంబు లిడి యతం దవు దనిపెఁ.

282

శా. దాక్షిణ్యకరమూర్తి ఋషిశమహాదానాదిధర్మక్రియా
దత్తా యాశ్రితదీనరక్షణకళాధారంధరీసత్కృపా
వీతా శాశ్వతకీర్తివైభవరమాభ్యుచ్చోళసింహాసనా
ధ్యతా దుర్మదరాట్కిరీటదలనై కాక్షేయకాక్షేయకా. 283

క. యాచనకవినుత వనితా

నేచనకతనూవిలాస శృంగారకళా

నూచనకమృకవిత్వా

లోచనకందళితహర్ష లోలుపహృదయా.

284

ప్ర స్థితి.

దుగ్ధవారాళివిద్యోతికీర్తి సుధా

భృగురీణామనాగ్భోగవర్తీ దయా

దృగుతాశేషధాత్రిమరున్నిఃస్వతా

స్నిగ్ధసారస్వతస్సిద్ధసారస్వతా.

285

గద్యము. ఇది శ్రీ సూర్యనారాయణవరప్రసాదలబ్ధ ప్రసిద్ధవాగ్దేవి
భవ చేమకూర లక్ష్మణమాత్యతనూభవ నదారాధిత
బుధసమాజ వేంకటరాజప్రణీతం ఖైన సారంగధరచరిత్రం
బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.
సా రంగధరచరిత్రము

శృ తీ యా శ్వా స ము.

ధుర్యశౌర్యధైర్య
త్వాధరమూర్ధస్య యాదిగర్భేశ్వర వి
ద్యాధిక వితరణదీక్షా
రాధానుత యచ్యుతేంద్రరఘునాథస్మహా. 1

వ. అవధరింపు మివ్విధంబున నవ్వసుంధరావరకుమారుం డగు
సారంగధరుండు మంత్రిపుంగవుల ననిచి యనివార్యధైర్య
ధురంధరుం డై యుండె నంత. 2

చ. అనిసినఁ బోయి వారు నతులై కవివీరిని వీరి దోఁపని
ట్లని రవధారు ధారుణి నయంబున నేలెడిసామియానతిం
బనిచిన నక్కుమారుఁ గని మామదిలో ననుమానమెల్లఁ బో
వను విశేషంబుగా నడిగి వచ్చితి మయ్య యనేకభంగులక. 3

క. ఆధన్యుడు గాఁ డన్యుఁ డ
సాధారణుఁ డతఁడు డైవనన్నిధి నతనిక
శోధన చేసినఁగాక య
శోధన యొం డొకటి దలఁపఁ జొప్పడ దింకక. 4

క. మనవి గల దొకటి చిత్రాం

గిన యీమాటలు పెదరించి కినుక నీవం

కన త ప్పిది గట్టిగఁ జెపు

మన నృపులోఁ దానఁ జెలుపు నని యతఁ డనియె. 5

ప. అన విని మంచిదే యని నృపాగ్రణి వారల నెల్ల వెంటఁ దో
డ్కొని వెన రాణివానమునకుం జనినం గని నాతి నెజ్జ ది
గ్గన దిగి జాళువాపసిఁడికంబము చెంగట నిల్చి ముగ్ధవా
డ్పున వసివాళ్లు వాడుమొగముం గదియంగ మునుంగు
దాల్చుచున్. 6

క. కొనగోరఁ దీసి కాటుక

కనుసీరు చుటుక్కు మనఁగఁ గడ మీటుచు వం

చినతల యెత్తకయ్యుండెడు

ననృతోదరి కినిరి రాజననుమతి వారల్. 7

మ. వనజాతేక్షణ కేళికాకలరవవ్యాజంబున వచ్చి ని
న్నను సారంగధరుండు నీయతులసాందర్యంబు వీక్షించి మో
హనిమిగులం డయి బల్కిఁ బట్టి నని మీ రన్నారటంచెల్లరు
న్వినఁగాఁ బల్కికుమారునిం దెలిసి రండీ యంచు రాజంపినఁ.

ప. మే మానృపాలుకడకుం జని తద్వృత్తాంతం బంతయు
నటంగించి. 8

శా. ఏరా యోరి వివేకహీనమతి ద్రోహీ నందనుం డంచు ని
న్నారా నమ్మిన దంతయుం గలిగె నెందైన న్నగల్గోనికిం
బోరో రారో కొనూళ్లు వాచివరునల్ బుద్ధి విచారింపకే
గారాబుంబినతల్లిఁ బట్టితివి యోగ్యుండే నినుఁ జూడఁగఁ.

- క. అని యనుఁ డని యినుఁ డాగ్రహ
మున నంగారకునిచందమున మండుచు నుం
డిన వాఁ డని గట్టిగఁ జెపు
మని మే మెంతయును దూఱ నతఁ డిట్లనియె. 11
- మ. అమరంగాఁ దనమీఁది నేర మిపు డాహా నాపయిం జూపెఁ
దం, ద్రిమనం బిట్లెడ నేననే యయినఁ గానీ గట్టిగాఁ
దెల్ప నా, యమనే యిం కొకమాటు మీ రడుగుఁడీ య
న్నాఁడు గాఁగాను దో, నము ను మ్మెందు నిరావనిందలు
గడించం దెల్పు నిక్కంబుగ. 12
- చ. అనవుడు రాజుదిక్కుమొగ మై యలుకఁ గలకంతి కంచు గీ
సినకఠిఁ బేరెలుంగునను జిట్టుడుకుం గనునీరు సోన యై
చినుకఁగ నేడ్చి యే లగడుచేసెదు రచ్చలఁబెట్టి యింత యో
వనధిగభీర నాకు నరివారలలోఁ దలవంపు లయ్యెడు. 13
- క. మానముకన్నను హెచ్చా
ప్రాణ మని తెగింపఁ బల్కిఁ బట్టిటు నేయం
బూనితి నగుఁజాటులు నా
కా నీకే సిగ్గు గలుగ దట నా కేలా. 14
- క. కందోయి చల్లగా నిటు
గం దోయిన్మౌళి లెన్నగా నిఁక నొకమా
ఱందఱముందఱ నీ వని
చిందఱవంద ఱయి గుట్టు చిట్టాడంగ. 15
- క. కయ్యానకుఁ గాల్ ద్రవుచు
గయ్యాళితవంబు మీఱఁగా డగ్గటి యా

తొయ్యలి యూచక యూచక

పయ్యెద గొంగును బటాన బయలుగఁ జేసెన్. 16

ఉ. ఆపగిదిం ద్ర పారహిత యై కుచరేఖలు చూపనందఱు
హావరమేశ్వరా యనుచు నాదల వందిరి జంతయింతయు
నావయిఁదప్పెయకానిదియు నాదియొ యాతనిచేతయానొ కా
దో పరికింపుఁడా యనుచు చుప్పటిముందఱఁబెట్టి వెండియున్.

క. కొడుకువయి నీకుఁ గడుఁ బ్రే
ముడి గావునఁ 'గతకుఁ గాల్గు ముంతకుఁ జెప్తు' లీ
వడిగెదవు రాజ నీ కె
క్కడియభిమాన మని పలుకఁ గాంతుం డలుకన్. 18

క. ఇది మాయాపట మనఁ గూ
డదు గద యిఁక సంగత్యం బెడలఁ జూచితిరే
కద పదపదఁ డని యానయ
విదులం దోడుకొని వచ్చి విభుఁ డలనభిలో. 19

క. మాతృరిరంసాయుతుఁ డగు
పాతకి దండన మొనర్చు బరిమాణం బే
రీతిం జెప్పుఁ డని నదృఢ
జాతములం గూర్చి యడుగ జననాధునితో. 20

క. విజ్ఞాపనం బొనర్పిరి
విజ్ఞానేశ్వరిము చూచి విద్యజ్ఞు ల
య్యజ్ఞానికరచరణాదుల
కాజ్ఞ నిశావేళఁ జేయ నర్హం బనుచున్. 21

ఉ. ఆతటి వారిమాట విని యట్లన నిర్దయవృత్తి నన్తుహీ
నేత తలారులం బిలిది నేడు సుతుం గొనిపోయి కాల్గునుం

జేతులుఁ గోసి రండనుచుఁ జేముదుటుంగరమిచ్చెఁ గోపమే
చూతురుగాని బిడ్డఁ డని చూడరుగా ధరణీశలాధిపుల్. 22

ఆ. పట్టి నట్టు లాజ్ఞ వెట్టె గట్టడినేసి
సరగ లోని కరిగి శియ్య నొరిగి
యినుఁడు దుగిఖవార్ధి మునిఁగి యుండఁగ నల్ల
యినుఁడు నంత వార్ధి మునుఁగుచుండె. 23

గీ. ప్రామినుకుమానికమ్ములు భార మైనఁ
దరణి శరనిధి మునుఁగఁగా సరిగఁ దిగిచి
వేయఁ బోల్ పై వసుతతి నారాయణుండు
కా కది కృపీటజాతాప్తిఁ గాంచ నేమి. 24

చ. గగనపయోధి దాటి రవిగంధవహాశ్శభవుండు రేయియ
న్నగతికుమారియంతికమున న్రభనంబున నిల్చి వచ్చు సో
యగమున రామచంద్రుఁ డని యాయవరాంబుధిలంకఁ జూ
చ్చి పెల్లుగఁ దరికొల్పునగ్నిశిఖలో యన సంధిలె సాంధ్య
రాగముల్. 25

గీ. లోకములకంట నలమ వేలాకృశాంగి
మహారకరరస మూనినమిన్ను పెంచుఁ
గదియ సాంధ్యవిభాదీవకలిక యిడఁగఁ
బడినకాటుక యనఁ దమఃపటలి నెఱునె. 26

క. చవుదంతి వియన్నదిలో
నవగాహ మొనర్చి చల్లునలవమధులొ నా
దివి యలచుక్కలచేఁ దగ
దివియలవారిఁ గొని యవుడు తెగునఁ దలారుల్. 27

సీ. రాగిదేరెడుచొకారపునీలిచల్లడం
 బులడంబు చీకట్ల బలమునేయఁ
 గోఱమీనములపైఁ గోపోగ్రరసములు
 చిందు ద్రోక్కఁగ ముగాల్ జేపుటింప
 మృత్యుదంష్ట్ర లనంగ మేటైనలోవంక
 కత్తులున్నతభుజాగ్రముల మెఱయ
 నభుకుమానుసులగుండెలు గుభుల్లన ఘల్లు
 రనుమోతగురులు వేటాడుచుండ

ఆ. వీకె వెట్టి యీల వెట్టుచు బడిబడిఁ
 బాటులెంచి చుట్టువాటుకొనిరి
 దివ్యరత్ననికర దేదీప్యమాన మై
 యతిశయిల్లురాజసుతునియిల్లు.

28

ప. అప్పు డందులఁ గ్రందుకొనునందడిఁ గొండల మంది పరి
 జనంబు లేడ్చుచు లోపలికిం బాటి యబ్బారి యెఱింగిం
 చిన నిప్పు ద్రొక్కినచందంబున మిట్టివడి తొట్టిలం బడిన
 పులుఁగువిధంబున నిట్టట్టు తరలి పోఁగూడక యావద్రావి
 నవానిగతి నారటించుచు మిన్ను విఱిగి పైఁబడిన కైవడి
 టిచ్చవడి రాకుమారుఁ డాత్మగతంబున.

29

మ. జననీ నావయి లేనిదోస మిటు లీర్ప యం దండ్రీలోఁ జెప్పి యా
 యనకుం గోపము వెంచి త్రుంపు మన నాహా యెట్లు
 నోరాడె నై నను తో దా వడనద్వివేకగుణముఁ భర్తంబుఁ
 బోకార్చి య, మృనుజాధీశుఁడు పట్లనేయఁ జగునే మత్తు
 లదా భూపతుల్.

30

క. ఈలాగున ధర్మము ని

ర్హులం బై పోవు టెఱుంగ మునుపే యెట కేఁ
బోలే నై తి నయో విధి
యేలా పో నిచ్చుఁ బ్రాప్తి యిటు లుండంగన్.

31

క. కెరలిపడి జనని దూఱుట

ధరణీపతి ననుట పెత్తితన మీఁక నేలా
పరితాప మొంద నాకుం
గఱకంఠుడె దిక్కు గాక కలరే యితరుల్.

32

క. అని నిర్విచారుఁ డై యా

మనుజేశకుమారుఁ డనుపమానగభీరుం
డనవద్యశుభాకారుం
డనిమిషగిరిధీరుఁ డున్నయంతఁ దలారుల్.

33

క. రానుతుఁ డని తొడిఁబడఁ దెగి

గాసిని బెట్ట కడియాసఁ గాచుక మన మీ
మోసాల నున్న నెక్కడ
మోసా లొనో యటంచు ముంచినభీతిన్.

34

క. క్రిక్కిరిసి నగరిలోనికిఁ

జక్కన సురదురన చొచ్చి చనుచో నేమిం
జెక్కు నెమర్చక యుండెడు
నక్కొమరునిఁ గాంచి వార లతిదుఃఖితు లై.

35

ఉ. కానకుఁ గొంచుఁబో యివుడు గాల్లును జేతులు గోయుఁ
డంచు లో, నూనినకిన్న రాజు ముదుటుంగర మిచ్చెను
మాకు బుద్ధి యే, మానతి యిందు మీ రనిన నట్లన్.

నేయుడు గొంక నేల రాజాన యతిక్రమింపఁ దగునా యని
యాదృఢచిత్తుఁ డాడినన్. 36

ఉ. ఏయెడఁ గోపగించి ధరణీశుఁడు గొల్పినవారి నేక్రియం
జేయుఁ డటన్నఁగా దనక చేయవలెం గద యన్న నట్టిట
రాయిడి చేసి కర్మశఘ్నజ్ఞుల న్ననమోహనైకరే
ఖాయుతదేహునిఁ విడిచి కట్టి రయో పెడచేతు లంటఁగన్.

క. చిందె నట హారములు దెగి
క్రొందెలిముత్యములు పెన్నెలు ల్విడి విరులు
జిందెను మును సింగారము
చిందుచు నున్నాఁ డటంట సిద్ధము గాఁగన్. 38

గీ. ఇట్లు లారాచపట్టిని బట్టి చాల
గొట్టు నేయుచు నడురేయిఁ గొంచుఁ బోయి
నటకుదు మటంచు నప్పు డానగరికడన
యంచి వా రంత సంతగా నుండి రంత. 39

గీ. అదురుగడ గాఁగ నవ్విధం బందుఁ దెలిసి
బెగడి యేడ్చుచుఁ జేతులు పిసికికొనుచుఁ
జెమ్మరించుచు నోయన్తు చెల్ల యేమి
నేయుదుమె యంచు రత్నాంగిచెలులు మిగుల. 40

క. తల వీడఁ బాటి తమఁగా
దిలియేలికసానితోఁ దడియవిధంబు
దెలియఁగఁ జెప్పిన హా యని
నిలిచిన నిలువున నె యొరగి నేలం బడియెన్. 41

గీ. నోరఁ దడి లేక యప్పు డానీరజాక్షి
కంటఁ బుట్టెడుకన్నీరు గాఱఁ బొరలి

పొరలి యేడ్చుచునుండ నబ్బొటు లేల
క స్తివడె దమ్మ యని యెత్తి కు స్తరింప.

42

క. అప్పుడు బెరిసియు మదిలో

ముప్పిరిగొనువుత్త్రమోహమున నకియలు తర
గప్పుకొని వెంట రాగా

నప్పావనచరిత మహితలాధిపుకడకున్.

43

మ. జలుగుంబయ్యెదకొంగు జాటి వెనుక జీరాడ ముత్యాలవే
రులు సఖోజతటిం బుటం బెగయఁగాఁ ద్రోపాడఁ జన్నుల్ కటి
స్థలిపై వేలి మొగ్గ వ్రాల నడుగుల్ చండింప నేత్రాంబుజం
బులు గన్నీట వనంశమాడ నరిగెబూఁ బోడి భేదంబునన్.

క. అరుగునెడ నంతిపురమున

నరవిరిపాన్పుసయి నొరగి యావల ధరణీ

శ్వరుఁడును నీవల నొకయం

తరువునఁ జిత్రాంగి చెలులుఁ చా నుండంగన్.

45

గీ. అనఘచారిత్ర యెవ్వ రే మన నొకింత

గెరలని సుశీల సంపన్న గేస్తురాలు

అత్తరుణిఁ జూచి యవుడు నో రెత్తి పలికె

చాళవచ్చునె వుత్త్రీవాత్సిల్య మెచట.

46

సీ. మగనికూరిమి గల్గి జగములో మిక్కిలి

వన్నె కెక్కినయట్టివారు లేరె

యిల భోగభామినుల్ కులభామినులకంటె

మేరగా నడచినవాడు లేరె

నవతివట్లను నీను నవరింప కేవట్ల
 గారాబమునఁ జెంచువారు లేరె
 నెనరుతోఁ బినతల్లి యని కొమా ల్లింటికి
 వచ్చిన దయఁ జూచువారు లేరె

గీ. తగునె యుక్కట బుధనుతోదారగుణవి
 రాజి సన్నార్గవ ర్తనఁ దేజరిల్లు
 వరమసాధువు సారంగధరునిమీఁద
 నొకటికిఁ బదాలు గల్పించి నోలతాంగి.

47

చ. పడుచుఁదనాన వచ్చి నినుఁ బట్టి పెనంగె నటంచు లేని యా
 గడములు గొన్ని యంగమునఁ గానఁబడక నవరించి యీను
 చేఁ, దొడిఁబడఁ జోయి ప్రాణవిధుతో నెఱిగించి తెగించి
 వాని నో, పక్షతుక యాజ్ఞ నేయు మని పంచితి వెంతటి
 కెత్తుకొంటినే.

48

చ. పొలఁతుక లెస్స యున్న నొకపూటయుఁ జూడఁగఁ జాల
 వీవు మా, యల కొడిగట్టి తెంతటిగయాలివి బేరజపుఁజా
 రముల్, దెలియనివాసపైఁ గలవి లేనిపి చాల ఘటించి తం
 ద్రిబి, డ్డల కెడ నేయఁ జూచి తకటా మది నీ కిది యెంత
 దోసమ.

49

చ. కఱకుఁదనంబుతోడఁ గనుగందని యాత్మఁ దలంప వైతి వి
 లైఱఁగు వినం గలుక్కు మనదే పగవారిమనంబు వెన్కముం
 దఱలను బిడ్డఁ బాప మమతం గని పెంచినదాన వైనఁగా
 యెఱుఁగుదు గొడ్డురాల కిల నెక్కడిమోహము లెంచి
 చూడఁగన్.

50

క. పినతల్లని పెనువంగ నో

పినతల్లని గాన వచ్చి పిలిచిన నయ్యో

కనికరము లేక వానిం

గని కరము నిరాపనింద గట్టం దగునే.

51

చ. కటికిమనంబుతో నిటులఁ గల్గలు చెప్పిన నాతఁ డైనఁ దాఁ
గటకట యిట్టివాఁ డవుచు గాఁ డని రెండును నిశ్చయింపకే
యెటువలె నాజ్ఞ వెట్టు మననే తరళాక్షి కుమారుఁ డంచు న
క్కటికము లేదె యాఁ జెవులె కన్నులు రాజులకుం
దలంపఁగఁ.

52

ఉ. ఏనడినన్న మానిసివో యేమి యెఱుంగవు పాటుపట్టివే

వేసర కెన్ని నేరిచితివే మటుమాయునీలికాన యో

మానినము తైమై వెలుఁగు ముద్దుఁగుమారునిమిఁదనెట్టుగాఁ

జేసితి వింత మచ్చరము చెల్లు నటే మఱి యాఁడుదానికొ.

క. అని తా నాడినమాటలు

విని తాళఁగ లేక బిగువు వెలయఁగ నవు డ

వ్వనితామణి యిట్లనియె

జనితామర్ష మునఁ జూపు జంకెనఁ జూపఁ.

54

చ. జలరుహనేత్ర నన్నివుడు సారెకు దూఱుచుఁ గేరి నిక్కు
చుఁ, నిలుగుచు విఱ్ఱివీగుచును నిక్కము గాఁగను నాతఁ
డేమియుఁ, దెలియఁడు సాదుబిడ్డఁ డని నేరువుమాటలఁ
దేల నాడి గా, దిలిసుతుచేతఁ జక్కటులు దిద్దెద వెంతటి
సంగనాచివే.

55

ఉ. వేదులు వల్కిన న్నదర ప్రేయఁగఁ జూచెద విందు సంతయం
బేదలు లేరు నీవు కడుఁ బెద్దటికా ల్పచరించి యూరకే

వాదులు చేసె దేల చెలువాయువుఁ గాదనువారు లేరఁటే
సాదుపిసాళి నీదుతనుజాతుఁడు వాఁ డలపిన్నపాపఁడే. 56

ఉ. ఎంతకు లేడు బాలుఁ డనియే పచరించెద వింతె కాక నా
చెంతకుఁ జేరి నీకొడుకు చేసినచేతఁ దలంప నైతి నో
కాంత నిజంబె యేరికిని గాళికిఁ బోయినసుద్దులే ప్రకా
శింతురు గాని యానడుముఁ జేసినదోసము లెంచరే కదా.

ఉ. ఏల బజాటిఱంతు లివి యెవ్వరు మెత్తురు నోరిలోపల
ప్రే లిడినప్పుడుం గఱవ నేరఁడు నీసుతుఁ డడ్డపాప గాఁ
డే లలితాంగి నీ సనక యే రిక నందురె యాయఁ బొమ్ము చా
ల్చులును వ్రేల్లనందులను జాతెడువారలు లే రి పెవ్వరు.

క. నూనుఁ డని చాల నెంజలి
యానెడుగా తల్లి దోస మన కిటు బలిమి
బోనీక పట్టి పెనఁగిన
వానిఁ మఱి యేమి నేయ వలయుం జెపుమా. 59

వ. అని పలికినదిత్రాంగిపలుకులు చెవులకు ములుకులపోలికఁ
గీల్కొన నచ్చిలుకలకొలికి యులికిపడి యాచెంత నున్న
మహీకాంతునిఁ గని యిట్లనియె. 60

క. మతకరిమాటలు చెవి నిడి
గతకల్పముఁ బుణ్యచరితుఁ గారణజన్మ
సుతుఁ దునుముఁ దగునె ముద్దుల
రతనమ్ము నయో యి దేదొరతనమ్ము నృపా. 61

చ. పెనఁగినఁ బోవ నీక పసిబిడ్డఁడు వాఁ డట యమ్మచెల్లగా
దనఁ దను నంట వచ్చె నట తక్కినమాట లిఁ కేల చూచి
యో, వినియు నెఱుంగ మయ్యె యివి వింతలుచెప్పెడివారు

చెప్పినా, వినియెడువారి కై నను వివేకము దా వలదా యొ
కింతయుక. 62

మ. తొలుత రాజులు భోగకామినులయందు మోహితుల
గారొ యిం, పాలయక వారి కపారమైనధనమీరో యందు
కే మిట్లు వు, త్త్రుల దండింపంగ నిచ్చు వారి విన మెందున్
నేడు చిత్రాంగి మం,దులు నీకుం దల కెక్క నాఁ బరవళా
త్తుల్ గారె కామాతురుల్. 63

ఉ. అక్కట చూడఁ బాల కటు లాకుటిలాలక మాయ వన్ని దు
ర్వాక్కులు దెల్పు వాని కిటువంటిగుణంబుల నేనొకంగ నా
యొక్కడినూట పొవ్వునక యీ వది నిక్కము చేసి బిడ్డ న
యొక్కని నేడు చంపంగ నయో దయమాలి తెగింపఁ
జెల్లున. 64

క. ధరణిపతు లే యొకటియుఁ
బరికింపక యిట్లు లదయభావమున ఘటిం
తురె యాఁ గదె 'రాజ్యాస్తే
సరకం ద్రువ మ'నిరి తొంటినయమార్గవిదుల్. 65

చ. చలమునఁ జెప్పుమాటలు నిజం బని కానక కన్నవట్టి ని
గ్నలు వధియించె నెంతదయమాలినవాఁ డని లోకులాడరే
వలపున స్త్రీలబుద్ధి వినువా రొక రేఁ గడతేరినట్టివా
రలు గలరా వివేకము కరం బిటు లయ్యె ని దేల వల్లభా.

ఉ. ఇచ్చక మాడ నిట్టి వెలయింతుల నెందఱనే గడించుకో
వచ్చుఁ గుమారుఁ డిట్టిగుణవంతుఁడు గల్గఁ దెలుంగఁ జెప్పి
రిక, మచ్చర మేల యింక నయినక విడిపింపంగ రాదె

యంచ లో, హెచ్చిననెంజలి స్తగువ యెమ్ములు చిట్లులు
వోవ నాడినఁ.

67

గీ. మదిని దేవ్వంబు కోపంబు మల్లడిగొన
నిలువ కట రాగ మతనికన్నుల వసించె
గటుమరలఁ జేరె నపు డనుకంపమహిమ
చనునె దుర్జనసంగతి సాధువులకు.

68

ఉ. ఏనటు వేటఁ బోవఁ గని యిందులకుఁ బెళ్ళి కావగింజయం
తైనను లేక చేయ నగునా తగునా యన కింత నేననే
వానికిఁగా వహించుకొని వచ్చితివా యతివా కుఁగోదవహుం
డౌ నట బుద్ధి దా నెఱుంగఁ డందమె యందమె యిట్టిచం
దముల్.

69

చ. అది మటుమాయలాఁడి యని యంటివిగా యొకనాఁడు
రానివాఁ, డమరుగడం దదీయనిలయంబున కేటికి వచ్చె
నైన నిం, పొదవినప్పేమిచే నచట నుండఁగ వచ్చెనె వాఁడు
పోవ ని, మ్మదియు నిజాంశుకంబు తగు లౌటకుఁ గారణ
మేమి డెల్పుచూ.

70

క. జనపతి యా లని బిడ్డని
యనుఁగుంజుట్ట మని చూడ నగునే యెందుఁ
దునియలుగ నాజ్ఞ వెట్టక
ననరున మఱి నేయరానినేరము నేయఁ.

71

చ. అనియొకయిండు కై నఁ దనకాన్పద మీ కతఁడాడఁజూచి మా
నిని యిటుఁ గూడ వానివయి నేరమి యూరక మోపఁ జేసితో

జనవర నిక్క మా నవును నభ్యయు నీప్రియురాలె వాడెదు
ర్జనుఁడు వెదుళ్ల పందిరియురాజులమాటలు నిక్క మాఁ గదా.

చ. అడవుల కేఁగి యాకలము లైన భుజించెద మయ్య దీమనం
తెడలఁగ దూర దేశముల కేనియుఁ బోయెదమయ్య కోడలుం
గొడుకును నేను రాచసిరికూటము లప్పుడె వచ్చె మాకుఁ జా
ల్విడువుఁ డనంగదయ్య సవవిభ్రమమోహనకోమలాంగునిఁ.

గీ. అని యవుడు నిల్పరానిమోహంబుకతనఁ
దనదుప్రాణేశ్వరుని పదదవ్యయముమీఁద
వేగ తా నడ్డవడి యైన వేడుకొనెదఁ
గాక యని చేరఁ జనుదెంచుకడఁక యెఱిఁగి.

74

శా.నామీఁ దాన సుమీ మ తేమి యనిన న్నా తాడఁగా
వచ్చినఁ, వామాక్షి యతిఘోరపాతకునిఁ గావం జెల్లునా
వాని నీ, వేమేఁ జెప్పిన విందుఁ గాని విన నే నీమాట పో
పొ మ్మనఁ, మోమో టించుక లేక యెంతకఠినాత్ముల్
రాజు లూహింపఁగఁ.

75

గీ. అనిన గజయూన పతియూన కతిభయూన
క క్రియానల ధాయ్యానయక్రమగతి
యూన గజగజ వడఁకి శయూన తత్ప్రి
యూననము గని తాల్చి నయూన నవుడు.

76

క. మనసు నిలువఁ జాలక కడు
వునఁ బుట్టినదోనమునకుఁ బొగులుచు వేడం
జనుదేర నానఁ బెట్టితి
పని లే దిఁక వానివ్రాతఫల మిటు లుండెన్.

77

క. అని చాల భిన్నురాలై
మనమునఁ దెగ వేయఁ బుత్త్రమమతాంబుని ని
ల్చినచోట నిలువనైఁవక
వనితామణి నగరు వెడలి వచ్చుచు సంతకం. 78

ఆ. భామలార రండు నాముద్దుతనయుండు
వేడి వేడి యనుచు వేడి వేడి
వేడి వేడినీరు వెడఁదకాటుకకంటి
కొలుకులండ మాటి కొలుకుచుండ. 79

చ. వల దని మీర లై న నొకపాల్ దెలుపం గద రయ్య యాలి
మా, టలు విని యన్ఱుఁబట్టి నకటా తెగటా ర్దురె యంచు నా
మె పెద్దలఁ గని పుత్త్రమోహమున దైవ్యపడం గడు రాజు
మొత్తగా, నలమొగసాలకు న్నొర యఁ టన్నది నిక్కము
గాఁగ నయ్యెడక. 80

మ. తొలఁగం ద్రోయఁగ రాక మూఁక లయి వీధు ల్నిండియు
న్నమ్మల, క్కలుతన్నుం గని పైవ పైవ పడుచుం గన్నీళ్ళతో
వెంట రాఁ, జెలికత్తెల్ మును గల్లుమార్గము బయ లే
యంగ రత్నాంగి గా, దిలిగారాబుఁ గుమారుఁ దున్నకడ
కేతెంచె నితాంతవ్యథక. 81

సీ. నుతుఁ డట్టివాఁడు గాఁ దతివమాటల కేమి
యని తాళఁ జాయె రా జనడివారు
నవ్వరిమన మెవ్వఁ డెఱుంగు నన్నెము పున్నె
మును దేవుఁడె యెఱుంగు ననడివారు
విభుఁడు ధర్మాధర్మవిధము కానక చేసి
హా యెంతయన్యాయ మనడివారు

స్వామి యయో వగవారికి నిటువంటి
యావద రావల దనెడువారుఁ

గీ. గవట మెఱుంగవు గోలవు గదర యన్న
యెట్టు వచ్చెర నీకు నేఁ డిట్టిపాటు
లనుచు సారంగధరుఁ జూచి యమ్మలక్క
లవుడు కన్నీళ్లు గలవార లయిరి పురిని.

82

సీ. ఉపకారమే కాని యపకార మెప్పుఁ ద
లంచఁ డయో యెంతమంచివాఁడు
మనసు చూత మటంచుఁ దను నే మనిన నవ్వుఁ
గాని కోవ మొకింత లేనివాఁడు
మదిలోన నెవరి కెయ్యది యివ్వు మది యట్లు
నలరించునుచితజ్ఞఁ డైనవాఁడు
భువిఁ గలఁడా యిఁకఁ బుట్టెను పెరిఁగెను
వారిలో మఱి యిటువంటివాఁడు

ఆ. పరమసాధు వనుచుఁ బలుమాఱు సారంగ
ధరునిగుణము లెల్లఁ దలఁచి తలఁచి
పౌరజనము లెల్లఁ బసిబిడ్డలాదిగా
వగచి క స్తివడనివారు లేరు.

83

గీ. జిత్తులకుఁ డెంకి యగునింద్రజిత్తుచేత
నలయురగపాశబదుఁ డై యలయునట్టి
రాముతో డన మిగుల గారాముతోడఁ
బెంచినకుమారుఁ గాంచి పెం పెంచి కనలి.

84

మ. అవు డమ్మానిని యెంత నేసితవె చిత్రంగీ యటంచుఁ
జోకా, రవుఁగేల్లమ్మల నగ్ర కుంతల తటే రాకా నిశాకాల

శ, శృవమాన్యంబున మోదికొంచు సుతుపై సుదృష్ట
యై వ్రాలె నం, దువకంత ఊతి బద్ధ తల్లక దిదృక్ ఖోద్రిక్
భేనుక్రియః. 85

ఉ. రంగ దపార మోహ జలరాశి మునింగి రహిం దొరంగి ర
త్నాంగి యొకింత నేపటికి హాసుకుమార కుమార నేడు చి
త్రాంగికి నప్పగించుకొఱకా నవమానములు భరించి వే
డ్కంగని నిన్నుఁగూరిమి గడల్కొనగోమున నెత్తిపెంచుటల్.

సీ. బహుభూషణధురీణ బాహువల్లరులకా
కఱకుముప్పిరిత్రాళ్ల విఱిచికట్లు
మృగమగ శ్రీగంధ మిళితజేహమునకా
గాటంపుఁగెంధూళి కప్పడములు
శిబికావతంన రాజిత వదాబ్జములకా
యీడుపుతొట్టపాటెల్లిదములు
జాతి చంపక దామ వీశకేశములకా
యట్టిల్లుజేరాడు నచ్చికములు

గీ. నెండకన్నను నీడక న్నెఱుంగకున్న
పుట్టుభోగికి నయ్యెఱో యిట్టి వెశలు
కడుపు దరికొనడా వీనిఁ గన్నయపుడె
యన్న యెటు లోర్తురా ననుఁ గన్నతండ్రి.

87

శా. నిన్నున్ సద్గణవంతుఁ డంచు నెపుడు నేవోళ్ల మెత్తుగదా
యన్నా నేఁ డిది యేమి నేసితివి యేలా పుట్టె నీదూఱు నీ
కిన్నాళ్ల లే నిది చెల్లఁబో జననిగాదే యల్లచిత్రాంగి దా
నన్నుం జూచినకంటఁ జూడ వలదా నామాఱుగా నాయముఁ.

- ఆ. పరులమర్త మెత్తి పలుకనివా రన్య
భామినులకు నానపడనివారు
దలచి చూడ జేసతానమాను లనంగ
విసవె నీతి యేల వేదు రైతి. 89
- క. పొలియుటకు నేమి యెందుక
గల దందుకు వగవ మది జగన్మోహనకో
ములుడ వగునీకు నీవిధి
సలచతురాననుడు వ్రాయ నగునా యకటా. 90
- క. నానావిధవములం దగ
నే నినుఁ జూతు నని యున్న నిట్లాయె నయో
తా నొకటిఁ దలఁప దైవము
తా నొక్కటి దలఁచు ననుట తథ్యం బయ్యె. 91
- సీ. ఒకమంజువాణి పాయక మొగంబున వ్రేల
సాంపొంది సురసేవఁ జొక్కువాడు
వాసిగాఁ బంకజాతాననుం డనునుడి
వడినాడు రాజనప్రకృతివాడు
పాలుపా లనుచుండఁ బసిబిడ్డల హరించి
దండ్రికి దోహంబు దలఁచువాడు
దా నదాసత్త్వవర్తనుడు నేత వికారి
తన మరాళగతి యేతటిని విడఁడు
- గీ. నలువ నలువగఁ జూడఁగాఁ దులువ గాఁడె
యతని ననఁ బనియేమి లోకాధిపత్య
మేచి యండఱి లోఁ దల యెత్తికొనెడు
నటులఁ జేసివయ్యాళ్వరు ననుట గాదె. 92

మ. అని శోకించుచు నున్నతల్లిఁగని యమ్మా నేను జిత్రాంగి న
ట్లనె నీచూటుగచే నెలంపుకు మరుల్యాటిల్లి యాయమ్మ న
న్నెనయు గోరిన నియ్యకోక కడ కే నేతెంచితిని గాని పా
వని యేదోసము నేనెటుంగను మనోవాక్కాయకర్తృంబులఁ.

ఉ. అమ్మరొ పోలుపొం దెఱుంగ కమ్మనుజేశ్వరుఁ డాలిమాట ని
క్కమ్మని కోయఁ బంచె నరగఁ నభవారు నువేక్షనేసి నా
యమ్మ దలంప కిచ్చకమె యాడిరి యేమనవచ్చుఁ గన్న మో
వామ్మన నీకుఁ బోదుగను కార్తిదలంకుచువచ్చి తియ్యెడఁ.

గీ. చెల్లెఁబో నీకు సాధ్వీమతల్లి వైన
తల్లి కీదళ్లు వచ్చెఁగా దన్నుఁ గనుట
వల్ల నీ వల్లభారుణీవల్లభాజ్ఞ
మీఁటి యీరీతి వచ్చుట మేరఁ టమ్మ. 95

చ. అడలకు మమ్మ నీవు కల నైనను రాజును దూఱకమ్మ యే
యెడల నపత్నితోఁ జెలిమి యిందుకదప్పకుమమ్మ నాదునం
గడిఁజరియించు నాదుచెలికాండ్రను నావలెఁజూడవమ్మ యిం
పడరఁగ న న్నిఁగ న్నటవవమ్మ విచారము మాని మానినీ.

క. జననీ విచ్చేయుము నీ
వసుచుఁ సాష్టాంగవిసతుఁ డై లేవనిచో
ననుఁ గలుదులపో వగుతన
యనుఁగరుదులబిడ్డఁ జూచి యవనతకర యై. 97

క. లేవోయి యన్న రేపటి
దీవన నేకొదువ లేక దీర్ఘాయుడ వై
దేవునికృప వర్ధిల్లుము
నీ వని దీవించి మిగుల నేగు లుప్పొంగఁ.

ఉ. కందుఁ గదయ్య నీమురువు కన్నులపండువు గాఁగ నంటినం
గందుఁ గదయ్య నీతనువు కాతుక మొప్పుగ నీదుప్రాపు నేఁ
గందుఁగదయ్య యంచు నినుఁగన్న నవత్నిసహింపదందుఁబో
కందుఁ గదయ్య యేల వినవై తివి నావచనంబు పుత్రకా.

సీ. చంద్రోదయం బైన చందాన నీరాక
గన్నులు చల్లగాఁ గాంతు నెప్పుడు
నినుఁ గొండఁ గాఁ జూచుకొని యేచిచారంబు
లేక యుండుదు నాత్మ లేక మైన
నినుమంతదడ వైన నీవు రాకుండిన
నది యేమొ రాఁ డని యెదురుచూతుఁ
డెలియఁ జూచినయెడ దృష్టి దాఁకునొ యని
వేడ్క దీఱఁగఁ జూడ వెఱతు నిన్ను

గీ. నెటువలెఁ దరింతు నీరూప మెచటఁ గందు
నీ విఁకను వత్తు వని యెందు నెదురునూతు
మనసులో నిన్ను నేలాగు మఱవ నేర్తు
నీవు లేనిది యొక బ్రతు కే కుమార.

100

క. తనయాత్మకు వేగిగాయెనె
తనయా యిపు డెంత నేనె దైన మయోనిన్
తనయానిక నెటులఁ దరిం
తనయాప్తిని నే నభాగ్య నగుజంత నయా.

101

సీ. జననవేళలు నూది ఘనుఁ డౌ ననిరి గాని
వెలయ లేఁ డని నాఁడె డెలుప రైరి
కరము రేఖలు నూది ఘనుఁ డౌ ననిరి గాని
ప్రబలలేఁ డని నాఁడె పలుకరైరి

గతిలక్షణము నూచి ఘనుఁ డౌ ననిరి గాని
యూడేఱఁ డని నాఁడె యెంచురైరి
యనుపమాకృతిఁ జూచి ఘనుఁ డౌ ననిరి గాని
కడతేఱఁ డని నాఁడె నుడువరైరి

గీ. కటకటా నమ్మఁ దగ దేడ గ్రహబలంబు
నేడ సాముద్రికము లిఁక నేడ చిన్న
లేడ ఘనగాత్రమహిమలు నేడ సుద్దు
లంచు రత్నాంగి సుతుఁ జూచి యలమటించు.

102

క. పలవించుఁ బల్లటించు
బలవల కన్నీరు నించుఁ బసివాఁ డంచు
విలపించు బొలు పెంచు
దలవరులకు నప్పగించుఁ దల యటు వంచు.

103

చ. కనుఁగొని మూర్ఖిలుం దెలియు గాసిలు నౌదలయూఁచు
నేటితో, నిను నెడఁగాని పోవలననే యని యక్కునఁ
జేర్చుఁ బోదునా, యను నటుఁ గొంతపోవు నుసురంచు
వెనం జనుడెంచుఁ దొట్టుచా, తెనయు లతాంగి కన్నకడు
వేగతి నోరిచి యుండు నక్కటా.

104

క. ఇటువలెఁ బెక్కుదెఱంగుల
నట వనటఁ దొలంగి రాక యాఱటపడఁగాఁ
దటుకున నిటు రా జెఱిగిన
నటమట మగుఁ గార్య మనుచు నాశీజనముల్.

105

ఉ. చేడియ రమ్మ వెన్నెలయుఁ జీకటివంటివి నుమ్ము మేలునుఁ
గీడును గొంతకాలము నుఖించినవార కృశింతు రాత్రిమై

నాడిక లొందువార సుఖ మందుదు రోడలు బండ్ల వచ్చుబం
 డ్లోడల వచ్చు నీకు నిటు లూరక చింతిల నేల మానినీ. 106

వ. అని యూఱడిలం బలుకుచు నిరుగడలఁ జేతులు నట్టి తిగు
 వం దిగువం బడియున్న మగువం దెగువఁ జ్రోధసఖివారంబు
 బలాత్కారంబున నెట్టకేలకుఁ బట్టి తీసినఁ బట్టి నడఁచాసి
 గాసి యగు నెగులునందనుం గనుంగొని పుడనంబులు పుర
 పురం బొక్కుచుఁ బురస్కరింప నత్వంశభిన్నత్వ మొంది
 మందిరంబునకుం జని తనుజుని గుణబ్ధులదంబుల డెందంబునం
 దలంచి నోరు గాయ పడఁగ నద్దేవి పరిచేనంబు గావించు
 చుండె. నంత నాక్షణంబున నగరరక్షకు లక్షీణనిశితకౌత్సే
 యక ప్రకాండప్రచండభుజాదండు లై దండధర కింకరుల న
 నుద్దండత గండు మెఱసి రసామండలాభివకుమారుం గొని
 పోయి నిజశితవిమాణ రణ శబ్దగుణవారణాహ్వన సంవిధాన
 నూచక మస్తకోపరివృత్త ప్రత్యాకుంభిత హస్తప్రశస్తాద
 భ్రీవిభ్రీమ ధురంధర దిక్కులంకష సింఘసేఘికార సంకు
 లంబును నక్షుద్ర మాధురీధురీణ డ్త్రలిలిక్షు జిహ్వపల్ల
 వాగ్ర చాప లాచ్చధల్ల ఖర సఖింధల్లముఖవిదళిత బహు
 నాకుకువార ముహూర్తుహు ర్భహిర్నిర్గళ తానిర్గళ కుండలి
 మండలీ గ్రసన వ్యసన సముల్లస ద్వసమయూర కేకాకుల
 వ్యాకులంబును ననేకోలూకముఖ త్రోటికోటి త్రుటిత కో
 టర నిద్రాణ కరటకు లోడ్డయన గరుత్విటల పటపటార్భటి
 కా విసుటిత నిద్రాతంద్రా విద్రావి కపి కంపిత శాఖశాఖా
 నహస్త పరిపతిత పరిణత ఫల రసప్రపూర పూరిత నానా
 లతాలవాలవలయంబును బ్రవృత్త సంవర్తనమయ నము

న్నిద్ర సముద్ర నలిల గాఢావగాహ మర్విషహ సర్వసహ
 సముద్ధరణచణ శాంబరీకీటి విడంబనాడంబర లంపట ఘోర
 తర ఘోరానిఖాత త్కృతలగర్భ నిర్భరబల స్తబ్ధరోమస్తో
 మాస్తోకనిఘాతపాత స్ఫీతభీషణ ఘుర్ఘురనిఘోషణా చంకం
 వ్యమానద్రుచువరంపరా భయంకరః కుసు దుర్ధృత రామ
 ర్షి ప్రపంచిత చపేటికా నిహత బహుళ హరిణ గణ గళ
 గళిత రుధిరధారార్ద్ర చరణవిన్యాస దీపిత నిజవద్దతి నివే
 దిత వ్యామనమూహా దురవగాహంబుచు నై సత్త్రింబు
 గావున నఖలద్విజాత్రయం బై వనంబు గావునఁ బుండరీక
 నిలయంబై కాననంబు గావున సకలాగమరమాణీయంబై
 కుంజరహిత స్థలంబు గాకుండియుఁ గుంజరహితస్థలంబై
 సుమనస్థానంబు గా కుండియు సుమనస్థానం బై వల్లవా
 గమ్యంబు గాకుండియుఁ బల్లవాగమ్యంబై యొప్పునక్కాం
 తారంబు సొచ్చి యచ్చట నకాలసంధ్యారాగవదభ్రంకష
 చిటాచిటార్పటీ నట చ్చటులవావపావకోత్కిలా బైన కు
 త్కీలంబునోలంబున నిల్చి తా మంతకు ముందుగ నృప
 సత్తమంచేత మూఁ దుత్తరములుఁ గొన్నవా రగుటంజేసి
 యానత్పురుషారాధ్యుని వధ్యశిలమీఁద నునిది యయ్యెడ.

- సీ. హిమశైలజాజానియెదురుకట్లకుఁ బోని
 యలయించువిలుకాని చెలువువానిఁ
 గళలు వెచ్చము గానికలువనెచ్చలికాని
 మురువుఁ గి మ్మన నీనిమోమువానిఁ
 గనటు లేనికడానివసేడి నించుక యేని
 నరకు నేయనిమేనిచాయవానిఁ

గలికితుష్టైద యాని నలుంగనివిరిఁ బోని

మొలకప్రాయముఁ బూని యలరువానిఁ

గీ. గరగరనిఱాని ముఖవిలోక ప్రవర్ధ

మాన మోహ పయోరాశి మగ్న యువతి

జన హృదయ సంగ తాంగజ జ్వలన సామి

ధేని యగువానిఁ జిటుతుకజేనిఁ బాచి.

108

క. ఎటువలె దునుమంగ వచ్చు

గటగట యీతలిరువంటికరపద మనుచు

బొటబొట కన్నీ రొలుకఁగఁ

గటగటపడి విన్నదనము గడలుకొనంగన్.

109

ఉ. ఉన్నతలారులం గని ప్రియోక్తుల నాతఁడు మీరు నాకు నే

నెన్నఁడు మీకు నెగ్గు ఘటియించుట లేదుగదా నృపాలుఁడో

మిన్నక యాజ్ఞ వెట్టుఁ దన మీఱఁగ వచ్చునె మీకు నేటికీ

ఖన్నత నొందఁ జేయఁ దగుకృత్యము నేయఁ డటంచుఁ

బల్కినఁ.

110

చ. తలఁపుము నీకు నిష్ట మగుదైవము నావుడుఁ దల్లిదండ్రుల

దలఁతు నటన్న నిర్దయతఁ దామె తెగించిరి ధర్మదేవత

దలఁచెదనంటినా యనఘు దండ్రునిఁగా నొనరించె దల్లిదం

ద్రులు నిఁక దైవముం దన కుడువ్రభు శేఖరుఁ డేతలంవఁగఁ.

చ. అని హృదయాఘః డాయన దయాఘః గాలుని సంహ

రించి మిం, చినఘనునిం గరంబు విలసిల్లఁగ దివ్యవదం బొ

సంగువే, ల్పును బరమేశు శంకరుని లోకశరణ్యుని భక్త

వత్సలుం, బెనఁగొనుభక్తి హృత్కమలపీఠి దృఢంబుగ నిచ్చి

యుండఁగఁ.

112

గీ. ధర బహుళవక్షమునఁ గదా కరపదంబు
దఱుఁగవలయును సారంగధరున కరయ
గతబహుళవక్షమున నలకరపదంబు
దఱుగ వలనెను సారంగధరున కవుడు. 113

గీ. వాఁడికత్తుల నెత్తురు పఱద గాఁగ
హర మహాదేవ శివ యని యతఁడు వల్కుఁ
దఱిగి తలవరు లావిపత్కరుఁడు గాని
రాసుతు విపత్కరుఁడుఁ గాఁగఁ జేసి రవుడు. 114

ఉ. లా వగు నట్టిదుర్దశయలంశ నహింపఁగ లేక యశ్రుధా
రావళి గాఱ హా జనని హా జనకా యని బిట్టు గాఁగ వా
పోవుచు జొత్తునావ యనఁ బా ల్పగుదేహము రక్తసిక్తమై
భూవరనూతి కీలెడలుబొమ్మవిధంబున వ్రాలె భూస్థలిన్. 115

గీ. అతఁడు వడియెడుదురవస్థ కాత్మఁ బొగిలి
కొంతతడవు నికుంజంబుపొంతకుఁ జని
తాంతతనుఁ డైనయతనివృత్తాంత మెల్ల
నరసి పోదము గా కని యటఁ దొలంగి. 116

చ. తలవరు లేఁగ లేఁగవులితండము నెత్తుటిగాలుకై హఠా
హళిమెయి రాఁగ తాఁగ లయినట్టివృకంబులు కొంబొదల్
రొదల్, చిలుకుచు నీఁగ నీఁగలును జీమలు దొంతరగాఁగఁ
జైపయి, బిలపిల మూఁగ మూఁగవలె బెగ్గిలి వల్కుఁగ
లేక వేదనఁ. 117

క. సొమ్మసిలి కొంత తడసినఁ
గ్రమ్మఱఁ దెలివొంది లేచి కం దెఱచి సమీ

పమ్మన నెవ్వరిఁ గానక

నుమ్మలిక లెసంగ ననువు లూటాడంగఁ.

118

చ. అలఁత సహింపరాదు తెగటార్తురు రం డివు డెందుఁ బోతితో
తలవరులార మీ రయిన దగ్గఱ వచ్చి వధించి పోవరే
యలమట కోప నోమ్మగములార యయో దనకీలలార తఁ
బాలియఁగఁజేయరే పెతలఁబొందఁగలేసనియో వేమఱుఁ.

గీ. కుపితమాననుఁ డై వృథా కోయఁ బనిచె
నకట యిటువంటికునిభుఁ డె డై నఁ గలఁడె
కాలుచే గోతఁ బడలేక కడకుఁ దొలఁగఁ
గాలు చే గోతఁ బడఁ జేనెఁ గా లకాంగి.

120

నీ. దొరలచిత్తంబు లీకరణఁ బాటిల్లుఁ గా
యని ఆండ్రియవి పేకమునకు నడలుఁ
దరళలోచనల నేతటి నమ్మరాదు గా
యని పినతల్లిమాయలకుఁ దలఁకు
నేమి చేసితి నేర మిటు నేయ దేవుని
కిని బాడి లేదు గా యని గలంగుఁ
దొలిమీన నెవరి బాములను బెట్టితి నొకో
యనుభవింపక పోనె యనుచు వగచు

గీ. నచివనుతుమాట నిజ మని సారఁ బొగడుఁ
గొంతనే పేడ్చుఁ జింతించుఁ గొంత ప్రాద్దు
శర్వ శంకర శశిధర శరణు నాకు
నీవె యనుచును నొడవు నొకింతతడవు.

121

గీ. ఇటువలె ననేక గతుల నారటము నొంద
గగనభారతి వానిపైఁ గరుణ వొడమి

యడలకు కుమార నీ కిది గడవనేర

దెట్లనినఁ బూర్వవృత్తాంత మెల్ల వినుము.

122

క. ధరమై మోహనబింబా

ధరమై రిపుభయదహాయ మదావళ వీరో

త్కరమై మహానీరురమా

కరమై కౌశాంబి యన నొకపురం బమర్గు.

123

క. ఆనగర మేలరా జా

జ్ఞానయబలశాలి నశ్శినంధుఁడు సుగుణాం

భోనిధి శ్రీహరిపదనే

వానందుఁడు ధవళచంద్రుఁ డనఁగఁ బరఁగు.

124

గీ. అతని కేవురు నతు లుందు రందులోన

భువనసుందరి యనియెడుభోగవతికి

మేలువాఁడు ధరాతల మేలువాఁడు

మేదిసింద్రులలో నెల్ల మేలువాఁడు.

125

పంచచామరము.

అమాత్యు లిద్ద యుందు రా ధరాధివాఘచెంగట

సుమంతుఁడు జయంతుఁడు వసుంధరామరాగ్రజుల్

నమానశీలు రందులో వలంతి యందు రాజు ప

క్షమై సుమంతుమాట వించు గారవించు నెంతయు. 126

గీ. అందుల కసూయఁ గఱకఱ మంచు మిగుల

దుష్ట కపటవిచారవంతుఁడు జయంతుఁ

డంతకోపముఁ డవురా సుమంతుఁ డనుచు

నంతకోపముతో నుండు నాత్రలోన.

127

క. అటు కొంతకాల మరిగిన

నట వాడు నుమంతునకు మహైశ్వర్యం బు
త్కటమై గడియ కుడుకునీ
రటువలె హెచ్చిరిలి రాఁగ నతిమత్సరుఁ డై.

128

గీ. భువనసుందరియింట నెప్పుడు వసించు

గుట్టుగలదాని మిక్కిలి గట్టివాయి
దానిఁగాఁ గేళి యనుదాని దాని నొకతెఁ
దనకడకు బిల్వఁ బంచి మంతనమునందు.

129

క. విలువల్ దెలువం గూడని

వలువల్ మఱిభూషణములు పలసినధవముల్
చలువల్ దొలఁకుకడంబము
ఘలు నందఁగ నొనఁగె నంతనిలి కళా దనియఁ.

130

గీ. ఒనఁగి యయ్యగ్గ లిక రాజ్యయ్య మాత్మ

హస్తమునఁ బట్టి రాఁ దీసి కుస్తరించి
నీవలన నొక్కకార్యంబు గావలయును
జేనదే యని మొక మంత నేసికొనుచు.

131

క. మతిమంతుఁ డనె సుమంతునిఁ

బతి మన్నన నేయు నన్నఁ బలుచగఁ జూచు
నతతంబు దాన గర్వా
న్వీతుఁడై యున్నాడు వాడు నీరజనేత్రా.

132

క. వాని కపాయము నేయం

గా నై నయుపాయ మొకటి గల దది నీచేఁ
గాని మఱి యెవరిచేతం
గానేరదు పరులు దెలియఁగా రాదు సుమీ.

133

గీ. కికురువెట్టి సుహంతుబాదుకలు గొంచుఁ
బోయి యెవ్వరుఁ గనకుండ భువననుండ
రీవరారోహమంచముక్రింద నుంచి
మామనములోనినెగు లార్పుమా మృగాక్షి. 134

క. అనిన నది యెంత గల ద
టన నేనెద సంచుఁ జని యటం చా నొకనాఁ
డును బెట్టుకొని మెలంగని
యను వై నసుమంతుపావ లది లాగించెన్. 135

క. ఆలాగునఁ గొనిపోయి నృ
పాలప్రియపాన్పు క్రిందఁ బాదుక లిడి యా
లూలామాలపు నాలి గ
యాళి తనుం గానిదానియటువలె నుండెన్. 136

వ. తదనంతరంబ. 137

సీ. గమ్మన వాసించు కమ్మపువ్వుల సరా
లొఱపుగా సిగఁ గొంత యొఱగఁ జుట్టి
కళలు దేతెడునెత్తుగమున సైకముగాఁగ
మంచికస్తూరినామంబు దీర్చి
కట్టాణితెలిపాలకాయము త్రెపుటొంట్లు
చెలు వీన వీనుల నలవరించి
పునుఁగు జివ్వది కప్పురము గుబాళించు
కలవంబు మేన జొబ్బిల నలంది

గీ. మిసిమిగంటెముకాంతి వెల్వీసర వింత
వగబవంతిదుప్పటి వలెవాటు వైచి

చకచకల్ గలరన్న సాదుకలు దొడిగి
ధవళచంద్రుండు మోహంబు తరువు నేయ.

138

చ. పరమవినీతి నాతి వెలిపావడచే దడియొత్తి యొత్తి పై
పొర నడిమీ నెయుం దిగిచి పొంకముగాఁ గొనగోరఁ ద్రుంచివే
మరు బొటవ్రేలఁ దీసి తగుమాత్రిము సున్నము వెట్టిచుట్టియ
య్యిరుగడనొక్కియాకుమడు పిచ్చిన నందివిడెంబు నేయుచు.

చ. కలరవ శారికా శుక పిక స్వర సుస్వర భాస్వ రోక్తి సం
కుల మకళంక సంకుమద కుంకుమ పంక కురంగనాభి గం
ధీల మఖలస్థలస్థగిత దివ్యమణిగణ చాకచక్రమం
జలమును వైన యూధువససుందరి కేళిగృహంబు చేరఁగ.

గీ. ఒకతె పావడ లందీయ నొకతె కుంచె
వైవ నొకతె లామజ్జకవ్యజన మూన
నొకతె కైదండ యొనఁగ నిట్లుభయపార్శ్వ
ములఁ బలువు రూడిగము నేయఁ బోవునపుడు.

141

వ. అంత.

142

ఆ. ధవళ చంద్ర కాంత నవ వేదినండి యా
ధవళచంద్ర కాంత తత్తటమున
ధవునిరాక కాంచి దమి లేది కుముదబాం
ధవు నిరాకరించు నపు మొగమున.

143

సీ. ఉత్తైత్రపూవంటి యొంట పై నకుచ్చెళ్ల
చెఱఁగు మట్టెలమీఁదఁ జిందు దొక్కి
మెఱ పై నవలరాజుమేడపై బంగారు
కుండలో యనఁ గుల్కుగుబ్బు లొరయ

నెమ్మోము రేరాజు సమ్ముఖమ్మునఁ గ్రమ్మి
కమ్మపంజుల మెఱుంగెమ్మె నెఱవ
భోగినీనుణి గానఁ బొందు నేయఁగ వచ్చు
నీలాహి యన వేణి నీటు నూన

గీ. నైకతనితంబ మొకవింశ చలన మొంద
నలఁతి లేనడు మల్లల నాడుచుండ
నవని నిదిగాక యొయ్యార నుద్ధిర యని
యెంచ నట నాతి వచ్చె రాయంచనటన.

144

క. ఆటు లెదురుగ నేలెంచిన
కుటిలాలకఁ గూర్చి యనలుఁ గొనలుఁ బాఱఁ
జటిపాటివపుస్సలు గనుఁగవఁ
బొటమరిలం జూచి పలికె బులకల్ దొలఁక.

145

క. నీదండకు రాకుండినఁ
బూ దండల వేయు నన్నుఁ బొడగని నేఁ జో
వేదండగమన సుమనసి
కోదండధరుం డ దేముకో దండ మనె.

146

క. అని సరసోక్తుల మక్కువ
గనిపింపఁగఁ గలికెఁ బలికి కరవల్లవ మిం
పొనరంగఁ బట్టి మెల్ల వ
తనునంగను శృంగివివశతను జని చెంత.

147

నీ. నికరంపుజిగెంపు నీలంపురా చెక్క
డపునకిసల పగడంపుఁగోళ్లు
హోయలుగుజ్జరినేత హొంబట్టుఁబట్టెడ
పట పై నజాలీల పట్టుఁబటపు

పచ్చనూర్యపటంపు బటువుబిల్లలు రంగు
సాంపుచొకాటంపుఁ దలగడయును
దఱు చైనహారుముంజి తక్కుము తైములచ
పురమును జిగిదోను తెరయుఁ గల్గి

గీ. మంచివగఁ జొక్క మైసట్టి మంచమువయిఁ
జలువ చెంగల్య చేమంతి జాజిరులు
పఱిచి కడుఁ బొంకపఱిచిన పాన్పుమీఁద
రాజు పవళించి యున్నంత రాజవదన.

148

సీ. ఎప్పు డెప్పు డటంచు నెనయఁ గోరెడుకోర్కీ
మరలించె బోటులఁ దిరిగి చూచి
నరగఁ బైఁ బడ దీయ మరలుగద్దటిచూపుఁ
బదరకు మనియెఁ గంబమున నొదిగి
చిట్టాడుసిగ్గుతోఁ జేపట్టి పెనఁగుడెం
దము మట్టుపఱిచె నాననము వంచి
తనుఁ బిల్వఁ దమి హెచ్చియును జాగు నేనె గ్ర
క్కనఁ బోక కన్నడఁ గట్టిపెట్టి

గీ. వలపు పతి నేవ నటు నిటు నిలిచి కొంత
కొంత తరితీపుమైఁ జేరి కూరుచుండె
మగలు పైకొనునందాఁక మనసు గాన
నీయ రెంతటివగలవా రిందుముఖులు.

149

చ. నరవపునప్యలన్ దనివి చాలని చుంబన గుంభనంబులఁ
బరిపరిరీతులఁ మెఱయు బంధవిశేష గళారవంబులఁ
నురత మొనర్చి ముప్పిరులసాంపునఁ జేలిరి వార లయ్యెడఁ
నరివల పై నకూటమికి సా టిఁక లేదు గదా తలంపఁగన్.

క. పెన్నురులచెమట మోడ్పుం
గన్నుఁగవఁ వెడలునీళ్లు గలవారలకుఁ
బన్నీరు గ్రోలుటయు నం
త న్నిద్దురవోవుటయు హితం బై యుండెన్. 151

చ. గమకపుగబ్బిగుబ్బు తెదఁ గాఁడ నొకించుక గాఁగిలించి యిం
పమరఁగ నిద్రవోయి యపు డల్లన మేల్కొని శయ్యనోర యై
గుమగుమవాసనల్ గుబుబుకొన్దనపుక్కిటిలోని వీడియం
బుమియ మొగంబు ఎంచి సుగుణోత్తముఁ డప్పడిగంబు
చెంగటన్. 152

క. మినమినమనుపావలు గని
కనలున నిట వింత పాదుకలు రా నేలా
వనితా దెల్పు మీ వెవ్వరి
వని తా గద్దించి యడుగ నరనిద్దురతోన్. 153

చ. భయపడి లేచి వే యదురుపాటునఁ గట్టియుఁ గట్టకున్న నీ
వియు నెలవంకచన్ద్రానల వేసియు వేయని పైఁటకొంగు
దో, పియు నటఁ దోవకున్న యలపెన్నెఱిగొప్పును నై వి
తాకురా, లయి యవి చూచి యల్లలన యల్లల నాడుమ
నంబుతోడుతఁ. 154

గీ. అవుడు కన్నీరు గాఱ నొం డాడ వెఱచి
నేల బొటచేల వ్రాయుచు నిలిచి యున్న
నీరమణివల్ల సంశయం బెఱుకపడక
పడకయిలు వెళ్ళి వచ్చి భూపాలుఁ డలుక. 155

క. మొకమజ్జన మై సంభ్యా
దికకృత్యము లాచరించి దివ్యవిభూషా

చకచకలు మేనఁ బర్వఁగఁ

దుకతుకతో నుల్ల మవుడు తొట్టుపడంగఁ. 156

చ. కొలువున కేఁగి వేత్రధరకోటి నిజాయతదృష్టి వాఱుచో
బలసి తటాయనం బగిలి పాఱ బరాబరి నేయ మన్నెవా
రలు దునెదాదులు దొరలు రాజులు మంత్రులు నిష్టబాం
ధవా, పళులు పురోహితు బృనులవార లనేకులు నిండి
యుండఁగఁ. 157

వ. అప్పు డప్పాదుకలు డెప్పించి యందఱముందఱం బెట్టించి
భూవరుం డని యెవ్వరి పని యడిగిన వాక్రువ్వ నేరక నివ్వ
ఱయు సంశయంబును హృదయంబుల సతీతయం బయిన
నొకరొకరి మొగంబులు నూచుచు సభాజనంబులు గున
గునలం బోవుచున్న సమయంబున. 158

గీ. అవుడు చెవిదండఁ జేరి కే లడ్డగించి

మంతనంబునఁ జౌ రాలికుంతలారి

కాలకేతుం డనెడు పేరు గలతలారి

వానివెత లారివోప భూవరున కనియె. 159

చ. తెలియఁగఁ జూచినాఁడ నివి దేవర నందియ మిందు కేమియు
న్వలదు సుమంతుపావ లనిసన్ లయకాలునిలీలఁ బేర్చున
య్యలుక సభాస్థలిం గలుగునయ్యలు కంపితమానసాంగు లై
యలుక సుమంతుఁ జూచి యతఁ డన్ వికటభ్రుకుటీనిరీక్షుడై.

క. ఓపాపాత్మక లోనికి

రా పొ మ్మని చన మొనంగి రాణువ యెల్లఁ

నీపార్శ్వంబుగఁ జేసి మ

హావరమాపునిగ నడవ నాదట నిన్ను.

161

క. అనఁచాన రాజ్యవైభవ

లనమానునిఁ జేయుటకు ఫలం బిద యేమో

యిచుచుంక యెఱుంగ వేమో

యి సుచుంక కృతఘ్న యర్హ మే నినుఁ జూడఁ.

162

వ. అని కోపాటోపంబున నయ్యిలావతి కర్ణకలాపంబులుగాఁ

గొన్ని దురాలాపంబులు వల్కిన నుల్కిపడి యొకనాఁడును

చూడెత్తుమాట వడనివాఁడు గావునఁ దనవల్లఁ గల్ల లే

కునికియు నిట్టి యవభ్యాతి రాఁ దగునే యని నిలుపునకు

నిలుపుననే కరఁగి నొకజెనుట వెట్టి తల వంచుకొని. 163

క. అడఁబుడుఁ బెదవుం దడుపుచు

గుడికొనుకన్నను గ్రుక్క కొనుచు మదిలో

నుడువనినెంజలి నేనియు

నుడువనియమ్మాననను గనుంగొని వేగఁ.

164

గీ. ఘటిక మ్రింగినసిద్ధునియటుల నుల్లి

దిన్నకొమటివలె నూర కున్నవాఁడు

తెంపుమై వీని నెటులఁ జేయింపవలయుఁ

దెలుపుఁ దన శాస్త్రసరణి నుసేజనములు.

165

చ. భువ్రముగ రాణివాసమున దోహ మొసర్చినవాని కాజ్ఞ త

దృఢనము ముట్టుకో ల్లాని విభావరిఁ గాల్గును జేతులు న్నహా

టవిఁ దునిమింపఁ జెల్లు ననుట నివ్వని యట్లనె నేయుఁడంచు న

య్యవనిసురుం దలారులకు నప్పననేని నృపాలుఁ డయ్యెడఁ.

క. నెల విచ్చె నూతఁ ద్రోయఁగ
 నలివేణిని జీవితేశుఁ డై మును ప్రేమం
 బాలుపొందెఁ గానఁ దుది న
 య్యెలనాగకు నతఁడె జీవితేశుం డయ్యెన్. 167

ఉ. పట్టుఁడుపాటుఁడంచు సరపాలునిభృత్యులు నందడించుచున్
 గట్టిగ నాతనిన్ విడిచి కట్టిరి తన్నిలయంబు ముట్టుకో
 లుట్టిరి చుట్టుపట్లఁ బడిలంబుగఁ గావలి వెట్టి రావులుం
 జుట్టువురాండు బిడ్డలును శోకపయోనిధిలో మునుంగఁగన్.

క. చేయఁ దగునె రా జటు ల
 న్యాయముఁ దనుఁ గర్తృసాక్షి నడుగ న్వలదా
 బోయ యని రోసి కడకుం
 బోయెనో యన నంతఁ బ్రొద్దు పోటుకునఁ గ్రుంకెన్. 169

ఉ. ఆతఁడె గొంచుఁ బోయి తలయూరులు ఘోరవనాంతరస్థలిన్
 జేతులు కాళ్లు తున్నులుగఁ జేసిన నాయపరాధహీనుఁ డా
 పాతకమూరుఁ డాపరమపావనుఁ డానుకుచూరదేహుఁ డు
 ర్వీతలమేదురీభవదన్మజ్జవబాష్పజలప్రవాహుఁ డై. 170

గీ. హరి హరీ రామ రామ నారాయణా య
 టంచు వేదనఁ బొరలుచు నకట తన్ను
 నవ్వఁ డీ కవటోపాయ మెంచఁ జేసె
 నతని కీపాటులే వచ్చు ననుచుఁ బలికి. 171

క. అసురును రై వ్యసు వై యవ
 నిసురుం డటు తనువుఁ దొరఁగ నేరమి లేకే
 యుసురు మనక పోయెడువాఁ
 డుసురు మనక పోవునే నృపోత్తమతనయా. 172

గీ. ఆసుమంతుండ రాజరాజై జనించె
నలజయంతుండ వీ వైతి వలఘుచరిత
యెవ్వఁ డేకాలమున నించి యేమి చేసె
నాతఁ డాకాలమున నట్ల యనుభవించు. 173

వ. కావునఁ బూర్వజన్మదుష్కర్తంబువలన నీ కీడురవస్థ వా
టిల్లెఁ గాని నీవలన నిప్పుడు దోషం బీవన్నాత్తంబు లేదు
మీఁద గుభంబు రాఁగల దని పలికి యశరీరవాణి యరుగ
వెఱఁగుపడి రాకొనురుండు పైపైఁ బెరుఁగుసారుగునఁ ధరం
బడి పొరలి మొఱి లిడుచుండ నంశఁ దత్కథావృత్తాం
తం బంతయు నికుంజాంతరంబున నుండి యాకర్ణించి. 174

క. వంతఁ దల యూఁచి యారా
యెంతటిమాయలది యింత యెడ నేసిన దా
యింతియ కద రా జెఱుకయు
నింతియ కద యని తలారు లెంతయుఁ జింతఁ. 175

క. కువలయనేత్రాత్మజుఁ డగు
కువలయనేత్రాత్మజుని యకుంతితరుచి ది
వ్యవిఘ్నావణములు గొని కఁ
గవలను నీ రొలుకఁ బురమునకుఁ జని రంతఁ. 176

గీ. తనడు పేరిటిసారంగధరుని నిర్మ
లాత్ము దండింపఁ జెల్లునే యనుచుఁ గనలి
భువనజాతభయంకరస్ఫూర్తి వెడలె
నన మొఱసి యెట్టివాఁడె రథాంగవైరి. 177

గీ. మేలు పిచ్చగుంటుమీఁద భాగీరథి
వచ్చె ననఁగ నవుడు వానిపైని

గననభాగతలము నిగనిగ చంద్రికా
లహరి యబ్బి జొబ్బిలంగ నిండె.

178

ఉ. ఆనమయంబునం దొకమహాత్ముడు సిద్ధుడు హత్స్యనాథుడు
డక, భాసురశీలుడు డన్నగముపై నొకచో గుహలోన
నుండి యా, రాసుతుదీర్ఘరోదనవిరావము వీనుల బడ్డ,
గానలో, నీసరిప్రాదు వోవునడ నెవ్వడొకో విలపించు
చుండెడుక.

179

క. ఆరసి వత్తము గా కని
యారసికుడు తాపసోత్తమాగ్రణి దీనా
ధా రామితకరుణామృత
ధారా ధోరేయవికసిత మనోంబుజుడై.

180

సీ. పెనచి కెంజడలు నెత్తిని దిందుగాఁ జుట్టి
సింగినాదముకొమ్ము చెంప జెట్టి
పంచవన్నెలయోగవట్టె పొందుగ వైచి
ప్రాదునిద్దవుమేన బూది బూసి
పొడలయొడ్డాణాన నడుము చాల బిగించి
వెలివట్టుగంత మై నలవరించి
పెళపెళ మనెడుబెబ్బులితోలు మొలఁ గట్టి
చికిలిలాతవుఁగోలఁ జేతఁ బట్టి

గీ. యక్షమాల సువస్తులకక్షపాల
చెవుల నెలరాలకామాక్ష లవటుసీమ
నన్నవిడిగొడరు ద్రాక్షనరము లమర
గిలుకుఁబావలు దొడిగి కుత్కిలము డిగి.

181

ఉ. అల్లన నేఁగి వాడు తను వంతయు నెత్తుటఁ దోఁగి భూమిపైఁ
దెల్లి నెగుల్ ఘటిల్లఁగను దేలఁగ వైచి తలంకఁ జూచి హః
చెల్లరె యెంతపాతకము నేయఁగఁజేసిరో యిట్లు చందమా
మల్లునిఁ బోలు నీతలిరుటందవుఁ జక్కనితోమలాంగునిఁ.

మర్త్యము.

ఏటికిఁ మదిలోన సంశయ మింక నాతఁడె తెల్పు నా
మాట విందు మటంచు నోయి కుమార యెవ్వరివాడ వీ
పాటు రాఁగత మేమి నీకు స్వభావ మెవ్వ రటంద్రు నిఁ
దేటతెల్లమి గాఁగ సంతయుఁ దెల్పుమా యని యాదటఁ.

క. తాపననాథుఁడు వలికినఁ

దాప సనాథుఁ డగురాజతనయుఁడు ముంజే

మోపి మొగ మెత్తి నెప్పున

మోపిక లేఁతోహటిల్లి యును రను రనుచుఁ.

184

ఉ. ఆర్చెదో తీర్చెదో తెలుప నయ్యెడి దే మని యంతఁ దేరి హః
యోర్పు పెఱుంగ కంటి నదయోత్తమ నీ వెవరయ్య నన్ను నీ
డేర్పఁ దలంచి నూనవునిలేవను వచ్చినశంకరుండవో
కూర్చినప్రాణబంధుఁడవో కూరిమి రాఁగతమెయ్యెడియ్యెడఁ.

సీ. వినవయ్య రాజరా జనురాజతనయుండ

సారంగధరుఁ డన జరఁగువాడ

నొకపావురమువెంట వెకలి నై నవతిత

ల్లింటికిఁ జన నామె యొంటి నుండి

కామాంధురా లయి కలయఁ గోరిన నీవు

జనని వే నుతుండ దోసం బటంచుఁ

దలఁగి వచ్చినఁ దనతప్పు నావయిఁ జూపి
భూపాలునకు నెగఁబోసి యిర్పాన్

ఆ. నాజ్ఞ వెట్టఁ జేసె నలకన్నతండ్రియు
వెరపు మాలి యిటుల వేగిరించెఁ
దావనేంద్ర యింక దైవంబు నేమని
దూఱువాడ నట్టి దూరు వాడ.

186

ఆ. మృగకులంబె కాని మిట్టాడ మానిసి
యెందు లేనియట్టి యీ యడవిని
నీసుధారసోక్తి నెఱయ నియ్యెడ విని
చెవులు చల్ల నయ్యె సిద్ధపర్య.

187

వ. నీవు మహాయోగిపురుషుండ వని తోచె నీనమ్ముఖంబు
గలుగుటం జేసి యంతతడవు మాటాడఁ గలిగె గరంబు
నరంబులు దివియును నున్నవి మున్న కరపదచ్ఛేదనం
బొనరించిన వారినే కంఠలుంఠనం బొనరింపుఁ డని
వేడుకొన నైతి ధారాశక్తీలాలంబులు గోలఁ బయిం
బడుపివీలికామక్షికాదికంబుల జోవఁ జేతులు లేవు గర్భ
శ్రీమంతుం డయినరాజకుమారునకుఁ జూపి యిపోడు
ములు చూచితే యని మోర్లు నూపి తత్కరంబులు శిరం
బునఁ జేర్చి యింక నొక్కటి విన్నవించెదఁ జిత్తంబులోనఁ
గోపంబు లేదు గదా యని దీనాలాపంబుల.

188

గీ. అనదుగాఁ జూడ కీమాట యథుము చెంద
దనదుగా నిన్ను వేడెద యతివరేణ్య
యలమట నహింపఁ జాలను బొలియ నొక్క
మందు గల్గిన దయనేయుమా రయమున.

189

క ర .

అనిన నయ్యకలంక మై యలరారునీరుకొలంకునె
మ్మనము గల్గు మహానుభావుడు మాశవక్షీతిపాలనం
దనునివేదనఁ జూచి హా గురునాథ యీశ సదాశివా
యనుచుఁ దామరపాకునీరు క్రియం దలంకి దయామర్తి.

క. వినవోయి రాజనందన

తను వేటికిఁ దొరఁగవలయుఁ దల్లడపడఁ గాఁ
జనునె పురాకృతకర్తృం
బనుభవమునఁ గాక తీరునా యెవ్వరికిఁ.

191

గీ. మందు దయ నేయు మంటి వే మందు నిన్ను
మందులకుఁ గాక యిటు నేయ మాకుఁ దగునె
యనదుగా నన్ను వేఁడెద సంటివి గద
యదియుఁ దప్పదు పొగ్గి మి త్తడలవలదు.

192

క. మనపాలఁ గలఁడు శంకరుఁ

డనపాయోపాయుఁ డాశ్రితానేకావ
ద్యనపావకుఁ డా లోకా
వనపాటపుఁ గొలువ లేనివస్తువు గలచే.

193

మ. అని యూరార్చి కుమారుఁ గొంచు జని వే యష్టాననా
ధుండు న, ల్లనిచెంగల్వదొనం దనూరుధిర మెల్లం దోమి సీరా
ర్చి వా, ల్లనుదోయిం దడిఁ దోచి తేటజలముల్ గా దోయి
టం దెచ్చి ద, ప్పి నివారింది యలంత జేర్చి యతనిం బెం
పొందఁగాఁ జేయుచు.

194

చ. తనగుహలోపల న్నిలిపి తా మును గోలఁగఁ జిక్కినట్టిది
కృనితరిపాలుదానపుడుకంతము మోవఁగఁద్రావఁజేయ మే

బన్ధుపడి నీట ముంచినను బాలను ముంచిన నీవె దిక్కు నా
కని యుదితో క్తులంగడుప్రియం బొనరించె నతండు జేరుచుఁ.

గీ. అరయ భువనై కమహిమాధ్యుఁ డైనయట్టి
మత్స్యనాథుండు రాజకుమారమణికిఁ
గరచరణపంకజోత్పత్తి గలుగఁజేయ
నొకయుపాయంబు చింతించు చుండె నంత. 196

క. తెలతెలవాఱఁగ వచ్చెను
వెలవెలఁ బాతె నెల దొవలు విలవిలఁబడియె
బలవల నయ్యెం జక్కలు
కలకల సగె దిశలు పక్షికలకల మెసఁగె. 197

ఉ. కొందఱు పొందురంబనఁగఁ గొందఱు శోణమనంగ నీటఁ బొ
ల్పుండఁగఁ జేపి పాల్కడలి నంటినజి డ్దది తెల్పు గా దిదే
నందియ మేల చూడుఁ డని చక్కఁగ నజ్జలశాయి కాన్తుభం
బందఱు చూడ నెత్తె నన నంత నభోమణి దోచె నెఱ్ఱగఁ.

మ. అలరా జట్లు కుమారు దండనమునీయం బంచి శోకవ్యథ
నిల కావేగున నిద్రలేకడలుచు నిద్రించి మేల్కన్నపా
ల్పలరం జాల నలక్ష్యరూపముగ గాల్యప్రక్రియల్ దీర్చి మో
నలఁ గొల్లెన్వ తల వంచి ఖిన్నుఁ డయి చాంచల్యంబుతో
నుండఁగఁ. 199

క. తలవరులు వచ్చి ధరణి
తలవరులు ప్రధానులును హితజనులుఁ దగువా
రలు నింతటంతటం జం
కలఁ జేతు లిడికొని యుండఁగా నృపుమ్రోలఁ. 200

క. నిగనిగనిభూవణము లిడి

నగులున నడ్డవడి యేడ్చి నేడు కుమారుఁ
నుగుణాధ్యం డని తెలియక
తెగి యూరక యాజ్ఞ పెట్టితిరి గద యంచుఁ.

201

క. ఆకాశవాణి నెప్పిన

యాకథయును నూఱడించి యనుటయుఁ దెలుపఁ
శోకము హర్షము వెఱఁగును
జీ కొనరింపంగ విభుఁడు చిత్తం బగులఁ.

202

ఉ. నిగ్గన లేచి బంధుల సుధీమణులం దగువారిఁ దోడుకొం

చగ్గల మైనతోపమున నంతిపురింబున కేఁగి దీనికిం
దగ్గదు తాలి సామవచనంబులఁ గా దిఁక నిష్ఠురోక్తులఁ
బెగ్గిలఁ జేయఁ జెల్లు నని పిల్వఁగఁ బంపి లతాంగి నయ్యెడఁ.

గీ. ఓసి సాపాత్తురాల నీ వేనదారి

గాయకపుసుద్దు లెల్ల నాకాశవాణి
తెలుప విని వచ్చి తలవరుల్ కొలువులోనఁ
జెప్పినా రిప్పు డంద అచ్చెరువు నొంద.

204

గీ. టక్కు టకటొంకు టాటోటు తవలు వగలుఁ

గట్టి పెట్టింకఁ గలది కలట్టె దెలుపు
తెలుప కుండిన నీబుద్ధికొలఁది చూడు
మఱి యనుచు రాజు బెదరించి మాటలాడ.

205

క. వంచాడించక తాలిమి

డించక బిగు వెడలి దల్లడించక మదిలో
నించుకయైనను దాఁ జలి
యించక యాగట్టువాయి యిట్లని పలికెఁ.

206

చ. తెలిసితి హః యి దంతయును దేవరపట్టపుదేవికై తపం
బలసుతుపాడిఁ దప్పినను నాజ్ఞ యొనర్పఁగ లంచ మిచ్చి వే
పిలిచి తలార్ల చేత ననిపించిన దిట్టల నీకువాళము
తైలియక వెట్టిరాజ యిది లెన్న నిజం బని నమ్మినాడవే. 207

సీ. ఎ-త నేసినది నేఁ డిది విన్నఁ గన్నఁ జో
ద్యము గావో మఱి దబ్బు దబ్బిన నిటు
వలె నుండవలె మెచ్చవలదె యిందులకు ర
త్నాంగిని జూచినయట్టి వార
లది నిజం బనవలెఁ గద యెన్ని గఱచిన
దాకాశవాణి యటంచు నొకటి
గల్పించినది చూడఁ గానలో నట రాత్రి
యట వారితో మాట లాడిన దట

గీ. కటకటా యెట్టివింత లాకాశవాణి
యాడఁ బలికిన డెటు పోయె నీడఁ బలుక
రాదె యిపు డని వగ్గించి రాజకీర
వాణి పలికిన నాకాశవాణి పలికె.

208

గీ. ఇంత నేరక యుండిన సంతపనికిఁ
జొత్తువే బల్కిఁ గొంగును జుట్టి పట్టి
యెనయు మని నీ వసంగ నాయన పెసంగ
నాఁ డెటుంగనె యంగనా నంగనాచి.

209

చ. అని వినవోయి రాజ భువనై కనునోహరమూర్తి యైన నీ
దనయునిఁ జూచి మోహపరితాపమున న్నిలు పోవలేక యీ
చెనఁటి పయిం బడం గదియఁ జెల్లునె తల్లివి గావె నాకు నీ
వనికమఁబావభీతుఁడయియాయనతఁగడఁ ద్రోచిపోయినఁ.

ఉ. కోపమునం గయాలి కొనగోళ్లఁ గుచంబులు తాన వ్రచ్చి
లోఁ, బాపనియీను గాఁగ నుత్తుపై నటు నింద ఘటింప
నీవు న, ప్పాపనిఁ బట్టి తెచ్చి కరపాదము కోయఁగఁ బంది
యూరకే, పాపము గట్టుకొంటివి నృపాలక యెంతటిహంత
వేంచఁగఁ. 211

క. నీతో నిక భాషించినఁ
బాతక మని యంత గగనభారతి యేఁగఁ
భూతలపతి శోక వనీ
వాతసుహృత్తులికీభవన్తాననుఁ డై. 212

ఉ. హా తనయా వివేకరహితాత్ముఁడ నై నిను నిగ్రహించితిం
గా తెగి లోకనింద కొడిగట్టితిఁగా జగజంత యైనయీ
భీతమ్ముగాఁజీమాట చెవిఁ బెట్టితిఁగా యతిఘోరపాతకం
వీతటి నీతి నూలి రచియించితిఁగా యని సాశ్రునేత్రుఁ డై.

క. బజగమగుదానిమాటలు
నిజ మని గురుభక్తినిరతు నిర్మలచరితుఁ
సుజనుఁ గుమారుని లీలాం
గజునిం బో నాడుకొంటిఁ గద నే ననుచుఁ. 214

గీ. కుటిలచటులమలేమన క్రూరవర్త
నాలి దుర్గుణ గణ జీవనాలి నాలి
నతి కుతల పూతనాలిఁ జిన్నాలి నతఁడు
కూపమున నూకఁ బనిచెఁ బెన్గోపమునను. 215

ఉ. ఆయెడ రాజనానతి మృగాక్షిని రజ్జునిబద్ధఁ జేసి య
న్యాయమురాకుమారునుగుణాగ్రణిఁ బాపనశీలు నుత్తముఁ
మా'యలు వన్ని ముచ్చరముమైఁ దునిమించెను జూడ నున్న

ద, న్నా యిది మేఁకవన్నెపులి యందుఁ దలారులు గొంచుఁ
బోవఁగఁ. 216

వ. కుచ్చితురా లై నయచ్చపలలోచనం జూచి పారు లందఱు
గచ్చుకొని గ్రచ్చపాదఁ గదలించినకై వడి విచ్చలవిడి నోరికి
వచ్చినట్టు వెచ్చిన కిచ్చువారును దానికి నటువలెఁ గావ
లయు నని పగ్గించువారును దీని కివి పాటులా యని పండ్లు
కొలుకువారును బావజాతికానా కన్నులు దెఱవనిసావని
పై నిరావనిందలు గడియించి యానిసుపుగోడు పోసి
కొంటి వందుల నీ కేమి గలిగెనే యనుచారును నిర్ని
మిత్త ముత్తమపురుషునకుం జేసినదోషంబు తోడనె చూ
పకపోవునే యనువారును 'సాహసం వద్ధుణం చైవ' యు
న్నది తప్పునే యనువారును నెంతకుఁ దెగించె జూడు
మా యాడుదాని నమ్మవచ్చునే యనువారు నై యితి
యును. 217

క. ఒం డేమి దోష మెఱుఁగక
యూండెనుసారంగధరుని నూరక పతితోఁ
గొండెంబు నెప్పి తొడిఁబడ
దండింపఁగఁ బనిచె నెంత దయ లేని దయో. 218

చ. తెలియఁజూచినట్లనె మదిఁ బుధు లారసి తప్పు నీపయిఁ
గల దని పల్కుచోఁగుచయుగం బటు బట్టబయల్లఁ జేసి తో
యలికచ లేదు బంతి యన నందఱుడెందము నిశ్చయంబుపెం
పాలయఁగఁ గల్గితోడనిజ మొప్పదుగా దలపోసి చూచినఁ.

చ. కని కర మేది బిడ్డని నకారణ మూరక యిప్పు డయ్యయో
కనికర మేది యాజ్ఞ యిడఁగా తన బుద్ధి కలా లనద్వివే

కనికర మేది ముఖ వినుతగౌరవకీర్తి వహించి యింక నిం
కనికట మేదిసీవిధుడు గాంచెను నేడని పొక్కి రందఱున్.

గీ. చెలి యిప్పుడు ఘోరపాపంబు నేసి మీఁద
నరకకూపంబులోఁ బడఁ దలఁచునీకు
నురక కూపంబులో నిపు డుఱుకు టరుదె
పాటు పడు మని పఱచినపాటు పఱచి. 221

క. జడ లల్లుచుఁ బిన్నప్పుడె
పడఁతులు శను నూతఁ బడెదొ పాఁతఱఁ బడెదొ
నుడువు మనుమాట నిజ మై
పడె నూతను నార నూఱుబార లనంగఁ. 222

చ. అటువలె నింతి నాజ్ఞ యిడి యామనుజేశుఁడు మంగలంబునం
బెటిలినపేరిగింజవలె మిక్కిలి పుత్త్రవియోగబాధ న
ట్టిటువడి ధారుణీస్థలివయిం బడి నందనురూపశేఖిలుఁ
బటుగుణశీలముల్ దలఁచి పల్వగలం బలవించుచుండఁగఁ.

వ. ఆవ్యూహపర్థనమతి మతిమంతుం డతని కి ట్లనియె. 224

క. చనునే యిటుపలఁ జింతి
ల్ల నృపాలక నింద రావలసి నాపలుకుల్
విన నైతివి చే మించిన
వనులకు నీ వింకఁ గన్తివడవచ్చునొకో. 225

ఉ. మాను దురంత వేదనఁ గుమారిల నేల పసిండికొండవి
ల్కానివరప్రసాదమునఁ గల్గినవానికి హాని వచ్చునా
మానవనాథ యన్న మతిమంతుఁడ నీ వనుటెల్ల నిక్క మా
నా నిది లోకనిందితుఁడ నైతిని నీవలు కాచరింపమిన్. 226

క. అరయఁగల సాక్షిఁ గోరక

తెఱవనడక యంద మని మది న్నమ్మి సుతుం

బరుసనిపాటులఁ బఱచితి

బరు సని యిది యెఱుక లేక పదరితి నయయో. 227

ఉ. ఇట్టుగనుండె నాయెఱుక యేమనువాఁడ మహేశునత్కృప

నెట్టన వాఁడు ప్రాణముల నిల్పినఁ జా లిటఁ దెచ్చి వెజ్జలం

తెట్టి గుణంబు చేసి మదిఁ బేరిన నెంజలి దీఱ వాని కే

బట్టము గట్టి కాసలఁ దప మ్మొసరించెద నయ్య చయ్యనఁ.

క. అనుగు లయి హితజనంబులు

ననుఁగుంజట్టములు రాఁగ నవుడు దలారుల్

వనసీమ తెరువు నూపఁగఁ

జనియెఁ జననాయకుండు జాయాన్వితుఁ డై. 228

చ. చని మును దండనం బిడినచక్కిని వధ్యశిలాతలంబుదా

వునఁ బడియున్న కెంజగురుఁబోల్వసివాడినకాళ్లుఁ జేతులుం

గని నెగు లొందివట్టి నటఁ గానకమూర్ఖిలి యంతఁ గొంతనే

వున కినుమంత దెప్పితీ విభుం డలపూఁబొదరిండ్లఁ జీరుచుఁ.

సీ. అరసి చూతిము పదం డాకాసలో నున్న

నరసి చూతము తెచ్చి యనుచు నేఁగుఁ

గాన రే యే మైనఁ గని మెగాల్ దినియెనో

కానరే యని వేటకాండ్ర నడుగుఁ

బొదల నెవ్వగ నైన వెదకి కానఁగలేక

పొదల నెవ్వగ నేలఁ బొరలి యడలుఁ

దనయుని కీపాటు నెనయఁ జేసితి నయో

తన యుని కింక నేల యనుచుఁ బొగులు

గీ. వనరు హా యను నుకుమార వదన విజిత
వనరుహా యను వెత నేయవలెనె యింత
దైవమా యనుఁ దలఁపని తలఁపు లివిగొ
దైవమాయను దెలియంగఁ దరమె యనుచు. 23

సీ. దట్టంపువిరిమొల్ల తావులతావుల
నమరు లతాకుడుంగములగములఁ
జల్లనిసురపొన్న చాయలచాయల
నరుదారుమాణిశ్యదరులదరుల
వలిదేరు పన్నీరు వంకలవంకల
గాలితేజీల నిల్కడలకడలఁ
గొంజీకటులు గ్రమ్ము కోసలకోసల
ఘనమైన యోగిపుంగవుల గవుల

గీ. నరసి పెదపులు దడుపుచు నరిగి యరిగి
దొరఁగున శ్రులు గన్నుదామరల మరలఁ
గుసుమబాణుని సగజాలుకొమరుకొమరు
విభుఁడు మదిలోనఁ బాయని వెతకు వెతకు. 232

ప. ఇట్లు తద్దోర కాంతారంబునఁ బలుదెసలం గొందఁ జను
చరులం జఱుల నందుగొందుల నందంద నందనాన్వేషం
జానరింప నియమించి తానునుం జని వేగ మృగ విహగ
తరు గిరి ప్రముఖ నిఖిలచరాచరంబులం జూచి యేదిన
దైన్యంబున. 233

ఉ. మిక్కిలి సా దనం దగిన మేటి నెఱుంగరె మల్లులార మే
లెక్కుడురూపువాని నిట నిచ్చటఁ గానరె మావులార పే

రక్కట నూని పెంపు గని వాతనిఁ జూడరె ధాతులార యిం
పెక్కిన కొమ్మలార కనరే సుకుమారుఁ గుమారమన్తఘ్నన్.

గీ. మీకులములేటిఁ జేవట్టి మీవిరోధి

యైన వులిఁ జెండి మైచర్త మూనఁ గాడె

యట్టిమే లైన నెఱిఁగి యా హరునిపేర

నైనఁగు సారంగధరుఁ జూపుఁ డేణులార.

235

శా. నాళికారికి నొక్కజంక నొకయేణం బంజనాకామికిం

గాళికాంతున కొక్కలేడి యిడి యింకం గూడునే మూడువా

టాలుంబెట్టిన చెంగనాలు మము ముట్ట రాకుఁ డ్దరీతి మీ

రేలా పోయెడ రేణులార నిలుపుండి మాసుతుం జూపుఁడి.

సీ. తరులార చెంచుబిత్తరులార కానరే

మాకుమారునిఁ బోలు మాకుమారు

హరులార పవమాన హరులార కానరే

మాకుమారునిఁ బోలు మాకుమారుఁ

జలుగార లేటినుచ్చరులార కానరే

మాకుమారునిఁ బోలు మాకుమారుఁ

గరులార మానిశంకరులార కానరే

మాకుమారునిఁ బోలు మాకుమారు

గీ. నదములార చలతోక్తనదములార

శుకములార ప్రపుల్లకింశుకములార

మాకు మాటు వచింపని మాకుమారు

గానరే యని వెదకి రక్కానలోన.

237

సీ. కర్పూరవాసనల్ గలయంగఁ బొలయంగ

సారంగధరుఁ డని చేరఁ పోవు

శ్రీగంధవానన ల్చిక్కంగ నిక్కంగ
సారంగధరుఁ డని చేరఁ బోవుఁ
గస్తూరివాననల్ గమ్మంగ గ్రమ్మంగ
సారంగధరుఁ డని చేరఁ బోవు
జవాదీవానన ల్జడియంగ సుడియంగ
సారంగధరుఁ డని చేరఁ బోవుఁ

గీ. బోయి ఘనసార ఘనసారభూజ మృదువ
టీర వృగకుల సంకుల టెకుల నట
స్రక్తి తద్గంధముహితాంగు సుతుని నతఁడు
కానకడల విచారించి కాన కడల.

238

క. తలవరులు నెలవరులు
బొలవరులు వచ్చి యంత భూపాలునితో
మలలందు నెలలందు
శిలలందును నెల్ల నారసిర మే మందున్.

239

ఉ. కాన మటంచుఁ జెప్పిన గకాపికలైన మనంబుతో నర
గాన్వినఁ గులాంగనానహితుఁడై యటఁ గ్రమ్మటివచ్చి కామినీ
నూనశ రోపమాన సుత శోణిత పంకిల భూమి నామహీ
జాని భుజానిరాహత విశాలశిలాచయుఁ డై పడఁగ వడిన్.

వ. అప్పుడు.

241

క. అ క్కెండి యీ రెలుం గై
చెక్కులు నెమరించి నెలులు చిక్కులు వడి కా
ల్పొక్కి వసి వాడి యూర్పుల
వెక్కుం గెమ్మైని కమలి వికలాంగముతోన్.

242

- క. పట్టాభిషిక్తుకడుపునఁ
బుట్టి మహారాజ్యసుఖముఁ బొందక కుడువం
గట్టం గల కాలంబునఁ
గట్ట నీ కడవిపాలు గావలనఁ గదా. 243
- క. ఎట్టోర్తు నన్న నీ నీ
కట్టెడి యగు దొడ్డరాజు కడుపున నేలా
పుట్టితివి పేదకడుపునఁ
బుట్టిన నొక కొంతకాలము నుభంతువుగా. 244
- ఆ. నిను వధించినట్టి వెనుక నయ్యశరీరి
పలుక కుండ నేమి పలిక నేమి
నీవు నచ్చువెనుక నామృషాచిత్రాంగి
పొలియ కుండ నేమి పొలిసె నేమి. 245
- నీ. సంపెంగనూనెవాసనలఁ బెంపెక్కిన
యలకలా యివి కూర్చితఱుకు మొలక
చిట్టాడునాఁడు నాచిటికెనవ్రే ల్వట్టు
చేతులా యివి ముద్దుఁజిన్నికూన
ఘలుఘలు మని యందియలు మోయ నడయాడు
నడుగులా యిసి ప్రోదియనుఁగుఁజూల
వ్రేమ నాచ న్నిచ్చి పెంచిన నీమేని
నత్తురా యిది పూపననరుపట్టి
- గీ. యనుచు నట రాలి యుప్పట్టి యతనికురులు
కరచరణఖండర క్రవంకములు మమత
నెత్తి యక్కునఁ జెక్కున నొత్తుకొనుచు
నిందుముఖ యేడ్చె గోయిల లెల్లఁ గదియ. 246

వ. అంశ మూర్ఖాకాంతం జ్ఞానమహీకాంతం డాకకాంత
తడవునకుం దెలిసి సంతాపంబున. 247

ఉ. ప్రేయసిమాట యట్లు చెనిఁ బెట్టి వృథా కరపాదహీనుని
జేయుట కాక జీవ మెడఁజేయఁగ వచ్చితి నంచు దాఁగితో
నాయనరాధ మిం కిట మనంబున నైరిచి పల్కవోయి రా
వోయికుమారయెందడఁగితోయియటంచెలుగై త్రిచీరుచుఁ.

సీ. పరరాష్ట్రమున కై నఁ బాటిపో బెదరించి
యిట్టట్లు గాసి చేయింప నైతిఁ
ద ప్పప్పు శోధించి తరువాతఁ జెప్పెద
నంచు నేటికిఁ బెరి నుంచ నైతి
సుఖముల నందిచ్చు సుతుఁడు గల్గఁడు గాక
లలన లేమరు దని తలఁప నైతిఁ
బదరి కార్యము నేయునరుమవ ర్తనుఁడు వి
వన్నుఁ డౌ ననునీతి యెన్న నైతిఁ

గీ. గూడు చవి యని తిన నింకఁ గూడు నొక్కొ
తనువు త్యజియింతు ననుచు వింతనువు మీఱ
గుండు మెడఁ గట్టి భూభుజంగుండు నిండు
చెలుపులోఁ బడఁ నోఁగ నచ్చెరువు గాఁగ. 249

చ. పలికె రయంబునం జదలిపల్కుల చిల్కలకొల్లికి యంత హా
నిలు నిలు రాజ యిట్లు దగునే త్యజియింపఁ బురారిపట్టి యై
యలరినమత్స్యనాథుఁ డనునట్టిమహాత్మునిదండ నీడుగా
దిలిసుతుఁ డున్నవాఁడు కడు దీమన మేది తలంక నేటికిఁ.

ఉ. మేరుగిరీంద్ర చాపుని యమేయకృపారసపూర్ణదృష్టి సీ
కూరిమివట్టిపైఁ గలదు కొంచెములోననె కాయసిద్ధికిం

గారణ మున్న చాతనికేగా మదిఁ గుండకుఁ డీయనిత్యసం
సారమిదేమిట్రాఁతి ధరళాశ్వతుఁడై మను నాతఁ డున్నతి.

క. ఎక్కడినుతు లెక్కడినతు

లెక్కడితలిదండ్రు లెవరి కెవ రొకొ కొన్నా

లెక్కఱవడి తిరుగాడుదు

రక్కట యిది యంత మాయ యని యెఱుఁగరుగా. 252

క. మరు లింత దగునె నృపతికి

ధర పాలననేయ కునికి ధర్మం బగునే

నరగునఁ దిరిగి పురంబున

కరుగుము చింతిలక మానవాధిపతిలకా.

253

ఆ. అశఁడు కరపదద్యయమ్ములు వచ్చి నీ

కడకు వచ్చి చూడఁగలఁడు మీఁద

నధిప నమ్ము దీని కనుమాన మేమియు

నింక వలదు వగల నింకవలదు.

254

క. నావుడుఁ దహతపా వీడ్కొని

దై వారిసవేడ్క రాజధానికి వేగ

దేవియుఁ దానును సరిగి మ

హింపల్లభుఁ డచట రాజ్య మేలుచు నుండె.

255

వ. అంత నచ్చట మత్సేయ్యంద్రుండు నరేంద్రనందను నొక్క
మందిమంచెపై నుంచి నిచ్చలుఁ గృపాలుండై గోపాలుండు
నిచ్చల మగుభక్తిని దెచ్చి యిచ్చుపాలు నగపాలు బాలుని
పాలు గావించి పోషించుచు నధ్యాత్మజ్ఞానోపదేశం జానం
గం దలంచి యత్యంతనిష నిష్టాసనాసీనుం జేసి యోగా
నన బంధవిశేషంబులు రేచకపూరకకుంభకంబుల విధం

బులును రాజయోగ హఠయోగ లయయోగ మంత్ర
యోగ లంబికాయోగంబు లాదిగాఁగలయోగంబులవృత్తాం
తంబులం దెలిసి యభ్యాసంబు నేయింపం గతిపయదినం
బులకుం బనువడి యోగాసంగుం డై యుండం జూచి సమీ
చీనయోగసమాధిగాఁ దెలిసి కరచరణాభ్యుదయసంపత్సం
పాదననమయం బిది యని యశం డూర్ధ్వదృష్టిం జక్కం
జూడకుండుటఁ బైకి నొకయఖండగండోపలం బెగయ వైచి
యిది తప్పక చూడుమా చూడ కున్నం జూడాతలంబునం
బడు ననినం దనదృష్టి మరల్చక చూచుచుండఁ గొంత
కాలంబునకు.

256

చ. మొలక లొకింత గాసఁబడి మోసులు మెల్లనె వెల్లి సోగ
లై, నెలకొని వ్రేళ్లు గోళ్లును జనించి చొకారము లై మి
టారికెం, దలిరుల బొమ్మ గట్టి యలతమ్ముల యెమ్మెలు
చూఱ వట్టి యిం, పలరఁగ వచ్చె నాని కిరవై తగ వింత
గఁ గాళ్లు నేతులున్.

257

గీ. కాంచి యపుడు ప్రమాదించి మంచె దించి
నడవఁగా లేకయుండెడు నాతనికిని
దనకరము లిచ్చి హరుపట్టి యొనరఁబట్టి
యల్ల నడుగిడఁ జేసెఁ గౌటగుటఁజేసి.

258

సీ. జుట్టవ్రేళ్లను రెండుఁ బట్టించి నడిపింపఁ
దలఁకుచు రా లేమి బలిమిఁ దిగుచుఁ
దనచేతినిడుదలాతవుఁగోల యందిచ్చి
మెల్లమెల్లనె కొంత మెలఁగఁ జేయు

నవలంబ ముడిగిర మ్మన నాల్గుడుగు లేఁగి
 పడఁబోవ గ్రక్కునఁ బట్టి నిలుపుఁ
 జనుడెంచి బినబిన దను నంటుకొ మ్మని
 వచ్చిన నగుచు నవ్వలని కరుగు

గీ. నాఁడునాటికి నీరీతి నడవ నేర్పఁ
 గొన్నినాళ్లకు నలవడి కొంకు దీటి
 లెన్న లై కరవదములు లీలఁ దనరఁ
 బ్రేమ సారంగి యనియెడి పే రొనంగి.

259

ఉ. సద్గుణరాశి యై తనరుసాత్మికమాలికి వల్గుతత్వనం
 పద్గరిమృ నమ నైమణిమంత్రమహామధవస్తు లిచ్చి శుం
 భద్రతి సిద్ధయోగకుల పట్టముగట్టి కృతార్థుఁ జేసినం
 దద్గురునాథుమాట జవదాటక నిశ్చలభక్తియుక్తుఁ డై.

గీ. కాయసిద్ధి వచస్సిద్ధి గలిగి యతఁడు
 చెలులకాంక్షలు తీర్చిపానలును లేక
 వట్టివది యెల్ల బంగారుగట్టు గాఁగ
 మెట్టివది యెల్ల నిధియు నై మెలఁగుచుండె.

261

గీ. ఉండి యొకనాఁడు తమవార లున్నకడకుఁ
 బోయి రావలె నని బుద్ధి పొడమి వేఁడు
 కొనె గురుని నాఁ గదా వివేకులకు నెల్లఁ
 దల్లిదండ్రులు మఱవ రాఁ దగనివారు.

262

గీ. గురునిపంపున సంతోషభరితుఁ డగుచు
 బాదుకలు మెట్టి తలిదండ్రీపజ్జఁ దలఁచె
 దలఁచినప్పుడె పోయి ముంగలను నిలిచె
 నిలిచినప్పుడె విస్తయాసీవుకు లగుచు.

2

సీ. మానేరమి మనంబులో నుంప కిటు వచ్చి

తక్కటగలయట్టి యనుగుంబట్టి
యాకాశవాణివాక్యంబుచే బ్రతికి నీ
కెదురునూచితిమి సు ష్టిన్నివాళ్ళు

మావంటిభాగ్యనంపన్నలు లేరుగా
గ్రమ్మట నినుఁ జూడఁ గలిగెఁ గాన
నీశ్వరాంశంబ యశా దీపు గాకుండిన
మనుఁమాత్రున కింతమహిమ గలదె

గీ. యనుచు మొగములు దెలిసి దేహములు పొంగి
పలుమలును గొంగిలించుచుఁ బాణిపాద
తలము లలముచుఁ దలిదండ్రు లలమి నపుడు
వారివేడుకలకు మితి మేర గలదె.

264

ఉ. ఇక్కరణి సుహృజ్జనము లెంతయుఁ గన్నులఁ గప్పుగొంచుఁ
బే, రక్కటఁ బూజ నేయ నతఁ డందులఁ గొన్నిదినంబు
లున్న నా, చక్కనియన్న యీధరణిచక్ర మశేషము నీవ
యేలు నీ, చక్కి భుజించుచుండెదము సౌఖ్యముతో నని
తండ్రి పల్కినన్.

265

గీ. నాగురుం డైన యలమత్స్యనాథుతోడ
నిదిగొ మావారిఁ హూచి వచ్చెద నటంచుఁ
బ్రార్థన మొనర్చి వచ్చిన రాక గాని
రాజ్యభోగేచ్ఛ వచ్చిన రాక గాదు.

266

సీ. నర్వ నర్వంనహ నిర్వాహక భ్యాతి
కాయసిద్ధిఁ బొసంగఁ జేయఁ గలదె

యంగనా దృఢ కుచాలింగ నానందంబు
 ప్రాయంబు తిరముగాఁ జేయఁ గలదె
 గంధసింధుర ఘటా గంధర్వ భట నేన
 సిద్ధక్రియలు గల్గఁ జేయఁ గలదె
 దివ్యరత్నావళీద్రవ్యరాశినమస్తి
 జీవద్వయఃప్రాప్తిఁ జేయఁ గలదె

గీ. యిన్నియును గల్గె గురుకృపాదృష్టివలన
 యోగలీలానుభముకన్న నొక్కనుభము
 గలదె యని యిట్లు జ్ఞానంబు దెలిసి వారి
 ధన్యులుగఁ జేసి సారంగి దయఁ జెలంగి.

257

గీ. మౌళికరుఁ డైననుతుఁ డుద్యమంబు నొందఁ
 గలఁడు మీఁకొకఁ డని యనాగతముఁ దెల్పి
 వచ్చి తడ వయ్యె నింకఁ బోవలయు గురుని
 యొద్ద కని తల్లిదండ్రుల నుపచరించి.

268

ఉ. అచ్చటు వాసి యాశీషపదాంబుజభక్తిఘరంధరుండు ముఱ
 వచ్చినత్రోవ నేగి గురునాథునకుం బ్రణమిల్లి నిల్చిన్
 వచ్చితె యన్న రాజ్యవిభవంబులు హస్తగతంబు లైనచో
 హెచ్చు గదన్న నీకుఁ బ్రతియెవ్వరు జ్ఞానమహత్త్వసంపదఁ.

చ. అని గణుతింప నగ్గురుకులాగ్రణి నేవను జాలఁ జేసి దీ
 వనలు వహించి పుణ్య లగువారలకుం దనదివ్యమూర్తిఁ గుం
 భినిఁ గలిపించుచున్ దనదుపేరు దలంచినవారికిఁ యిశో
 ధనమూలు గల్గఁ జేయుచు ననా యతఁ డుండుఁ జిరాయు
 రున్నతిఁ.

270

క. సారంగధరచరిత మె

వాసుం జదివినను వినన వ్రాసిన సాధా
గ్యారోగ్యపు శ్రీపా శ్రీ
శ్రీగర్భజనాభివృద్ధి జెలగుదురు సుమీ.

271

క. కలహరంభణ కాతూ

హల పులకిత భుజపరాక్రమాన్జితనానా
జలదుర్గ వనీదుర్గ
ఫలదుర్గ రాహర్షదుర్గ సామూజ్యనిధి.

272

ఉ. క్షేత్రగళై కలాంఘన విజిత్యర శుభ్రయశోవిశాల ధా
రాళగళన్తదద్విప విరాజినభాభవనాంగణా ధనా
వేళగరిష్ఠదాన పదవీపరితోషిత కాళి గౌతమీ
చోళకవిద్విజన్తుతివచోలగ చోలగమూనభంజనా.

273

భుజంగ ప్రయతము.

అరాతిక్షమాభృద్విదాంచత్కృపాణా
సరాధీశ్వరాకారనాళీకబాణా
స్థిరానందనా రాసుసేవాధురీణా
విరాజచ్ఛత్రుష్టప్తివిశ్యాప్రవీణా.

274

గద్యము. ఇది శ్రీ సూర్యనారాయణ వరప్రసాదలబ్ధ ప్రసిద్ధవా
గై వీధన చేచుకూర లక్ష్మీనామాత్యశతనూధవ సదారాధిత
బుధసమాజ వేంకటరాజప్రణీతం జైన సారంగధరచరిత్రం
బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును దృతీయాశ్వాసము.

సా ర ం గ ధ ర చ రి త్ర ము

సంపూర్ణము.

ఆంధ్రగ్రంథములు.

ప్రతి 1-కి రూ. అ.

శ్రీమదాంధ్రభారతము-పద్యకావ్యము:—

...

1 సంపుటముల ప్రతి

...

15 12

3 సంపుటముల ప్రతి

...

15 0

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము

...

0 12

తెనుగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు

...

0 2

భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమ ప్రతి

...

4 0

కృష్ణారాయవిజయము, మహారథులకృతము

...

0 8

అంకావిజయము (రావణదమ్మియము), సటిక,

పిండిప్రోలు అత్తగారికవికృతము

...

1 4

నిర్యచనోత్తరరామాయణము, సాధారణ ప్రతి

...

0 12

ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము,

చక్కనికూర్పు, కాలికోటైందు

...

2 4

రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కనికూర్పు

...

4 0

నోవీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు శ్రీమద్రామాయణమునకు

సరియైనపద్యము, కవనముమిక్కిలిసాంపు, పీఠిక అతివిభుతము 8

మొల్లరామాయణము, చిన్నసైబాన పెద్దత్తరములతో

చక్కగ ముద్రితము

...

0 12

మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము

...

1 12

ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన

ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది

...

6 0

దిటా అత్యుత్తమ ప్రతి, రెండునాల్గములు

...

8 0

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

ప్రతి 1-కి ర్పు. ఆ.

అచ్చతెనుగురామాయణము శుద్ధప్రతి	...	1	4
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామికాశ్రీగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్నపైజాన మేలుకాకితములమీద స్ఫుటమైన అక్షరములతో చక్కగ ముద్రించియున్నాము.	...	2	0
ఎనుచరిత్ర విమర్శనము. శ్రీచిననీతారామస్వామి కాశ్రీకృతము. అత్యద్భుతములగు శ్రొత్తవిషయముల నేకము లిందు గలవు	...	1	0
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము, చక్కనికూర్పు	...	3	8
అమృతమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామికాశ్రీగారి వ్యాఖ్యాన ముతో మేలుకాకితములమీద చక్కగ మరల ముద్రించి యున్నారము	...	3	8
త్రభావతీప్రద్యమ్నము, శ్రొత్తకూర్పు	...	0	12
హరిశ్చంద్ర నలోపాఖ్యానము, సటీక, పీఠికవిభుజము	...	2	8
కళాపూర్ణదయము, దళసరికాకితములు	...	2	4
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు	...	2	4
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది, శ్రొత్తకూర్పు	...	1	0
కాశీఖండము, చక్కని శ్రొత్తకూర్పు	...	1	8
సారంగధరచరిత్రము, చేమకూర. వేంకటకవికృతము	...	0	12
కవికర్ణరసాయనము, మాంధాతచరిత్ర	...	1	8
నరసధూపాలీయము, అట్టబైందు	...	0	10
విజయవిలాసము, చేమకూర వేంకటకవి	...	0	8
రంగారాయచరిత్ర, దిట్టకవి, నారాయణకవిప్రచీతము	...	0	8
రామాభ్యుదయము, అయ్యలరాజు, రామభద్ర కవికృతము	...	1	8
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్ర కవికృతము	...	0	6
నిలానుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మ కవికృతము	...	0	4
పారిజాతాపహరణము, చిన్నపైజా	...	0	8

శ్రుతి 1-కి ర్పు. అ.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకరకవిప్రణీతము	...	0	12
అనిందధ్వచరిత్ర, కసుపర్తి, అబ్బయమాత్యప్రణీతము	...	0	8
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిప్రణీతము	...	1	4
తారాశకాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు	...	0	12
బసవపురాణము, విడుపర్తి. సోమనాథప్రణీతము	...	2	4
హంసవింశతి, నారాయణమాత్యప్రణీతము	...	0	14
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, తరిగొండవెంకమ్మది, చక్కనికూర్పు	1	0	
రాజయోగ సారము, ద్విపద	...	0	4
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము	...	1	2
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	...	0	14
నీతారామాంజనేయసంవాదము, సటీక, అనేకనూతనాంశములు చేర్చి చిన్నపైజాన యుద్రించివారము. టీక, వివరణము మిక్కిలి విపులము. ఈవఱకు ప్రకటితమైన ప్రతులకన్న బాగుగనున్నది	8		
డిబ్బో మేలుప్రతి కాలిక్పాఠండు	...	3	8
తైమినిభారతము, ఆశ్వమేధపర్వము చక్కనికూర్పు	...	1	0
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱా ప్రెగ్గడ, శ్రీకృతకూర్పు	...	0	12
తైశ్మిపురాణము	...	1	4
ఉత్తరహరివంశము, నాచన సోమనాథకృతము	...	1	8
యక్షాంగదచరిత్ర, ఏకాదశీమాహాత్మ్యము	...	0	10
విల్వటీయము, చక్కనికూర్పు	...	0	8
జయంతీవిలాసము	...		8
యక్షిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	...	0	6
రసీకజనమనోభిరామము	...	0	12
రాజశేఖరవిలాసము	...	0	8
శ్రీనాథునివీధినాటకము	...	0	2

వావిళ్ల. రామస్వామికృష్ణులు అండ్ సన్స్,

	ప్రతి 1-8 ద్వ. ఆ.	
మాతృశతకము	...	1 2
*సుమతిశతకము, సతీక	...	0 8
*కుమారీశతకము ,,	...	0 8
దాశరథీశతకము ,,	...	0 4
మానసబోధశతకము ,,	...	0 8
*భాస్కరశతకము ,,	...	0 4
కలువాయిశతకము ,,	...	0 4
కవిచాడప్యశతకము	...	0 2
వృన్దింహశతకము	...	0 8
చంద్ర శేఖరశతకము	...	0 2
దేవకీసందనశతకము	...	0 2
కృష్ణశతకము	...	0 2
సారాయణశతకము	...	0 2
సింహాద్రి సారసింహశతకము	...	0 8
జగన్నాయకశతకము	...	0 2
ప్రసన్నరాఘవశతకము	...	0 8
రామరాఘవశతకము	...	0 2
రామప్రభుశతకము	...	0 8
రామరామశతకము	...	0 2
రామతారకశతకము	...	0 4
సంపగిమన్నశతకము	...	0 2
భద్రాద్రి రామశతకము, పావులూరి మల్లనకృతము	...	0 2
రామలింగేశశతకము, అడిదము మారకవిది	...	0 8
కాళహస్తీశ్వరశతకము, ధూర్జటికవిది	...	0 2
మక్కుడేశ్వరశతకము, కూదిమంచి లిమ్మకవిది	...	0 8
కాళహస్తీశతకము, 'సాంబకీవామహాప్రభో'	...	0 2
చిత్తబోధశతకము, తాత్పర్యసహితము	...	0 8

ప్రతి 1-కి ర్వు అ.

జేనుగోపాలశతకము	...	0	4
సులక్షణసారము, సటీక	...	0	10
ఆంధ్రభాషాధూపణము	...	0	2
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	...	0	8
ఆంధ్రభాషార్థము	...	0	12
దశరాపద్యములు	...	0	2
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు,			
టీకాసుక్రమణికాసహితము	...	0	12
డిటో మేలుత్రుతి, కాలికోలైందు	...	1	0
శేషపద్యములు, చక్కనికూర్పు	...	0	6
భాగవతసప్తమస్కంధము, సాధారణప్రతి	...	0	10
సప్తమస్కంధము, సటీక, చిన్ననైజా	...	1	4
అంబరీషపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
*గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు	...	0	8
భోగినిదండకము, బమైర. పోతరాజప్రణీతము	...	0	1
*కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
*రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక, చక్కనిప్రతి	...	0	8
*వలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్ననైజా	...	0	8
యాపని, రాజపుత్ర స్త్రీసాహసపుకథ	}	...	0
శ్రీఎనమండ్ర నారాయణమూర్తిగారిది		...	0
విదురనితి, సటీక, ఆంధ్రభారతములోనిది	...	0	6
నితిపద్యసంగ్రహము, సటీక	...	0	2
చాటుపద్యమణిమంజరి, శ్రీత్రకూర్పు	...	1	4
డిటో రెండవభాగము	...	1	10
తిలకుగారి నెక్కురిటీకేను ఉపన్యాసములు	...	0	12
మదనమోహననూరవ్యగారిశీలితము పంజాబుఅల్లరి	...	0	8

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎన్ వన్ వన్ డ్, చెన్నపురి. ఈ.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి 1-కి రూ. అ.

సీతారామము, శల్లాప్రగడ, మూర్యవారాయణరావు ...	1	4
సత్యవేదవిజయము. శ్రీ కొ. ఆనంతాచార్యకృతము ...	0	4
రాజన్ది, శ్రీరంగేంద్రవాధనామూర్ గారిబంగారి కవితకు తెనుగు.		
ఇక్ష్వాకుల ఈశ్వర కమ్యకాలేదనియే చెప్పవచ్చును. అత్యద్భుత		
మౌనశీరిక, శ్రీరామారామగారి జీవితము యిందున్నది...	0	14
శివాజీచరిత్ర	...	8
శ్రీరామజానామచార్యచరిత్ర	...	0 2
స్వామిరామశీర్షజీవితము	...	0 2
కాలిదాసాచరిత్ర	...	0 3
శ్రీబుద్ధచరిత్రము	...	0 4
అరేబియాకావ్యము	...	1 4
నెహేలియకావ్యము	...	0 4
నందరిని వేడిరిజీవితము	...	0 3
నేనుక్క-పగటిచుక్క-కథలు	...	0 2
మిర్యద గామమృగకథలు	...	0 2
లాద్దుకృష్ణ జీవితము	...	0 8
శ్రీగురుబాడ, శ్రీరామమూర్తిగారి ఆంధ్రకవిజీవితములు	3	8
మనోహరి, నవల, టి. యచ్. రామకృష్ణిగారిది	...	0 12
వీరబాల నవల	...	0 8
లాంకాకావ్యము	...	0 8
వేంకటేశ్వర చాటుకకథలు	...	1 8
సరిష్టావిద్యోదకథలు	...	0 12
తారాభాయి, చక్కనినవల	...	0 12
ఆనందనగ, నవల, మూలమునామృతము	...	0 12
దుర్గేశ్వందని, నవల, సాధారణప్రతి	...	0 8

ఆంధ్రగ్రంథములు.

ప్రతి 1-కి రూ. ११.

విష్ణు, నవల, క్రొత్తకూర్పు	...	0	8
వ.దాతన ,,	...	0	10
సుజనరంజని,,	...	0	8
లోపి నారి, చరిత్రవినియోగమును నవల	...	0	12
ఉద్బంది ,,	..	0	4
రథానాటి,,	...	0	4
ఓట ,,	...	0	4
టిప్పముల్తా	...	1	2
శ్రీ శంకరాచార్యచరిత్ర	...	0	10
శ్రీ వేదవయోగిజీవితము	...	0	2
దాదాభాయినాథోజీచరిత్ర	...	0	2
శ్రీకరంచంద్ గారిగంధిజీవితము	...	0	4
శ్రీకృష్ణగుగారిజీవితము	...	0	2
అమలిసెంటుచరిత్ర, ప్రతిమతో	...	0	6
వివేకానందస్వామిజీవితము	...	0	2
శ్రీకృష్ణదేవరాయచరిత్ర	...	0	0
బాబావికథలు	...	0	8
విక్రమమృగవికథలు	...	0	3
పాపావికథలు	...	0	8
పరమానందశిష్యులకథలు	...	0	8

ఇవి మొదలగు సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు అనేకములు
మరియుగ్ధ దొరుకును.

వావిళ్ల. గామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్.ప్ల. నేడ్, చెన్నపురి. ఈ.

